

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Model współpracy - standardem działań NGO i JST” jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

Realizatorzy projektu:
Fundacja Integracji Społecznej "ABRAMIS"
Fundacja Wspierania Inicjatyw Lokalnych PROBUS
Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Model współpracy - standardem działań NGO i JST” jest współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zgorzelec 2015

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

**Ocena współpracy Starostwa
Powiatowego w Zgorzelcu
z organizacjami
pozarządowymi
za rok 2014**

OCENA WSPÓŁPRACY STAROSTWA POWIATOWEGO W ZGORZELCU Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ZA 2014 ROK

LOKALNY INDEKS JAKOŚCI WSPÓŁPRACY DLA POWIATU ZGORZELECKIEGO

Wprowadzenie

W ramach projektu realizowanego przez Fundację Wspierania Inicjatyw Lokalnych PROBUS we współpracy z Fundacją Integracji Społecznej "ABRAMIS" i Starostwem Powiatowym w Zgorzelcu pn. „Model współpracy – standardem działań NGO i JST” przeprowadzono pomiar jakości współpracy oraz ocenę relacji pomiędzy organizacjami pozarządowymi, działającymi na terenie powiatu zgorzeleckiego, a Starostwem Powiatowym w Zgorzelcu. Zaprezentowane w tekście wyniki pomiaru dotyczą współpracy i relacji w roku 2014. Do oceny współpracy wykorzystano narzędzia i zaproponowany w Lokalnym Indeksie Jakości Współpracy (LIJW) autorstwa Grzegorza Makowskiego sposób postępowania. Publikacja ta została opracowana w ramach projektu „Model Współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych – wypracowanie i upowszechnianie standardów współpracy” jako prosty niezbędnik do samooceny i jest ona ogólnodostępna na stronie Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej¹. Do przetestowania i oceny narzędzi zaproponowanych w LIJW oraz oceny współpracy zaproszono organizacje pozarządowe, biorące udział w warsztatach, zorganizowanych w ramach projektu „Model Współpracy – standardem działań NGO i JST”. Na potrzeby oceny przeprowadzono również sondaż wśród organizacji pozarządowych, biorących udział w wydarzeniach ww. projektu oraz poproszono organizacje, z którymi był kontakt o przekazywanie kwestionariusza ankiety wszystkim chętnym organizacjom pozarządowym działającym na terenie powiatu zgorzeleckiego z prośbą o jego wypełnienie.

Idea niniejszej oceny jakości współpracy zgodnie z wytycznymi LIJW zakłada prosty sposób postępowania, wymagający:

- I. spotkania kilku osób z grona Starostwa Powiatowego i organizacji pozarządowych (Zespołu Roboczego) zainteresowanych pomiarem jakości współpracy i zebrania obiektywnych informacji o współpracy,
- II. przeprowadzenia sondażu wśród możliwie licznej grupy lokalnych organizacji

¹ http://www.pokl541.pozYTEK.gov.pl/files/Model/Produkty/odbior-%20na%20strone/LIJW_Niezbednik.PDF

- pozarządowych i opracowania raportu,
- III. ponownego spotkania Zespołu celem dokonania samooceny z wykorzystaniem narzędzi LIJW,
- IV. podania oceny do publicznej wiadomości (publikacja na stronie Starostwa, wysyłka mailowa do NGO) i zebranie ewentualnych uwag,
- V. powtarzanie pomiaru każdego roku.

Dodać należy, że pomiar przeprowadzony w powiecie zgorzeleckim nie jest badaniem naukowym, choć dokończono wszelkiej staranności przy jego realizacji, dbając o jakość dyskusji podczas spotkań i liczny udział po stronie NGO.

Ocena jakości współpracy Starostwa Powiatowego w Zgorzelsku z organizacjami pozarządowymi krok po kroku

Zaproponowany model postępowania w LIJW z przyczyn obiektywnych został nieco zmodyfikowany i dostosowany do lokalnych warunków powiatu zgorzeleckiego. Dla dokonania oceny współpracy pomiędzy NGO i Powiatem Zgorzeleckim bardzo pomocna okazała się przestrzeń wspomnianego projektu, realizowanego w partnerstwie przez Fundację Wspierania Inicjatyw Lokalnych PROBUS, Fundację Integracji Społecznej "ABRAMIS" i Starostwo Powiatowe w Zgorzelsku. Projekt skupiał wokół siebie lokalne organizacje pozarządowe, które uczestniczyły w cyklach szkoleniowych oraz konferencjach. To sprzyjało wzmocnieniu kompetencji i zwiększeniu wiedzy wśród przedstawicieli organizacji o możliwych formach modelowej współpracy pomiędzy JST i NGO, co było niewątpliwie sprzyjającym warunkiem w dyskusji nad jakością współpracy. Realizowany projekt także znacznie ułatwił, poprzez organizowane warsztaty i konferencje, dostęp do przedstawicieli JST i NGO, zaangażowanych w ocenę, a co za tym idzie również dokonanie wspólnej oceny.

KROK 1 – TESTOWANIE NARZĘDZI LIJW

W pierwszej kolejności podczas warsztatów z organizacjami pozarządowymi zaprezentowano uczestnikom sposób oceny proponowanej w LIJW oraz narzędzia z pytaniem o to czy są one zrozumiałe:

- 1) kwestionariusz ankiety (załącznik nr 2),
- 2) kwestionariusz oceny współpracy w trzech płaszczyznach (załącznik nr 3),
- 3) lista realizowanych działań (załącznik nr 4)
- 4) scenariusz dyskusji oceny współpracy JST i NGO (załącznik nr 5).

Narzędzia zyskały aprobatę lokalnych NGO z jedną uwagą, aby kwestionariusz ankiety, który zostanie wykorzystany w sondażu był przeprowadzony tylko z tymi organizacjami, które współpracują ze starostwem, choćby w minimalnym zakresie. Ankietowanie NGO, które nie mają żadnego kontaktu ze starostwem takim narzędziem uznano za bezzasadne.

KROK 2 – SONDAŻ WŚRÓD LOKALNYCH NGO

Pomiar jakości współpracy powinien dotyczyć ostatniego roku, dlatego też zdecydowano się przeprowadzić sondaż w ostatnim kwartale 2014 roku. Ankiety zbierano od października do grudnia 2014 roku i udało się uzyskać 61 wypełnionych kwestionariuszy na 380 organizacji działających na terenie powiatu (dane starostwa). Kwestionariusz ankiety był kolportowany za pośrednictwem organizacji uczestniczących w warsztatach projektowych oraz wśród uczestników konferencji poświęconej współpracy JST i NGO w Powiecie Zgorzeleckim, która została zorganizowana w grudniu 2014 roku. Wyniki raportu nie są reprezentatywne, stanowią jednak istotne źródło danych do oceny i staną się tym ciekawszym jej składnikiem w miarę powtarzania pomiaru. Pełna treść raportu dostępna jest w załączniku nr 1 niniejszej oceny. Kwestionariusz (załącznik nr 2) składał się z 5 części, zatytułowanych kolejno:

- ogólna ocena jakości współpracy,
- samorząd jako partner organizacji samorządowych,
- organizacje samorządowe jako partner samorządu,
- uwarunkowania oraz rezultaty współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi,
- informacje o organizacji wypełniającej ankietę.

Spośród pytań ponumerowanych od 1 do 19 (faktycznie wypełnienie kwestionariusza w całości wymagało udzielenia 37 odpowiedzi) zdecydowana większość miała charakter zamknięty, formę tabelaryczną oraz pięciostopniową, przypominającą skalę ocen szkolnych, ujednoczoną kafeterię odpowiedzi.

Spośród badanych organizacji w ciągu ostatniego roku ze starostwem współpracowało 51 NGO, co stanowi 84% ogółu badanych.

Ocenę samorządu jako partnera organizacji pozarządowych uzyskanych w sondażu prezentuje poniższa tabela.

OCENA SAMORZĄDU JAKO PARTNERA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH		
Elementy składowe oceny		Ocena (od 1 do 5)
1. Aktywność władz lokalnych w sferze aktywizacji społecznej mieszkańców		3,61
2. Postawa wobec organizacji pozarządowych (średnia ocen a-c)	a) Wola współdziałania przy realizacji zadań publicznych	3,80
	b) Poszanowanie zasady partnerstwa	3,72
	c) Jawność i przejrzystość procedur decyzyjnych	3,67
3. Wybrane działania JST (średnia ocen a-f)	a) Diagnozowanie problemów i potrzeb mieszkańców	3,19
	b) Informowanie organizacji o swoich planach i działaniach	3,36
	c) Uwzględnianie opinii organizacji przy tworzeniu prawa, programów i strategii	3,20
	d) Finansowanie projektów realizowanych przez organizacje	3,67
	e) Pomoc organizacjom w pozyskaniu zewnętrznego finansowania	3,20
	f) Wsparcie niefinansowe funkcjonowania organizacji	3,53
OCENA OGÓLNA (średnia ocen za 1, 2, 3)		3,57

Interpretację ocen i odpowiedź na pytanie, czy są one niskie czy zadowalające zostawiono na czas dyskusji w trakcie upublicznienia wyników niniejszego opracowania. Zaleca się jednakowoż traktowanie ocen zaprezentowanych w formie liczbowej jako swobodnego punktu wyjścia, raportu otwarcia i wysuwania wniosków przy kolejnych pomiarach/kolejnych pomiarach. Ogółem działania samorządu zostały ocenione na dostateczny plus – **3,57**. Najwyżej oceniono wolę współdziałania JST z NGO przy realizacji zadań publicznych – **3,80**. Co oznacza, że organizacje, które wzięły udział w sondażu uznają Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu za przychylnie realizowaniu zadań przez organizacje pozarządowe, działające na terenie powiatu zgorzeleckiego. Najniżej zaś oceniono

diagnozowanie problemów i potrzeb mieszkańców – **3,19** i pomoc organizacjom pozarządowym w poszukiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania – **3,20**. Mamy zatem obraz JST przychylny zadaniom realizowanym przez NGO i wyartykułowaną potrzebę wzmocnienia działań diagnozujących społeczność lokalną (jej problemy, potrzeby) oraz wzmocnienie kompetencji NGO w pozyskiwaniu środków finansowych z możliwie różnorodnych źródeł.

Organizacje również oceniały same siebie i wystawiły sobie notę niższą niż JST: **3,43**. Szczegółowe dane tej oceny zawiera poniższa tabela.

SAMOOCENA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH JAKO PARTNERA SAMORZĄDU			
Elementy składowe oceny			Ocena (od 1 do 5)
1. Aktywność społeczna mieszkańców			3,46
2. Postawa organizacji pozarządowych wobec JST i innych partnerów (średnia ocen a-c)	a) Wola współdziałania przy rozwiązywaniu problemów lokalnych	3,49	3,45
	b) Stosowanie zasady partnerstwa	3,43	
	c) Jawność i przejrzystość działania	3,43	
3. Wybrane działania organizacji pozarządowych (średnia ocen a-f)	a) Diagnozowanie problemów i potrzeb swoich klientów	3,31	3,39
	b) Informowanie lokalnych partnerów o swoich planach i działaniach	3,35	
	c) Zaangażowanie w tworzenie prawa, programów i strategii	3,14	
	d) Pozyskiwanie finansowania na realizację swoich działań	3,58	
	e) Korzystanie z mechanizmów wsparcia niefinansowego	3,50	
	f) Działania na rzecz integracji środowiska pozarządowego	3,47	
OCENA OGÓLNA (średnia ocen za 1, 2, 3)			3,43

Aktywność społeczna mieszkańców powiatu zgorzeleckiego została oceniona na **3,46**. Wola współpracy NGO z Powiatem Zgorzeleckim została oceniona na **3,45**. Jakość działania organizacji pozarządowych oceniono na **3,39**. Można zatem zauważyć, że respondenci byli również dość krytyczni w samoocenie. Najniżej oceniono zdolność organizacji pozarządowych do udziału w tworzeniu lokalnego prawa, programów i strategii, do tworzenia powiatowych polityk publicznych – **3,14**. Najwyższą notę wystawiono umiejętności NGO pozyskiwania finansowania własnej działalności – **3,58**.

Ostatnia tabela przedstawia syntetyczne zestawienie najważniejszych ocen uzyskanych w sondażu.

ZESTAWIENIE OCENY OGÓLNEJ I OCEN SZCZEGÓŁOWYCH			
Kategoria oceny			Ocena (od 1 do 5)
ŚREDNIA OCEN CZĄSTKOWYCH	Zakres współpracy	2,98	3,47
	Podejście administracji	3,57	
	Podejście organizacji pozarządowych	3,43	
	Uwarunkowania współpracy	3,72	
	Rezultaty współpracy	3,63	
OCENA JAKOŚCI WSPÓŁPRACY			3,77

W tym pierwszym pomiarze oceniono jakość współpracy pomiędzy Powiatem Zgorzeleckim a organizacjami pozarządowymi na ocenę dobrą z dużym minusem – **3,77**. Bardzo nisko oceniono zakres współpracy, czyli liczbę obszarów, w jakich ta współpraca się odbywa – **2,98 (najniższa ocena w całym sondażu)**. Zdaniem badanych liczba tych obszarów jest zbyt skromna i ogranicza się przede wszystkim do: edukacji, kultury, pomocy społecznej i wspólnot lokalnych. Podejście administracji oceniono na dostateczny plus i wystawiono mu wyższą notę niż podejściu do współpracy samych organizacji pozarządowych, co można odczytać jako wyraz dojrzałości i poczucia odpowiedzialności uczestników badania. Relatywnie najwyżej oceniono uwarunkowania współpracy (**3,72**), rozumiejąc pod tym terminem obowiązujące rozwiązania prawne oraz programy i działania władz krajowych dotyczące współpracy JST i NGO. Nieco niżej, ale ciągle na dostateczny z dużym plusem oceniono rezultaty współpracy, czyli jej wpływ na jakość i dostępność świadczonych usług mieszkańcom oraz rozwój samych organizacji pozarządowych – **3,63**.

Badani zostali poproszeni również o wskazanie jednego konkretnego działania, które władze samorządowe powinny podjąć, by znacząco podnieść jakość współpracy (wymieniono wyłącznie te, które pojawiły się kilkakrotnie):

- o organizowanie co pół roku spotkań organizacji pozarządowych w celu wymiany doświadczeń;

- utworzenie centrum organizacji pozarządowych;
- przeprowadzanie konsultacji strategii i programów;
- uruchomienie punktu doradztwa.

KROK 3 – SAMOOCENA JAKOŚCI WSPÓŁPRACY POWIATU ZGORZELCEKIEGO Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI, DOKONANA PRZEZ NGO I JST

Samooceny dokonano w dwóch etapach. Najpierw dyskutowały organizacje pozarządowe na warsztatach. Udział w kilkudniowych dyskusjach podczas warsztatów wzięło około 20 przedstawicieli NGO i udało się uzgodnić wspólne oceny dotyczące współpracy. Następnie zorganizowano spotkanie z udziałem JST i NGO. W spotkaniu uczestniczyli Wicestarosta, Pracownik Starostwa Powiatowego, odpowiedzialny za współpracę z organizacjami pozarządowymi i pięciu przedstawicieli organizacji pozarządowych, działających na terenie powiatu zgorzeleckiego, zainteresowanych cyklicznym dokonywaniem pomiaru. Zgodnie z założeniami LIJW było to spotkanie grupy roboczej. Głównym celem spotkania była dyskusja nad wypracowanymi już ocenami i wynikami sondażu po to, aby uzgodnić w zespole wspólne stanowisko Starostwa i obecnych NGO dotyczące oceny jakości współpracy oraz co równie ważne, aby zastanowić się, jak i kiedy pomiar można powtórzyć. Ustalono, że pomiar zostanie powtarzany co roku, procedura pomiaru zaproponowana w ramach LIJW uzyskała aprobatę zespołu. Ustalono również, że wyniki pomiaru będą podane do publicznej wiadomości za pośrednictwem strony internetowej Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu oraz promowane i przekazywane mailowo przez obecne podczas spotkania organizacje.

Wyniki dyskusji zostały zaprezentowane w formie rekomendowanej przez LIJW i szczegółowe informacje zawierają poniższe tabele. Pierwsze trzy zawierają listę aktywności, które zdaniem uczestników oceny mają miejsce w relacjach samorządu z organizacjami pozarządowymi. Dotyczą one sfery tworzenia lokalnych polityk publicznych, czyli współpracy JST i NGO na rzecz stanowienia prawa lokalnego, udziału w konsultacjach, informowania o swoich działaniach etc. Te zapisy znalazły się w pierwszej tabeli. Druga tabela dotyczy realizacji zadań publicznych, trzecia: funkcjonowania infrastruktury współpracy: doradztwo dla NGO, pełnomocnik ds. NGO, wspólne spotkania i fora JST i NGO etc. Te działania, które są realizowane zostały zaznaczone znakiem „x”. Zaznaczono również sytuacje, choć było ich niewiele, w których uczestnicy mieli zdania podzielone i mimo dyskusji nie udało się wypracować jednego stanowiska. Wyniki pokazują, że wiele spośród możliwych form współpracy nie jest realizowanych, szczególnie w obszarze tworzenia lokalnych polityk publicznych. Ponadto, w wielu przypadkach organizacje przyznają, że nie mają wiedzy. Dlatego też pomiar jakości współpracy pokazuje również jak duże ma on znaczenie dla zwiększenia wiedzy uczestników pomiaru, zarówno po stronie NGO jak i JST.

Plaszczyzna współpracy	Czy w NASZYM powiecie istnieje tego typu rozwiązanie?	Jeśli dane rozwiązanie występuje, wpisz „x”
Tworzenie polityk publicznych	1. Samorząd dysponuje danymi nt. bezrobocia, warunków mieszkaniowych, aktywności obywatelskiej na swoim terenie.	x
	2. Istnieje wspólny samorządowo/pozarządowy zespół ds. diagnozowania problemów lokalnych.	
	3. Samorząd dysponuje aktualną bazą teleadresową organizacji działających na swoim terenie.	x
	4. Na stronach internetowych samorządu istnieje miejsce, w którym organizacje mogą zamieszczać informacje.	
	5. Samorząd i organizacje wspólnie, w ramach regularnych spotkań ustalają najważniejsze kierunki polityki lokalnej, omawiając przy tym również kwestie finansowe.	
	6. Istnieje jawny, spisany sposób postępowania/procedura tworzenia strategii, programów, planów, pozwalający organizacjom na zgłaszanie własnych projektów uchwał, a tym samym na wpływanie na kształt polityk publicznych.	
	7. Większość organizacji aktywnie uczestniczy w konsultacjach planów, strategii, programów opisujących miejscowe polityki publiczne.	
	8. Większość planów, strategii i programów jest konsultowana z organizacjami pozarządowymi.	
	9. Kształt dokumentów, uchwał opisujących lokalne polityki podlega konsultacjom co najmniej dwojakiego rodzaju (np. konsultacjom pisemnym i wysłuchaniu).	
	10. Wyniki tych konsultacji są publikowane wraz z uzasadnieniem przyjętych/odrzuconych propozycji i uwag.	
	11. Istnieje roczny program współpracy z organizacjami, w którym ujęte są również zasady współpracy przy realizacji lokalnych polityk publicznych.	x
	12. Tworząc polityki publiczne, organizacje współpracują z samorządem w ramach zespołów problemowych, rad, forów, komisji konkursowych, komitetów sterujących itp.	
	13. Plany, strategie, programy są opracowywane tak, żeby była możliwa ich ewaluacja według wcześniej przyjętych wskaźników. Organizacje uczestniczą w ewaluacji planów, strategii i programów.	
	14. Organizacje i samorząd monitorują realizację planów, strategii, programów.	zdania podzielone
	15. Samorząd upowszechnia wyniki ewaluacji realizowanych przez siebie lokalnych polityk publicznych.	

Realizacja zadań publicznych	5) Organizacje pozarządowe wykonują powierzone im zadania publiczne według ustalonych standardów.	x
	6) Podpisywane są wieloletnie umowy na realizację zadań publicznych przez organizacje.	
	7) Program współpracy określa, które zadania publiczne są zlecane organizacjom w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a które w innych trybach (np. zamówień publicznych).	brak wiedzy
	8) Istnieją jawne, spisane zasady organizacji konkursów, precyzujące m.in. zasady wyboru komisji konkursowych, warunki składania wspólnych ofert przez organizacje, czy kryteria wyboru ofert.	brak wiedzy
	9) Samorząd umożliwia organizacjom korzystanie z majątku komunalnego, publicznej infrastruktury, pomocy jednostek organizacyjnych samorządu. Obowiązują w tym zakresie przejrzyste procedury.	x
	10) Samorząd udziela organizacjom wsparcia merytorycznego (udziela informacji, szkoli, doradza) w zakresie realizacji zadań publicznych (np. ich rozliczania).	x
	11) Organizacje pozarządowe realizując zadania publiczne promują ich rezultaty we współpracy z samorządem (np. strona www, patronaty).	x
	12) Realizując zadania publiczne, organizacje współpracują z samorządem w ramach zespołów problemowych, rad, forów, komitetów sterujących itp.	brak wiedzy
	13) W samorządzie istnieje procedura zawierania partnerstw w celu realizacji zadań publicznych i jest zawarta w programie współpracy.	brak wiedzy
	14) Istnieją ogólnodostępne reguły realizacji zadań w trybie inicjatywy lokalnej.	x/ brak wiedzy

Rozwijanie infrastruktury współpracy	I. W programie współpracy z organizacjami jest zadanie przewidujące działania na rzecz rozwoju organizacji i inicjatyw obywatelskich poprzez szkolenia, doradztwo i animacje.	x
	II. Istnieje co najmniej jedno z rozwiązań stanowiących instytucjonalne wsparcie organizacji – możliwość udzielania pożyczek/gwarancji organizacjom lub fundusz wkładu własnego, centrum organizacji pozarządowych.	
	III. W samorządzie jest osoba odpowiedzialna za współpracę z organizacjami pozarządowymi, np. pełnomocnik ds. organizacji współpracy z organizacjami.	x
	IV. Samorząd wspiera rozwój wolontariatu i inicjatyw obywatelskich podejmowanych przez mieszkańców.	x
	V. Samorząd wspiera i uczestniczy przynajmniej raz w roku w plenarnym spotkaniu miejscowych organizacji.	x
	VI. Istnieje lokalna federacja, sieć, związek lokalnych organizacji pozarządowych (lub oddział większej sieciowej organizacji).	
	VII. Samorząd i organizacje wspólnie promują swoje działania w ramach lokalnych wydarzeń (np. festynów).	x
	VIII. Istnieje dokument określający politykę samorządu w zakresie tworzenia i działania partnerstw lokalnych z udziałem organizacji pozarządowych.	
	IX. Między organizacjami a samorządem istnieje formalnie zawiązane partnerstwo.	

Finalnie w toku dyskusji wszystkich uczestników pomiaru ustalono oceny dla trzech płaszczyzn współpracy pomiędzy Starostwem Powiatowym w Zgorzelcu a organizacjami pozarządowymi. Generalnie noty te nie są wysokie. Wspólne tworzenie polityk publicznych, co ilustruje poniższa tabela, oceniono na „2”, czyli wystawiono ocenę pośrednią pomiędzy „nie współpracuje nam się dobrze”, a „współpracuje nam się średnio”. Wśród oceniających były osoby, które uznały, co zresztą odnotowano, że należy w tym obszarze wystawić ocenę „1”. Jak widać wynik ten jest zbieżny z wynikami z sondażu, gdzie również podkreślano deficyt współpracy w tym obszarze. Organizacje pozarządowe ani nie angażują się same z siebie w tworzenie, konsultowanie lokalnego prawa, planów, programów i strategii, ani nie są do tego zachęcane i wspierane w tym zakresie przez samorząd.

Płaszczyzna współpracy	Ocena	Opis ułatwiający ustalenie oceny	Wystawione oceny
Tworzenie polityk publicznych	1 – nie współpracuje się nam dobrze	Nie diagnozujemy wspólnie problemów i potrzeb mieszkańców, nie wymieniamy się informacjami, nie współtworzymy/konsultujemy istotnych dokumentów, aktów prawa lokalnego, program współpracy to fasada.	2 (niektóre NGO'sy skłaniają się do oceny 1)
	2 – ocena pośrednia	Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 1-ki lub 3-ki	
	3 – współpracuje się średnio	Czasem współpracujemy ze sobą, ale nieregularnie. Nie wszystkie polityki (w tym dokumenty, prawo lokalne itp.) podlegają konsultacjom. Programy współpracy, choć istnieją, to nie satysfakcjonują jednej ze stron, są sztapowe – nie do końca odzwierciedlają lokalne potrzeby, nie zawsze przekładają się na realia.	
	4 – ocena pośrednia	Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 3-ki lub 5-ki	
	5 – współpracuje się nam bardzo dobrze	Wspólnie tworzymy wszystkie ważne polityki i dokumenty, konsultujemy je, wymieniamy się informacjami. Programy współpracy odzwierciedlają prawdziwe relacje między nami i gwarantują ich poprawność.	

Nieco lepiej oceniono realizację zadań publicznych. Organizacje kojarzą współpracę z JST głównie z finansowaniem zadań realizowanych przez NGO; wymiar pozafinansowy pozostaje poza kręgiem zainteresowania organizacji. Wielu przedstawicieli NGO przyznawało się zresztą podczas pomiaru do małej wiedzy na temat form współpracy pozafinansowej. Pokazuje to, że katalog form współpracy warto odświeżać i przekazywać wiedzę o możliwościach wspólnych działań oraz zachęcać siebie nawzajem do stosowania różnych form współpracy. Formy pozafinansowe sprzyjają szczególnie budowaniu tzw. kultury współpracy i pozwalają wypracować własny, lokalny model współpracy. Niemniej jednak wystawiona ocena realizowania zadań publicznych, oddaje poczucie NGO i JST, że możliwości finansowania zadań przez powiat są dość ograniczone, a środki przeznaczane na zadania realizowane przez organizacje są zdecydowanie skromniejsze niż środki, którymi dla przykładu dysponują gminy.

W przypadku samorządu powiatowego rodzaj zadań ustawowo mu przypisanych staje się dzisiaj wyzwaniem dla przedstawicieli trzeciego sektora, choćby dlatego, że administracja nie będzie w stanie zaspokajać efektywnie potrzeb mieszkańców w każdym z obszarów. Szczególnie obszary związane z szeroko rozumianą polityką społeczną, rodzinną czy zdrowotną, a także gospodarką społeczną są polem do aktywności NGO.

Realizacja zadań publicznych	1 – nie współpracuje się nam dobrze	Samorząd prawie nie organizuje konkursów ani nie zleca organizacjom prawie żadnych zadań. Administracja nie wspiera też organizacji w żaden inny sposób, czy to poprzez udostępnianie lokali, czy innego rodzaju pomocy pozafinansowej. Organizacje nie uczestniczą też w ocenie realizacji zadań. Zupełnie nie są zawierane formalne partnerstwa dla rozwiązywania wspólnych problemów.	3
	2 – ocena pośrednia	<i>Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 1-ki lub 3-ki</i>	
	3 – współpracuje się średnio	Organizowane są nieliczne konkursy dla organizacji pozarządowych, zadania publiczne są też zlecane w innych trybach. Samorząd współpracuje tylko w niektórych dziedzinach, choć mógłby angażować organizacje w większym zakresie. Sporadycznie udzielane jest wsparcie majątkowe (np. udostępnianie pomieszczeń itp.). Samorząd unika angażowania organizacji w ocenę zadań, sporadycznie zdarza się zawiązywanie partnerstw dla rozwiązania wspólnych problemów.	
	4 – ocena pośrednia	<i>Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 3-ki lub 5-ki</i>	
	5 – współpracuje się nam bardzo dobrze	Samorząd regularnie prowadzi konkursy dla organizacji pozarządowych, zleca też zadania publiczne w inny sposób. Co więcej, organizacje realizują zadania w bardzo różnych obszarach. W co najmniej kilku z nich istnieje stabilna współpraca, zawiązywane są formalne partnerstwa w różnych sprawach. Organizacje współuczestniczą w ocenie realizacji zadań publicznych	

Rozwijanie infrastruktury współpracy oceniono również na ocenę dostateczną. Uczestnicy pomiaru dostrzegają realizowane przez starostwo szkolenia, prowadzone wsparcie doradcze dla NGO w kwestiach formalno-prawnych, użyczenie lokali, sal etc. Podkreślono jednak widoczne braki kadrowe w urzędzie – jako problem i barierę w rozwoju współpracy wskazano niewystracającą ilość pracowników w starostwie, którzy mogliby merytorycznie wspierać i współpracować z organizacjami pozarządowymi, działającymi na terenie powiatu zgorzeleckiego. Wartą odnotowania kwestią jest brak wiedzy osób, które dyskutowały nad oceną jakości współpracy o istnieniu powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego. To kolejna ilustracja jak ważnym elementem satysfakcjonującej współpracy jest przepływ informacji i wzajemne chęć uczenia się.

Rozwijanie infrastruktury współpracy	1 – nie współpracuje się nam dobrze	Organizacje w zasadzie nie mają szans uzyskać pomocy od samorządu – lokalu, porad, konsultacji. Nie istnieją żadne instrumenty wspierania pozarządowej infrastruktury (np. fundusz pożyczkowy czy centrum wspierania organizacji itp.). Nie istnieje baza lokalnych organizacji.	3
	2 – ocena pośrednia	<i>Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 1-ki lub 3-ki</i>	
	3 – współpracuje się średnio	Samorząd udziela pewnego wsparcia miejscowym organizacjom. Urzędnicy od czasu do czasu organizują szkolenia i udzielają organizacjom porady. Istnieje gremium/zespół, który można określić jako lokalna rada działalności pożytku publicznego, nie pracuje on (ona) jednak zbyt intensywnie. Tylko niektóre organizacje mają realną szansę skorzystać z innych form wsparcia – lokali, sal konferencyjnych, promocji swoich działań poprzez media samorządowe itp.	
	4 – ocena pośrednia	<i>Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 3-ki lub 5-ki</i>	
	5 – współpracuje się nam bardzo dobrze	Samorząd inwestuje w rozwój organizacji na swoim terenie. Organizuje dla nich szkolenia, udziela wsparcia merytorycznego (np. porad prawnych), pomaga w organizacji konferencji, przedstawiciele administracji uczestniczą w spotkaniach środowisk pozarządowych. Organizacje mogą liczyć na pomoc, gdy chcą rozszerzyć swoją działalność, współpracować z innymi samorządami. Intensywnie działa lokalna rada pożytku publicznego/zespoły/fora konsultacyjne itp.	

KROK 4 - PODANIE WYNIKÓW OCENY DO PUBLICZNEJ WIADOMOŚCI

To czas na dyskusję o polityce współpracy Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu i organizacji pozarządowych oraz okazja do ustalenia wizji współpracy i wytyczenie kierunku jej rozwoju. Generalne wnioski i rekomendacje z dokonanej samooceny to:

- 1) Wymiana doświadczeń, wiedzy i uwag NGO i JST podczas cyklicznych spotkań (raz na pół roku).
- 2) Konsultowanie lokalnych planów, programów i strategii, doskonalenie się w zakresie konsultacji (szukanie ciekawych i skutecznych technik i narzędzi konsultacyjnych).

- 3) Szukanie sposobu na utworzenie centrum wspierania NGO na terenie powiatu.
- 4) Profesjonalizacja działań lokalnych NGO poprzez współpracę z JST i współpracę z innymi NGO; wzrost różnorodności obszarów aktywności NGO.
- 5) Powoływanie ciał konsultacyjno-doradczych, grup roboczych, grup dialogu społecznego i wzmocnienie istniejącej RDPP.
- 6) Wspieranie rozwoju lokalnego poprzez realizowanie zadań publicznych.
- 7) Diagnozowanie potrzeb lokalnej społeczności, integrowanie i aktywizowanie mieszkańców.

KROK 5 – POWTÓRZENIE OCENY ZA ROK

Powtórzenie oceny pozwoli nam zobaczyć, jak zmieniają się nasze relacje. Czy zmierzamy w dobrym kierunku, czy interwencje, których dokonaliśmy na podstawie otrzymanych wyników odniosły zamierzony skutek. Pomiar zgodny z założeniami LIJW pozwala porównywać oceny wykonywane np. w cyklach corocznych lub dwuletnich. To dobre narzędzie ewaluacji, która może być w tym przypadku realizowane przez aktorów tejże współpracy. Nie ma tu konieczności zapraszania ekspertów (badaczy naukowych). Narzędzie pozwala na ocenę przy użyciu lokalnych zasobów i nie wymaga dużych nakładów. Jak piszą autorzy LIJW: wystarczy kawa, ciastka i trzygodzinne spotkanie. W przypadku tego pomiaru była kawa, były ciastka i nieco więcej godzin bardzo owocnych i kształcących dyskusji.

Na zakończenie jedna uwaga: LIJW nie pozwala nam porównywać ocen uzyskanych dla różnych JST, choćby z powodu lokalnych odmierności. Zresztą Indeks nie służy budowaniu rankingów. To proste narzędzie, a raczej zestaw narzędzi pozwalających wyczerpująco przedyskutować i ocenić relacje współpracy pomiędzy JST i NGO na poziomie lokalnym bądź regionalnym.

Dziękujemy wszystkim Uczestnikom dyskusji i badań za poświęcony czas i życzliwość.

Zespół ds. LIJW

ZAŁĄCZNIK NR 1

**OCENA JAKOŚCI WSPÓŁPRACY
STAROSTWA POWIATOWEGO W ZGORZELCU
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI**

RAPORT Z SONDAŻU

Zgorzelec

2015

Metodologia i okoliczności przeprowadzania sondażu

Fundacja Wspierania Inicjatyw Lokalnych PROBUS we współpracy z Fundacją Integracji Społecznej "ABRAMIS" i Starostwem Powiatowym w Zgorzlecu przeprowadziła w ramach projektu „Model współpracy – standardem działań NGO i JST” sondaż mający na celu ocenę jakości współpracy samorządu lokalnego z organizacjami trzeciego sektora na terenie powiatu zgorzeleckiego.

Zgodnie z lokalnymi statystykami na terenie powiatu zgorzeleckiego zarejestrowanych jest 366 organizacji pozarządowych. Kwestionariusze ankiety z prośbą o wypełnienie rozdawano przedstawicielom organizacji, biorącym udział w warsztatach oraz konferencji, które realizowano w ramach projektu. Ich uczestników proszono również o przekazanie kwestionariuszy innym lokalnym organizacjom. W ten sposób od października do grudnia 2014 udało się zgromadzić 61 wypełnionych kwestionariuszy.

Jako narzędzie badawcze wykorzystano kwestionariusz Lokalnego Indeksu Jakości Współpracy (LIJW), przygotowany w ramach projektu „Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych - wypracowanie i upowszechnienie standardów współpracy”. Kwestionariusz składał się z 5 części, zatytułowanych kolejno: ogólna ocena jakości współpracy, samorząd jako partner organizacji samorządowych, organizacje samorządowe jako partner samorządu, uwarunkowania oraz rezultaty współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, informacje o organizacji wypełniającej ankietę. Spośród pytań ponumerowanych od 1 do 19 (faktycznie wypełnienie kwestionariusza w całości wymagało udzielenia 37 odpowiedzi) zdecydowana większość miała charakter zamknięty, formę tabelaryczną oraz pięciostopniową, ujednoliconą kafeletkę odpowiedzi.

W pierwszych czterech częściach kwestionariusza prawie w ogóle nie zdarzają się braki danych. W pytaniach metryczkowych natomiast odsetek braków danych jest znaczny; na pytania dotyczące liczebności personelu (pracowników, współpracowników, wolontariuszy) odpowiedziało niewiele ponad połowa respondentów, na pozostałe pytania w tej części kwestionariusza około 80-85%. Z tego powodu rozkłady wieku, zasięgu, obszaru działania, liczby aktywnych członków, a zwłaszcza liczby pracowników, współpracowników i wolontariuszy badanych organizacji mogą być obciążone znacznym błędem.

Na koniec: w obliczeniach i analizach posłużyła się metodologią LIJW.

Organizacje biorące udział w badaniu

Obraz organizacji biorących udział w badaniu zarysować można jedynie z zastrzeżeniem sformułowanym powyżej.

W sondażu wypowiedziały się przede wszystkim organizacje bardzo młode. Spośród tych, które podały datę powstania, 59% działa nie dłużej niż 5 lat, a kolejnych 23% nie dłużej niż 10 lat. Przed rokiem 2000 powstało zaledwie 10% badanych organizacji, a przed 1990 żadna.

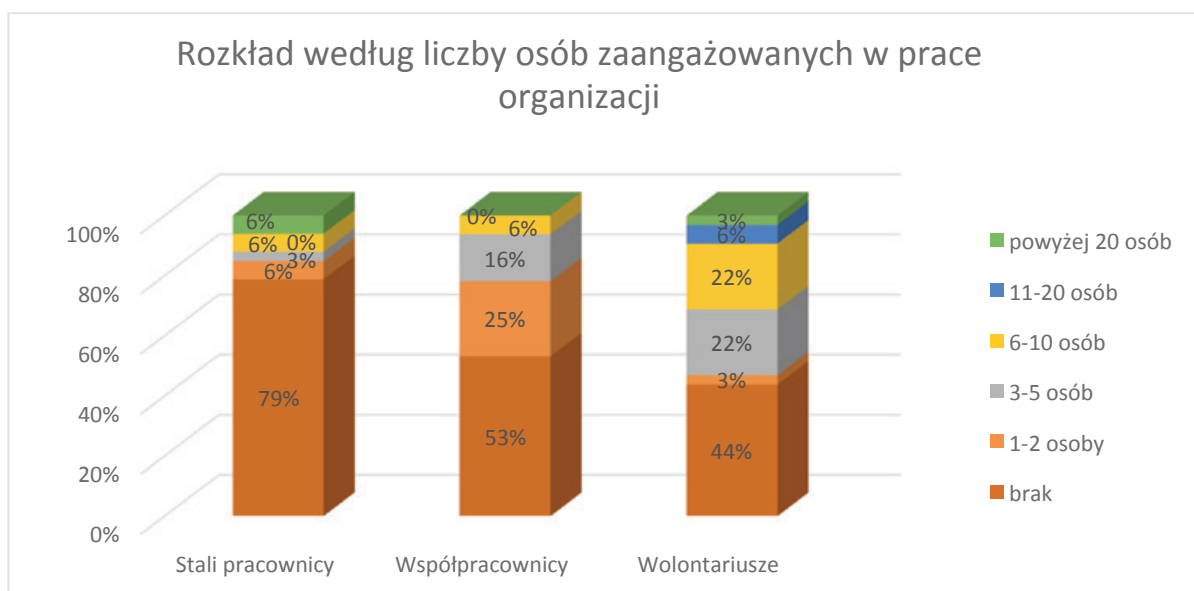
Rozkład organizacji ze względu na rok powstania

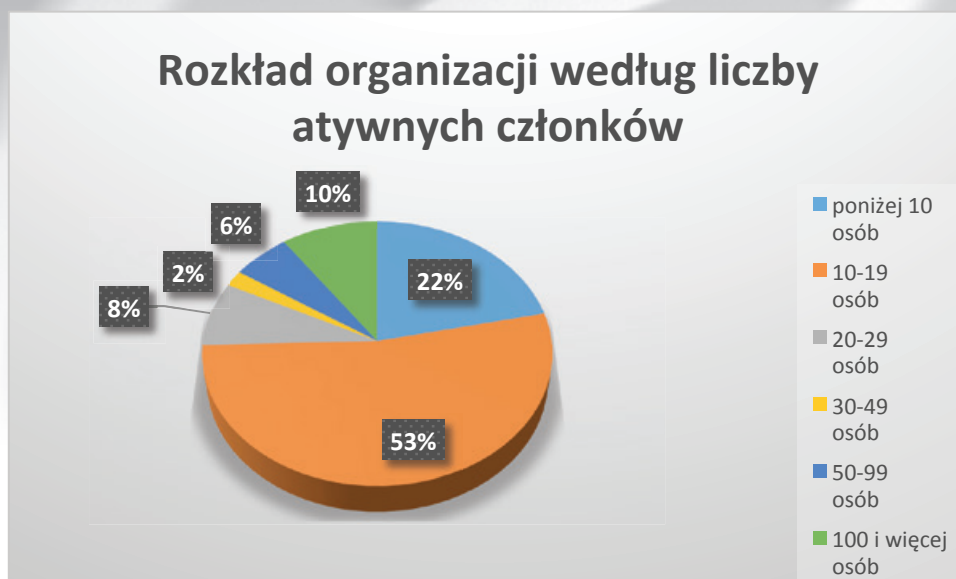
Jako terytorialny zasięg swojego działania 75% badanych organizacji podało miasto/gminę Zgorzelec, 64% powiat, 26% województwo, 34% zaś kraj i zagranicę. Przeważały więc organizacje działające lokalnie.

Niewiele spośród przebadanych organizacji zatrudnia liczną kadrę. Jedynie dwie dysponują ponad 20-osobowym zespołem stałych pracowników. Aż 79% organizacji nie zatrudnia na umowę o pracę nikogo, 53% nie ma także stałych współpracowników zatrudnionych na umowy cywilnoprawne, a kolejnych 25% ma zaledwie jedną lub dwie takie osoby. Prawie połowa nie korzysta w swoich działaniach z wolontariuszy związanych umowa wolontariacką. Podobny odsetek wspomagany jest przez nie więcej niż 10 wolontariuszy.

Rozkład według liczby osób zaangażowanych w prace organizacji

Podział badanych organizacji ze względu na liczbę członków aktywnych w ostatnim roku przedstawia się następująco.

Są to więc, jak widać, przede wszystkim organizacje małe. Przeszło $\frac{3}{4}$ z nich zrzesza mniej niż 20 aktywnych członków, przy czym przeważają organizacje kilkunastoosobowe. Jedynie w działalności co dziesiątej angażuje się ponad 100 osób.

W świetle danych z sondażu organizacje pozarządowe z powiatu zgorzeleckiego koncentrują się na niewielu obszarach działania. Spośród biorących udział w badaniu 38% organizacji zajmuje się kulturą i sztuką, po około 20% edukacją i wychowaniem oraz pomocą społeczną. W pozostałych obszarach wyróżnionych w metodologii LIJW działają co najwyżej pojedyncze organizacje, a w wielu nie działa żadna. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.

Ogólna ocena zakresu i jakości realizowanej współpracy

Ocena zakresu współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a administracją samorządową uwzględnia w LIJW trzy składowe: formy realizowanej współpracy, intensywność współpracy oraz obszary działalności organizacji. Składowe te zostaną omówione kolejno.

Spośród 61 organizacji pozarządowych, które wzięły udział w sondażu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy ze Starostwem Powiatowym w Zgorzelsku lub podległymi mu jednostkami współpracowało 51 (tj. 84% badanych). W rozbiciu na poszczególne rodzaje współpracy:

36 (czyli 59% wszystkich) współpracowało przy tworzeniu nowych rozwiązań prawnych, programów lub strategii;

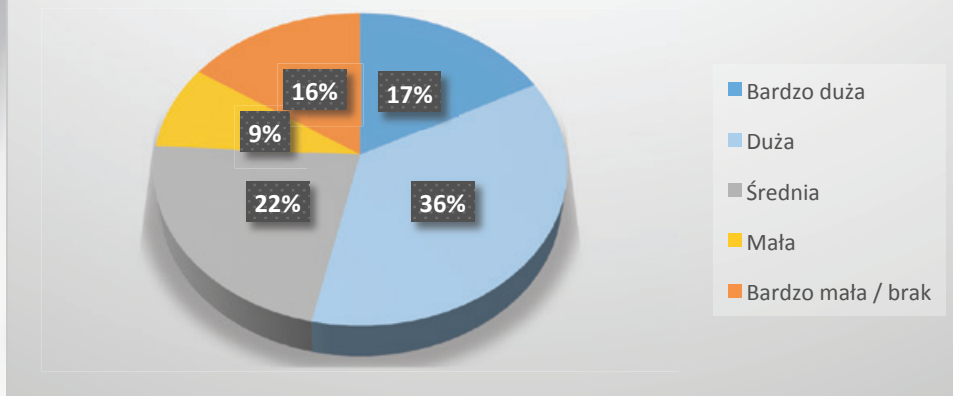
38 (tj. 62%) współpracowało przy realizacji zadań publicznych;

41 (67%) korzystało ze wsparcia niefinansowego samorządu.

W każdy z wymienionych rodzajów współpracy z samorządem zaangażowanych było więc około 2/3 ankietowanych podmiotów, średnio 63%. Z kolei 26 organizacji, to jest 43%, współpracowało z samorządem we wszystkich trzech formach. Według metodologii LIJW ocena zakresu realizowanych form współpracy pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi jest tym wyższa, im większy odsetek organizacji współpracuje z samorządem w każdej z wymienionych form, tzn. zarówno uczestniczy w tworzeniu nowych rozwiązań prawnych, programów lub strategii, realizuje zadania publiczne, jak i korzysta ze wsparcia niefinansowego samorządu. Minimalna ocena (1 punkt) przyznawana jest, gdy żadna z organizacji nie współpracuje z samorządem we wszystkich trzech formach jednocześnie, maksymalna zaś (5 punktów) – kiedy we wszystkich trzech formach współpracuje z samorządem co najmniej 75% organizacji. Organizacje z powiatu zgorzeleckiego otrzymały ocenę 3,29.

Intensywność współpracy w ostatnim roku oceniana była przeważnie jako „duża”. Odpowiedź tę wskazały w sondażu 21 organizacji (36%). Bardzo dużą intensywność zadeklarowało 10 organizacji (17%), średnią – 13 (22%), małą – 5 (9%), a bardzo małą lub brak współpracy – 9 (16%). Przyjmując zaproponowaną w narzędziu do oceny jakości współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi metodę przeliczania wskazań na punkty (intensywność bardzo duża – 5 punktów, duża – 4 punkty, itd. aż do 1 punktu za bardzo niską intensywność lub brak współpracy), otrzymamy średnią ocen 3,31.

Ocena intensywności współpracy NGO-JST

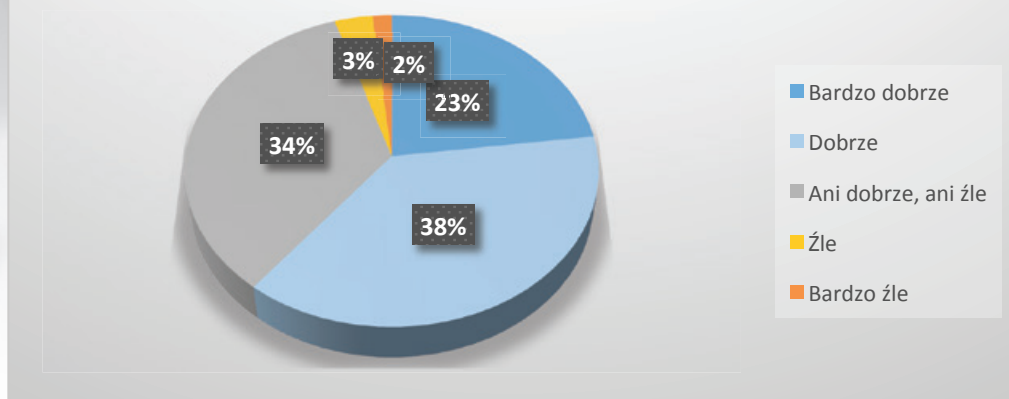
Oceniając punktowo obszar działalności organizacji pozarządowych na danym terenie, przyjmuje się w LIJW następującą procedurę. Organizacje deklarują w ankiecie główne obszary swojej działalności. Następnie przyporządkowuje się je jednej z 16 kategorii przewidzianych w modelu. Są to: 1) bezpieczeństwo publiczne, 2) edukacja i wychowanie, 3) kultura i sztuka, 4) mniejszości narodowe, 5) ochrona środowiska, 6) ochrona zdrowia, 7) osoby niepełnosprawne, 8) osoby starsze, 9) pomoc społeczna, 10) prawa mężczyzn i kobiet, 11) przedsiębiorczość, 12) sport i kultura fizyczna, 13) turystyka i krajoznawstwo, 14) wspólnoty lokalne, 15) współpraca międzynarodowa oraz 16) inne. W ostatnim kroku zlicza się te obszary z przytoczonej kafeterii, w których działa co najmniej 5% badanych organizacji pozarządowych z danego terenu. Im jest ich więcej, tym wyższa jest ocena punktowa obszaru działania organizacji. Przyjmuje się, że minimalna ocena (1 punkt) oznacza, że liczba takich obszarów wynosi 0, maksymalna zaś (5 punktów) – że jest ich co najmniej 12.

Według danych uzyskanych podczas sondażu tylko w czterech spośród wymienionych obszarów działa ponad 5% organizacji. Są to edukacja i wychowanie, kultura i sztuka, pomoc społeczna oraz wspólnoty lokalne. Wynik oceny obszaru działania organizacji wynosi więc zaledwie 2,33.

Całościowa ocena zakresu realizowanej współpracy, stanowiąca średnią arytmetyczną omówionych powyżej składowych, wynosi zatem **2,98**.

Jakość współpracy w ostatnich 12 miesiącach 23% organizacji biorących udział w sondażu oceniło jako „bardzo dobrą”, a 38% jako „dobrą”. Łącznie więc aż 61% badanych wyraziło o niej pozytywną opinię. Jedynie 5% oceniło jakość współpracy negatywnie: 3% wystawiło ocenę złą, a 2% bardzo złą. Jedna trzecia respondentów wybrała odpowiedź „ani dobrze, ani źle”. Średnia ocen ogólnej jakości współpracy w ostatnim roku wyniosła zatem **3,77**.

Ogólna ocena jakości współpracy NGO-JST

Pytane o pozytywne strony współpracy z samorządem, organizacje wymieniały przede wszystkim dobrą komunikację (otwartość i przychylność urzędników, łatwy dostęp do informacji), przejrzystość procedur, dostęp do szkoleń. Wśród wad i problemów we wzajemnych relacjach przywoływano między innymi ograniczone możliwości finansowe samorządu, brak konsultacji w sprawie strategii, brak zespołu do spraw diagnozowania problemów lokalnych, utrudniony kontakt z urzędnikami, nieterminowość, znaczna odległość między siedzibą organizacji a siedzibą urzędu.

Samorząd jako partner organizacji pozarządowych – ocena administracji samorządowej przez organizacje pozarządowe

Ogólna ocena samorządu jako partnera organizacji samorządowych – liczona jako średnia ze średnich ocen wystawionych przez organizacje za 1) działanie władz lokalnych w obszarze aktywizacji społecznej mieszkańców, 2) postawy władz wobec trzeciego sektora i 3) wybrane działania JST w obszarze współpracy z organizacjami pozarządowymi – może być uznana za umiarkowanie pozytywną. Wynosi ona **3,57**. W poszczególnych aspektach średnia ocen wystawianych przez badane organizacje pozarządowe wahała się w przedziale od 3,19 do 3,80. Szczegółowe dane zawarte zostały w tabeli na kolejnej stronie.

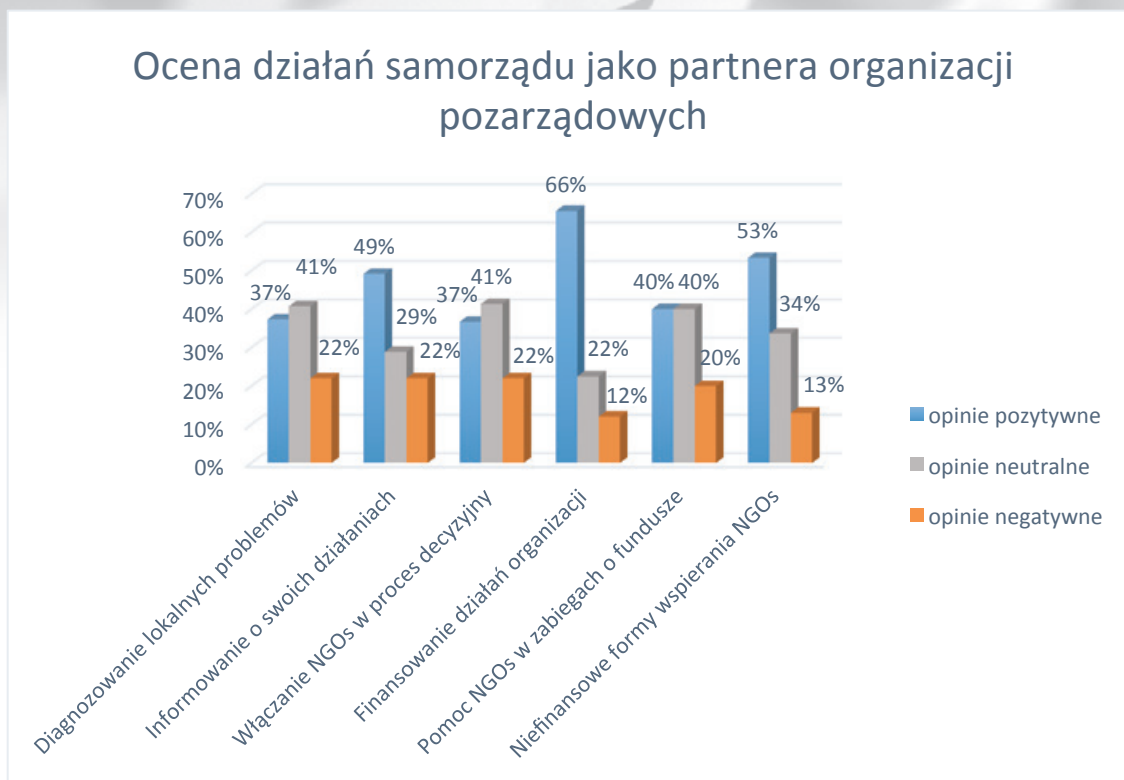
OCENA SAMORZĄDU JAKO PARTNERA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH			
Elementy składowe oceny		Ocena (od 1 do 5)	
1. Aktywność władz lokalnych w sferze aktywizacji społecznej mieszkańców		3,61	
2. Postawa wobec organizacji pozarządowych (średnia ocen a-c)	a) Wola współdziałania przy realizacji zadań publicznych	3,80	3,73
	b) Poszanowanie zasady partnerstwa	3,72	
	c) Jawność i przejrzystość procedur decyzyjnych	3,67	
3. Wybrane działania JST (średnia ocen a-f)	a) Diagnozowanie problemów i potrzeb mieszkańców	3,19	3,36
	b) Informowanie organizacji o swoich planach i działaniach	3,36	
	c) Uwzględnianie opinii organizacji przy tworzeniu prawa, programów i strategii	3,20	
	d) Finansowanie projektów realizowanych przez organizację	3,67	
	e) Pomoc organizacjom w pozyskaniu zewnętrznego finansowania	3,20	
	f) Wsparcie niefinansowe funkcjonowania organizacji	3,53	
OCENA OGÓLNA (średnia ocen za 1, 2, 3)		3,57	

Działania władz samorządowych w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców otrzymały oceny dające średnią 3,61. Przeważały przy tym oceny dobre (39%), a na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znalazły się oceny neutralne (34%). Korzystny był stosunek liczby ocen pozytywnych („bardzo dobrze”, „dobrze”) do negatywnych („bardzo źle”, „źle”). Tych pierwszych było 56%, drugich zaledwie 10%.

Podejście przedstawicieli samorządu do współpracy z organizacjami pozarządowymi ocenione zostało średnio na 3,73. Najwyższe noty wystawiono za wolę współdziałania, nieco niższe za poszanowanie zasady partnerstwa, najniższe zaś za jawność i przejrzystość procedur decyzyjnych, zróżnicowanie ocen cząstkowych było jednak stosunkowo niewielkie. Warto podkreślić zdecydowaną przewagę ocen pozytywnych nad negatywnymi w każdym z wymienionych aspektów, kolejno: 61% do 5%, 60% do 10% i 57% do 12%.

Wyraźnie niżej ocenili natomiast badani wybrane działania JST w zakresie współpracy z trzecim sektorem. Uzyskały one średnią ocen 3,36. Najwyżej oceniano finansowanie projektów realizowanych przez trzeci sektor oraz niefinansowe wsparcie dla organizacji pozarządowych: średnia ocen tych działań to kolejno 3,67 i 3,53. Znacznie niższe noty wystawiono natomiast samorządowi za informowanie organizacji o planach i prowadzonych działaniach – średnio 3,36. Najgorzej oceniono pomoc organizacjom w pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego, uwzględnianie opinii organizacji przy tworzeniu prawa, programów i strategii (po 3,20) oraz diagnozowanie problemów i potrzeb mieszkańców

(3,19). W każdym wypadku jednak oceny pozytywne przeważały mniej lub bardziej zdecydowanie nad negatywnymi. Zestawienie szczegółowych danych o odsetku ocen pozytywnych, neutralnych i negatywnych wystawianych administracji samorządowej przez organizacje biorące udział w sondażu za poszczególne działania zawiera wykres poniżej.

Organizacje pozarządowe jako partner samorządu – samoocena trzeciego sektora

Ogólna samoocena organizacji pozarządowych jako partnera samorządu obejmowała trzy składowe: 1) ocenę aktywności społecznej mieszkańców, 2) ocenę postawy trzeciego sektora wobec administracji samorządowej i innych partnerów, 3) ocenę działań organizacji pozarządowych w wybranych obszarach. Liczona była jako ich średnia i wyniosła 3,43. Wartości poszczególnych składowych wyniosły odpowiednio: 3,46; 3,45; 3,39. W poszczególnych aspektach ocen składowych średnia ocen wystawianych przez badane organizacje pozarządowe wahała się w przedziale od 3,14 do 3,58. Szczegółowe dane zawarte zostały w tabeli na kolejnej stronie.

SAMOOCENA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH JAKO PARTNERA SAMORZĄDU			
Elementy składowe oceny			Ocena (od 1 do 5)
1. Aktywność społeczna mieszkańców			3,46
2. Postawa organizacji pozarządowych wobec JST i innych partnerów (średnia ocen a-c)	a) Wola współdziałania przy rozwiązywaniu problemów lokalnych	3,49	3,45
	b) Stosowanie zasady partnerstwa	3,43	
	c) Jawność i przejrzystość działania	3,43	
3. Wybrane działania organizacji pozarządowych (średnia ocen a-f)	a) Diagnozowanie problemów i potrzeb swoich klientów	3,31	3,39
	b) Informowanie lokalnych partnerów o swoich planach i działaniach	3,35	
	c) Zaangażowanie w tworzenie prawa, programów i strategii	3,14	
	d) Pozyskiwanie finansowania na realizację swoich działań	3,58	
	e) Korzystanie z mechanizmów wsparcia niefinansowego	3,50	
	f) Działania na rzecz integracji środowiska pozarządowego	3,47	
OCENA OGÓLNA (średnia ocen za 1, 2, 3)			3,43

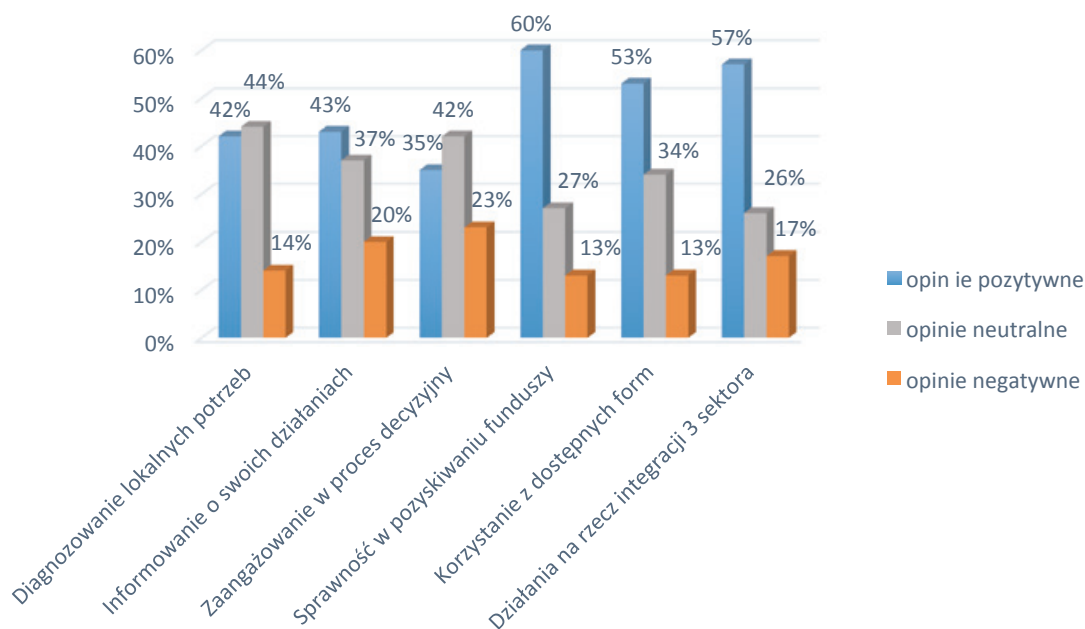
Aktywność społeczna mieszkańców została oceniona na 3,46. Badani oceniali ją najczęściej jako „dobrą” (44%). Ogólnie noty pozytywne wystawiła przeszło połowa (53%) ankietowanych, negatywne natomiast 14%. Odpowiedź „ani dobrze, ani źle” wybrało 34% badanych.

Oceny poszczególnych składników postawy organizacji pozarządowych w stosunku do samorządu są dość zbliżone do siebie zarówno pod względem średnich, jak i rozkładów ocen. Średnie ocen to 3,49 za wolę współdziałania i po 3,43 za stosowanie zasady partnerstwa oraz jawność i przejrzystość. Odsetek ocen pozytywnych to odpowiednio 54%, 50% i 59%, a ocen negatywnych 8%, 12% i 14%. We wszystkich wypadkach przeważają noty „dobre”.

Większe zróżnicowanie wystąpiło wśród komponentów oceny działań organizacji trzeciego sektora. Najwyższą średnią ocen uzyskało pozyskiwanie finansowania na realizację swoich działań (3,58), kolejną – korzystanie przez organizacje z mechanizmów wsparcia niefinansowego (3,50) i działania na rzecz integracji środowiska pozarządowego (3,47). Niżej oceniono informowanie partnerów o swoich planach i działaniach (3,35) oraz diagnozowanie problemów i potrzeb klientów (3,31). Zdecydowanie najgorsze opinie dotyczyły zaangażowania trzeciego sektora w tworzenie prawa, programów i strategii – średnia ocen wyniosła jedynie 3,14.

Zróżnicowanie to uwidacznia także analiza rozkładu ocen. Pozyskiwanie funduszy ocenione zostało pozytywnie przez 60% badanych, negatywnie zaś przez 13%, podczas gdy dla zaangażowanie w tworzenie prawa odsetki te wynoszą odpowiednio 35 i 23. Przewaga ocen pozytywnych nad negatywnymi jest więc w tym przypadku wyraźnie mniejsza. Szczegółowe dane dotyczące odsetka ocen pozytywnych, neutralnych i negatywnych wystawionych przez respondentów działaniom organizacji pozarządowych zawiera wykres.

Ocena działań organizacji pozarządowych jako partnera samorządu

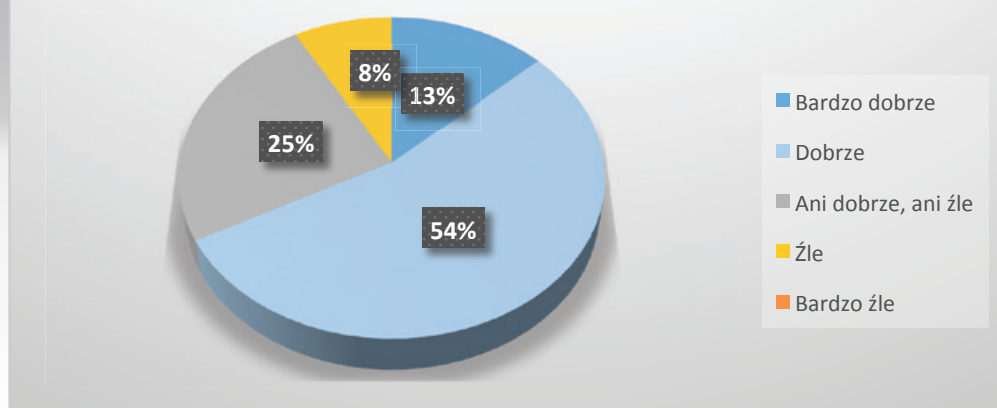

Być może warto zauważyć, że przedstawiciele organizacji pozarządowych częściej wybierali odpowiedź „bardzo dobrze”, oceniając samorząd lokalny niż własne środowisko. Przy podobnej liczbie ocen pozytywnych 91 razy respondenci wystawili najwyższą notę samorządowi, a tylko 48 razy trzeciemu sektorowi i mieszkańcom. Mimo że trudno w sposób metodologicznie poprawny ocenić wielkość i znaczenie tej różnicy, należy jednak ją odnotować.

Uwarunkowania oraz rezultaty współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi

Respondenci oceniali uwarunkowania współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a samorządem odpowiadając na pytanie, czy sprzyjają jej obowiązujące rozwiązania prawne, oraz programy i działania władz krajowych. Średnia ocen wyniosła **3,72**. Ponad 2/3 organizacji wyraziło zdanie pozytywne, a tylko 8% negatywne.

Ocena uwarunkowań współpracy JST z NGO

Ocena rezultatów współpracy obejmowała dwie składowe:

ocenę wpływu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi na jakość

i dostępność usług świadczonych mieszkańcom; ocenę wpływu współpracy na rozwój samej organizacji.

Organizacje pozarządowe dość wysoko oceniają efekty, jakie przynosi ich współpraca z samorządem dla jakości i dostępności usług świadczonych mieszkańcom. Średnia wystawionych ocen wyniosła 3,57. Pozytywne oceny stanowią ponad połowę, negatywne zaś jedynie 8%, przy czym w ogóle nie występują oceny „bardzo źle”. Aż 38% organizacji ocenia rezultaty współpracy w tym obszarze jako „ani dobre, ani złe”.

Ocena wpływu współpracy JST-NGO na jakość i dostępność usług świadczonych mieszkańcom

Wpływ współpracy z samorządem na rozwój swojej organizacji respondenci oceniali nieco lepiej. Średnia ocen wyniosła 3,69. Ponad 60% badanych sformułowało pozytywne oceny, co świadczy o tym, że organizacje pozarządowe przeważnie widzą w dotychczasowej współpracy z partnerem samorządowym czynnik sprzyjający swojemu rozwojowi. Zaledwie 7% ankietowanych wyraziło opinię negatywną, a prawie 1/3 wybrała odpowiedź „ani dobrze, ani źle”. Ogółem więc dla niemal 40% respondentów dotychczasowa współpraca z administracją samorządową nie stanowiła czynnika jednoznacznie wspomagającego rozwój organizacji.

Łącznie rezultaty współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi otrzymały ocenę **3,63**.

Proszone o wskazanie jednej konkretnego działania, które władze samorządowe powinny podjąć, by znacząco podnieść jakość współpracy, organizacje formułowały następujące postulaty (wymieniono wyłącznie te, które pojawiają się kilkakrotnie):

- organizowanie co pół roku spotkań organizacji pozarządowych w celu wymiany doświadczeń;
- utworzenie centrum organizacji pozarządowych;
- przeprowadzanie konsultacji strategii i programów;
- uruchomienie punktu doradztwa.

Organizacje formułowały niekiedy także postulaty ogólne, np.: „pomoc”, „poprawić dialog” itp.

Podsumowanie

Syntetyczne zestawienie najważniejszych ocen uzyskanych w sondażu zawiera poniższa tabela.

ZESTAWIENIE OCENY OGÓLNEJ I OCEN SZCZEGÓLOWYCH			
Kategoria oceny		Ocena (od 1 do 5)	
ŚREDNIA OCEN CZĄSTKOWYCH	Zakres współpracy	2,98	3,47
	Podejście administracji	3,57	
	Podejście organizacji pozarządowych	3,43	
	Uwarunkowania współpracy	3,72	
	Rezultaty współpracy	3,63	
OCENA JAKOŚCI WSPÓŁPRACY		3,77	

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

**Ocena jakości współpracy
Starostwa Powiatowego
w Zgorzelcu z organizacjami
pozarządowymi**

(kwestionariusz ankiety)

Ocena jakości współpracy Starostwa Powiatowego w Zgorzleku z organizacjami pozarządowymi (kwestionariusz ankiety)

Szanowni Państwo,

serdecznie zapraszam do udziału w badaniu, którego celem jest: (1) ocena jakości współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi w okresie ostatnich 12 miesięcy oraz (2) identyfikacja barier, które utrudniają rozwój naszych relacji.

Wyniki ankiety będą prezentowane wyłącznie w zestawieniach, w sposób uniemożliwiający identyfikację Państwa ocen. Proszę zatem o przedstawienie szczerych opinii, które moglibyśmy wykorzystać do poprawienia jakości naszej współpracy.

Z góry dziękuję za Państwa udział w badaniu i serdecznie pozdrawiam,

Starosta Zgorzelecki

A. Ogólna ocena jakości współpracy

15) Czy w ostatnich 12 miesiącach Pana(-i) organizacja współpracowała z urzędem lub podległymi mu jednostkami (np. szkołą, ośrodkiem pomocy społecznej, domem kultury)

Tak Nie

- przy tworzeniu nowych rozwiązań prawnych, programów lub strategii (np. udział w konsultacjach)?
- przy realizacji zadań publicznych (np. wdrażanie projektów finansowanych przez samorząd)?
- korzystając ze wsparcia niefinansowego samorządu (np. szkolenia, udostępnianie pomieszczeń)?

16) Jak Pan(-i) ocenia intensywność współpracy swojej organizacji z samorządem w ostatnich 12 miesiącach?

Bardzo duża	Duża	Średnia	Mała	Bardzo mała/Brak
☐	☐	☐	☐	☐
Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
☐	☐	☐	☐	☐

17) Jak ogólnie ocenia Pan(-i) jakość współpracy z samorządem w ostatnich 12 miesiącach?

18) Jakie elementy w relacjach swojej organizacji z samorządem uważa Pan(-i) za: (a) największą zaletę/szansę; (b) największą wadę/problem? (Proszę wskazać maks. 2 zalety i 2 wady obecnie działającego systemu)

Zaleta 1:	Wada 1:
Zaleta 2:	Wada 2:

B. Samorząd jako partner organizacji pozarządowych

18) Jak ocenia Pan(-i) aktywność władz samorządowych w sferze aktywizacji społecznej mieszkańców naszego samorządu?	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
19) Jak ocenia Pan(-i) podejście przedstawicieli samorządu do współpracy z organizacjami pozarządowymi?	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
16. Wolę współdziałania przy realizacji zadań publicznych					
17. Poszanowanie zasady partnerstwa					
18. Stosowanie jawnych i przejrzystych procedur decyzyjnych					
20) Jak Pan(-i) ocenia sposób, w jaki samorząd ...	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
21) Diagnozuje problemy i potrzeby mieszkańców?					
22) Informuje organizacje o swoich planach i działaniach?					
23) Uwzględnia ich opinie przy tworzeniu prawa, programów i strategii?					
24) Finansuje projekty realizowane przez organizacje?					
25) Pomaga organizacjom w pozyskaniu zewnętrznego finansowania?					
26) Wspiera (niefinansowo) funkcjonowanie organizacji?					

C. Organizacje pozarządowe jako partner samorządu

27) Jak ocenia Pan(-i) poziom aktywności społecznej mieszkańców naszej wspólnoty samorządowej? (w tym liczbę i aktywność działających tu organizacji pozarządowych)	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
28) Znając lokalne środowisko, jak ocenia Pan(-i) podejście organizacji do współpracy z samorządem i innymi partnerami?	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
X. Wolę współdziałania przy rozwiązywaniu lokalnych problemów					
XI. Stosowanie zasady partnerstwa w relacjach z innymi podmiotami					
XII. Jawność i przejrzystość w działaniu					
29) Jak Pan(-i) ocenia sposób, w jaki znane Panu(-i) organizacje ...	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
o Diagnozują problemy i potrzeby swoich klientów?					
o Informują lokalnych partnerów o swoich planach i działaniach?					
o Angażują się w tworzenie nowego prawa, programów i strategii?					
o Pozyskują finansowanie na realizację swoich działań?					
o Korzystają z mechanizmów niefinansowego wspierania organizacji?					
o Działają na rzecz integracji środowiska pozarządowego?					

D. Uwarunkowania oraz rezultaty współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi

	Tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Nie
30) Czy uważa Pan(-i), że obowiązujące rozwiązania prawne oraz programy i działania władz krajowych sprzyjają rozwojowi współpracy między organizacjami pozarządowymi a samorządem?					
31) Jak Pan(-i) ocenia wpływ współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi na jakość i dostępność usług świadczonych mieszkańcom?	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
32) Jak Pan(-i) ocenia wpływ dotychczasowej współpracy na rozwój swojej organizacji?	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle

- 33) Proszę zaproponować jedną, konkretną rzecz, którą powinny zrobić władze samorządowe, aby znacząco poprawić jakość i użyteczność współpracy z organizacjami pozarządowymi

Propozycja:

E. Informacje o organizacji wypełniającej ankietę:

- 34) Data powstania (rok)

- 35) Zasięg działania: (można wybrać kilka opcji)

☐	☐	☐	☐	☐
	gmina/miasto	powiat	województwo	kraj i/lub zagranica

- 36) Główne obszary działania organizacji (proszę wymienić 1-2 obszary - np. edukacja, kultura, pomoc społeczna, kombatancki)

Obszar 1:	Obszar 2:
-----------	-----------

- 37) Liczba pracowników organizacji i wolontariuszy:

a) Umowy o pracę – osób	b) "Zlecenia" i umowy "o dzieło" – osób	c) Umowy wolontariackie – osób
-------------------------	---	--------------------------------

- 38) Liczba aktywnych członków: (osób, które angażowały się w działania organizacji w ostatnim roku)

 osób

Bardzo dziękujemy za czas poświęcony na wypełnienie ankiety

ZAŁĄCZNIK NR 3. Kwestionariusz oceny współpracy w trzech płaszczyznach

Płaszczyzna współpracy	Ocena	Opis ułatwiający ustalenie oceny	(Przykładowe oceny)
Tworzenie polityk publicznych	1 – nie współpracuje się nam dobrze	Nie diagnozujemy wspólnie problemów i potrzeb mieszkańców, nie wymieniamy się informacjami, nie współtworzymy/konsultujemy istotnych dokumentów, aktów prawa lokalnego, program współpracy to fasada.	3
	2 – ocena pośrednia	<i>Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 1-ki lub 3-ki</i>	
	3 – współpracuje się średnio	Czasem współpracujemy ze sobą, ale nieregularnie. Nie wszystkie polityki (w tym dokumenty, prawo lokalne itp.) podlegają konsultacjom. Programy współpracy, choć istnieją, to nie satysfakcjonują jednej ze stron, są sztapkowe – nie do końca odzwierciedlają lokalne potrzeby, nie zawsze przekładają się na realia.	
	4 – ocena pośrednia	<i>Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 3-ki lub 5-ki</i>	
	5 – współpracuje się nam bardzo dobrze	Wspólnie tworzymy wszystkie ważne polityki i dokumenty, konsultujemy je, wymieniamy się informacjami. Programy współpracy odzwierciedlają prawdziwe relacje między nami i gwarantują ich poprawność.	

Realizacja zadań publicznych	1 – nie współpracuje się nam dobrze	Samorząd prawie nie organizuje konkursów ani nie zleca organizacjom prawie żadnych zadań. Administracja nie wspiera też organizacji w żaden inny sposób, czy to poprzez udostępnianie lokali, czy innego rodzaju pomocy pozafinansowej. Organizacje nie uczestniczą też w ocenie realizacji zadań. Zupełnie nie są zawierane formalne partnerstwa dla rozwiązywania wspólnych problemów.	4
	2 – ocena pośrednia	<i>Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 1-ki lub 3-ki</i>	
	3 – współpracuje się średnio	Organizowane są nieliczne konkursy dla organizacji pozarządowych, zadania publiczne są też zlecane w innych trybach. Samorząd współpracuje tylko w niektórych dziedzinach, choć mógłby angażować organizacje w większym zakresie. Sporadycznie udzielane jest wsparcie majątkowe (np. udostępnianie pomieszczeń itp.). Samorząd unika angażowania organizacji w ocenę zadań, sporadycznie zdarza się zawiązywanie partnerstw dla rozwiązania wspólnych problemów.	
	4 – ocena pośrednia	<i>Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 3-ki lub 5-ki</i>	
	5 – współpracuje się nam bardzo dobrze	Samorząd regularnie prowadzi konkursy dla organizacji pozarządowych, zleca też zadania publiczne w inny sposób. Co więcej, organizacje realizują zadania w bardzo różnych obszarach. W co najmniej kilku z nich istnieje stabilna współpraca, zawiązywane są formalne partnerstwa w różnych sprawach. Organizacje współuczestniczą w ocenie realizacji zadań publicznych	

Rozwijanie infrastruktury współpracy	1 – nie współpracuje się nam dobrze	Organizacje w zasadzie nie mają szans uzyskać pomocy od samorządu – lokalu, porad, konsultacji. Nie istnieją żadne instrumenty wspierania pozarządowej infrastruktury (np. fundusz pożyczkowy czy centrum wspierania organizacji itp.). Nie istnieje baza lokalnych organizacji.	3
	2 – ocena pośrednia	Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 1-ki lub 3-ki	
	3 – współpracuje się średnio	Samorząd udziela pewnego wsparcia miejscowym organizacjom. Urzędnicy od czasu do czasu organizują szkolenia i udzielają organizacjom porady. Istnieje gremium/zespół, który można określić jako lokalna rada działalności pożytku publicznego, nie pracuje on (ona) jednak zbyt intensywnie. Tylko niektóre organizacje mają realną szansę skorzystać z innych form wsparcia – lokali, sal konferencyjnych, promocji swoich działań poprzez media samorządowe itp.	
	4 – ocena pośrednia	Wystawiamy, jeśli trudno zgodzić się co do 3-ki lub 5-ki	
	5 – współpracuje się nam bardzo dobrze	Samorząd inwestuje w rozwój organizacji na swoim terenie. Organizuje dla nich szkolenia, udziela wsparcia merytorycznego (np. porad prawnych), pomaga w organizacji konferencji, przedstawiciele administracji uczestniczą w spotkaniach środowisk pozarządowych. Organizacje mogą liczyć na pomoc, gdy chcą rozszerzyć swoją działalność, współpracować z innymi samorządami. Intensywnie działa lokalna rada pożytku publicznego/zespoły/fora konsultacyjne itp.	

ZAŁĄCZNIK NR 4. Lista realizowanych działań

Płaszczyzna współpracy	Czy w NASZYM samorządzie istnieje tego typu rozwiązanie?	Jeśli dane rozwiązanie występuje, wpisz „X”
Tworzenie polityk publicznych	VI. Samorząd dysponuje danymi nt. bezrobocia, warunków mieszkaniowych, aktywności obywatelskiej na swoim terenie.	
	VII. Istnieje wspólny samorządowo/pozarządowy zespół ds. diagnozowania problemów lokalnych.	
	VIII. Samorząd dysponuje aktualną bazą teled adresową organizacji działających na swoim terenie.	
	IX. Na stronach internetowych samorządu istnieje miejsce, w którym organizacje mogą zamieszczać informacje.	
	X. Samorząd i organizacje wspólnie, w ramach regularnych spotkań ustalają najważniejsze kierunki polityki lokalnej, omawiając przy tym również kwestie finansowe.	
	XI. Istnieje jawny, spisany sposób postępowania/procedura tworzenia strategii, programów, planów, pozwalający organizacjom na zgłaszanie własnych projektów uchwał, a tym samym na wpływanie na kształt polityk publicznych.	
	XII. Większość organizacji aktywnie uczestniczy w konsultacjach planów, strategii, programów opisujących miejscowe polityki publiczne.	
	XIII. Większość planów, strategii i programów jest konsultowana z organizacjami pozarządowymi.	
	XIV. Kształt dokumentów, uchwał opisujących lokalne polityki podlega konsultacjom co najmniej dwojakiego rodzaju (np. konsultacjom pisemnym i wysłuchaniu).	
	XV. Wyniki tych konsultacji są publikowane wraz z uzasadnieniem przyjętych/odrzuconych propozycji i uwag.	
	XVI. Istnieje roczny program współpracy z organizacjami, w którym ujęte są również zasady współpracy przy realizacji lokalnych polityk publicznych.	
	XVII. Tworząc polityki publiczne, organizacje współpracują z samorządem w ramach zespołów problemowych, rad, forów, komisji konkursowych, komitetów sterujących itp.	
	XVIII. Plany, strategie, programy są opracowywane tak, żeby była możliwa ich ewaluacja według wcześniej przyjętych wskaźników. Organizacje uczestniczą w ewaluacji planów, strategii i programów.	
	XIX. Organizacje i samorząd monitorują realizację planów, strategii, programów.	
	XX. Samorząd upowszechnia wyniki ewaluacji realizowanych przez siebie lokalnych polityk publicznych.	

Realizacja zadań publicznych	39) Organizacje pozarządowe wykonują powierzone im zadania publiczne według ustalonych standardów.	
	40) Podpisywane są wieloletnie umowy na realizację zadań publicznych przez organizacje.	
	41) Program współpracy określa, które zadania publiczne są zlecane organizacjom w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a które w innych trybach (np. zamówień publicznych).	
	42) Istnieją jawne, spisane zasady organizacji konkursów, precyzujące m.in. zasady wyboru komisji konkursowych, warunki składania wspólnych ofert przez organizacje, czy kryteria wyboru ofert.	
	43) Samorząd umożliwia organizacjom korzystanie z majątku komunalnego, publicznej infrastruktury, pomocy jednostek organizacyjnych samorządu. Obowiązują w tym zakresie przejrzyste procedury.	
	44) Samorząd udziela organizacjom wsparcia merytorycznego (udziela informacji, szkoli, doradza) w zakresie realizacji zadań publicznych (np. ich rozliczania).	
	45) Organizacje pozarządowe realizując zadania publiczne promują ich rezultaty we współpracy z samorządem (np. strona www, patronaty).	
	46) Realizując zadania publiczne, organizacje współpracują z samorządem w ramach zespołów problemowych, rad, forów, komitetów sterujących itp.	
	47) W samorządzie istnieje procedura zawierania partnerstw w celu realizacji zadań publicznych i jest zawarta w programie współpracy.	
	48) Istnieją ogólnodostępne reguły realizacji zadań w trybie inicjatywy lokalnej.	

Rozwijanie infrastruktury współpracy	o W programie współpracy z organizacjami jest zadanie przewidujące działania na rzecz rozwoju organizacji i inicjatyw obywatelskich poprzez szkolenia, doradztwo i animacje.	
	o Istnieje co najmniej jedno z rozwiązań stanowiących instytucjonalne wsparcie organizacji – możliwość udzielania pożyczek/gwarancji organizacjom lub fundusz wkładu własnego, centrum organizacji pozarządowych.	
	o W samorządzie jest osoba odpowiedzialna za współpracę z organizacjami pozarządowymi, np. pełnomocnik ds. organizacji współpracy z organizacjami.	
	o Samorząd wspiera rozwój wolontariatu i inicjatyw obywatelskich podejmowanych przez mieszkańców.	
	o Samorząd wspiera i uczestniczy przynajmniej raz w roku w plenarnym spotkaniu miejscowych organizacji.	
	o Istnieje lokalna federacja, sieć, związek lokalnych organizacji pozarządowych (lub oddział większej sieciowej organizacji).	
	o Samorząd i organizacje wspólnie promują swoje działania w ramach lokalnych wydarzeń (np. festynów).	
	o Istnieje dokument określający politykę samorządu w zakresie tworzenia i działania partnerstw lokalnych z udziałem organizacji pozarządowych.	
	o Między organizacjami a samorządem istnieje formalnie związane partnerstwo.	

ZAŁĄCZNIK NR 5.**Scenariusz dyskusji oceny współpracy JST i NGO**

TEMAT: WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI I ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ PRZY TWORZENIU LOKALNYCH POLITYK PUBLICZNYCH (MINIMALNY CZAS POTRZEBNY NA OMÓWIENIE WĄTKU: OK. 30 MIN.).

Wprowadzenie:

Lokalne polityki publiczne – działania podejmowane przez samorząd w celu zaspakajania potrzeb jego mieszkańców (np. bezpieczeństwa, opieki społecznej, środowiska, zatrudnienia), to podstawowe pole współdziałania organizacji i lokalnej administracji. Zaczniemy nasze spotkanie od rozmowy o tym, na ile i w jaki sposób w naszym samorządzie (gminie/powiecie/województwie) administracja samorządowa i organizacje współpracują ze sobą w momencie tworzenia polityk, przygotowywania strategii, planów, programów, innych dokumentów. Jak ocenimy nasze relacje w tym wymiarze?

Pytania do uczestników (pogrubione – pytania, które powinny zostać zadane grupie; kursywą – pytania pomocnicze, które moderator może, ale nie musi zadać):

Czy organizacje i samorząd informują się wzajemnie o planach, kierunkach swoich działań? Jak to robią? Czy jesteśmy z tego zadowoleni? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujemy sformułować konkretne rekomendacje)?

Czy robią to na tyle sprawnie, że możliwa jest szybka reakcja na potrzeby/problemy mieszkańców?

Czy organizacje i administracja wymieniają się informacjami o swoich działaniach? W jaki sposób?

Czy na stronie internetowej urzędu/BIP jest miejsce poświęcone współpracy z organizacjami?

Czy w jakiś inny sposób samorząd gromadzi dane o działalności organizacji (np. przez ankiety, inne)?

Czy organizacje uczestniczą w diagnozowaniu lokalnych problemów/potrzeb społecznych? W jaki sposób się włączają? Czy są włączane w ten proces przez władze samorządowe?

Czy organizacje i samorząd współpracują ze sobą przy tworzeniu strategii i programów opisujących lokalne polityki publiczne (w tym w szczególności programów współpracy)? Jak to robią? Czy jesteśmy z tego zadowoleni? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujemy sformułować konkretne rekomendacje)?

Jakiego typu dokumenty są tworzone wspólnie?

Czy wypracowano jakąś trwałą metodę współtworzenia tych dokumentów?

Czy strategie/programy są oceniane w trakcie i pod koniec ich realizacji? Czy taka ocena jest prowadzona wspólnie?

Czy organizacje są zapraszane do konsultacji projektów uchwał? Czy obie strony są zadowolone z konsultacji? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujemy sformułować konkretne rekomendacje)?

Czy organizacje są przygotowane do udziału w konsultacjach? Czy zgłaszają konstruktywne propozycje?

W jaki sposób odbywają się te konsultacje? Czy samorząd opracowuje i publikuje wyniki konsultacji?

Czy samorząd uzasadnia odrzucenie uwag/propozycji zgłaszanych przez organizacje?

Jak wygląda współpraca między samorządem a miejscowymi organizacjami pozarządowymi przy wdrażaniu polityk publicznych? Czy jesteśmy z tego zadowoleni? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujemy sformułować konkretne rekomendacje)?

Czy program współpracy jest w jakikolwiek sposób powiązany z innymi dokumentami, strategiami, planami itp.?

Czy na okoliczność realizacji lokalnych polityk publicznych tworzone są wspólne zespoły konsultacyjne/doradcze?

Czy powoływane są stałe partnerstwa na okoliczność realizacji konkretnych zadań w ramach określonych polityk?

Temat: współpraca organizacji i administracji samorządowej przy realizacji lokalnych polityk publicznych (minimalny czas potrzebny na omówienie wątku: ok. 40 min).

Wprowadzenie:

Współpraca przy tworzeniu polityk publicznych powinna przekładać się na współpracę przy ich realizacji. Ta polega na wykonywaniu różnego rodzaju zadań publicznych w celu zaspokajania potrzeb i rozwiązywania lokalnych problemów lokalnych społeczności. Czy w naszym samorządzie organizacje biorą udział w wykonywaniu zadań publicznych? Czy samorząd zleca im wykonywanie takich zadań? Na ile współpraca przy wdrażaniu polityk publicznych wykracza poza finansowanie zadań? Jak ocenimy nasze relacje w tym wymiarze?

Pytania do uczestników (pogrubione – pytania, które powinny zostać zadane grupie; *kursywą* – pytania pomocnicze, które moderator może, ale nie musi zadać)

Czy samorząd zleca organizacjom realizację zadań publicznych? W jakich dziedzinach? Jak zlecenie wygląda w praktyce? Czy jesteśmy z tego zadowoleni? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujemy sformułować konkretne rekomendacje)?

Czy program współpracy określa ramowe zasady przeprowadzania konkursów? Czy zachowywane są zasady konkurencyjności? Czy w ramach procedur konkursowych w pełni przestrzegana jest zasada jawności na wszystkich etapach wyboru ofert (ogłoszenia konkursu, oceny ofert, ogłoszenia wyników)? W szczególności, czy informacje na temat konkursów są publikowane na stronach samorządu/stronach BIP?

Czy obowiązują stałe, jasne standardy realizacji usług publicznych przez organizacje?

Czy w jednostce samorządowej stosowany jest regranting (tzn. czy np. pewna pula środków jest przekazywana jednej organizacji, która ciesząc się autorytetem i znając lokalne potrzeby, dalej ją redystrybuuje wśród innych organizacji i inicjatyw)?

Czy samorząd z góry planuje (np. w momencie przygotowywania programu współpracy), jakie zadania publiczne będą przekazywane organizacjom w trybie konkursu, a które w inny sposób? Czy jest to wyrażone w programie współpracy?

Czy samorząd wspólnie z organizacjami monitoruje jakość wykonania umów na realizację zadań publicznych? Czy samorząd, wybierając w ramach konkursu ofertę, uzasadnia swoją decyzję i podaje uzasadnienie do wiadomości?

Czy organizacje i samorząd współpracują ze sobą w inny sposób niż tylko na zasadzie zlecenia zadań/udzielania wsparcia finansowego? W jaki sposób? Czy jesteśmy zadowoleni z tej współpracy? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujmy sformułować konkretne rekomendacje)?

Czy organizacjom udostępniane jest mienie samorządu (np. lokalne, sprzęt) i vice versa?

Czy organizacje/samorząd udzielają sobie wsparcia personalnego (delegują/wymieniają się pracownikami, wolontariuszami, stażystami itp.) ?

Czy organizacje/samorząd udostępniają sobie swoje strony internetowe (np. do promocji działań drugiej strony)?

Czy przedstawiciele organizacji uczestniczą w pracach ciał mających wpływ na wzajemne relacje, komisji konkursowych, zespołów roboczych, komitetów sterujących itp.?

Czy tworzone są wspólne zespoły, fora, rady (np. lokalne rady działalności pożytku publicznego w ramach, których współpracują obie strony)?

Czy organizacje i administracja samorządowa zawierają trwalsze, stałe stosunki na okoliczność realizacji lokalnych polityk i zadań publicznych? Jaki ma to związek z inicjatywą lokalną? W jaki sposób? Czy jesteśmy zadowoleni z tej współpracy? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujmy sformułować konkretne rekomendacje)?

Czy taka formuła istnieje i jest uregulowana (np. uchwałą lub w inny sposób)?

Czy organizacje, samorząd i mieszkańcy wspólnie pracują wykorzystując formułę tzw. inicjatywy lokalnej?

Czy realizacja lokalnych polityk publicznych jest wspólnie oceniana? Jeśli tak, to czy organizacje uczestniczą w tej ocenie? Czy jesteśmy z tego zadowoleni? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujmy sformułować konkretne rekomendacje)?

Czy dokumenty opisujące określone polityki przewidują udział organizacji w ich ocenie? Czy oceniany jest program współpracy?

Czy wyniki ocen strategii, planów, programów są dostępne w Internecie – na stronach/w BIP samorządu?

Temat: Tworzenie warunków do współpracy i aktywności organizacji (minimalny czas potrzebny na omówienie wątku: ok. 20 min).

Wprowadzenie:

Po to, aby współpraca przy tworzeniu i wdrażaniu polityk publicznych była w ogóle możliwa, muszą istnieć ku temu warunki. Na tym polu odpowiedzialność spoczywa głównie na samorządzie, który powinien te warunki kreować, sprzyjając samoorganizacji obywateli, wspierając współdziałanie i integrację środowisk pozarządowych. Jak ocenimy współpracę między organizacjami a samorządem na tym polu?

Pytania do uczestników (pogrubione – pytania, które powinny zostać zadane grupie; kursywą – pytania pomocnicze, które moderator może, ale nie musi zadać):

Czy samorząd wspiera organizacje pozarządowe w systematyczny sposób – tworząc dla nich różnego rodzaju stałe, stabilne rozwiązania? Czy te rozwiązania rzeczywiście funkcjonują? Czy jesteśmy z nich zadowoleni? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujmy sformułować konkretne rekomendacje)?

Czy istnieją jawne i stałe procedury w zakresie udostępniania majątku samorządowego organizacjom (zapisane np. w programie współpracy)? Czy samorząd udziela organizacjom wsparcia merytorycznego (np. w zakresie realizowanych przez nie zadań publicznych, chodzi o konsultacje prawne, szkolenia itp.)?

Czy w samorządzie istnieją specjalne instrumenty wspierania organizacji pozarządowych, np. fundusze pożyczkowe, fundusze wkładów własnych itp.)?

Czy samorząd wspiera działania miejscowych organizacji wykraczające poza jego granice (np. zaangażowanie w aktywności międzysamorządowe, regionalne, ponadregionalne, krajowe czy międzynarodowe)?

Czy w samorządzie istnieje centrum wspierania organizacji pozarządowych? Jeśli tak, jakie funkcje ono wypełnia (szkoleniowe, animacyjne, doradcze, konsultacyjne, finansowe itp.)?

Czy samorząd wspiera integrację środowisk pozarządowych na swoim terenie? Czy jesteśmy z nich zadowoleni? Jeśli mamy zastrzeżenia, jak możemy poprawić sytuację w tym zakresie (spróbujmy sformułować konkretne rekomendacje)?

Czy samorząd wspiera spotkania, seminaria, fora, konferencje itp. miejscowych organizacji (w szczególności organizacji branżowych)? Czy sam w nich uczestniczy?

Czy w samorządzie istnieje lokalna rada działalności pożytku publicznego lub inne forum regularnych (co najmniej dorocznych) spotkań organizacji i administracji samorządowej? Jeśli tak, w jaki sposób wyłaniany są członkowie tego ciała? Na ile jest ono otwarte na udział zainteresowanych?

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

**Procedura „Możliwości
współpracy organizacji
pozarządowych z JST w formach
finansowych i niefinansowych
przy realizacji zadań
publicznych”**

Procedura „Możliwości współpracy organizacji pozarządowych z JST w formach finansowych i niefinansowych przy realizacji zadań publicznych”

- I. Wyjaśnienie istoty współpracy organizacji pozarządowych z JST przy realizacji zadań publicznych w formach finansowych i niefinansowych – rozwiązania formalno-prawne.**
- II. Zasady współpracy organizacji pozarządowych z JST przy realizacji zadań w formach finansowych i niefinansowych.**
- III. Etapy postępowania krok po kroku wraz z rekomendacjami – otwarty konkurs ofert.**
- IV. Załącznik nr 1 – UCHWAŁA NR 1/2014 ZARZĄDU POWIATU ZGORZELECKIEGO z dnia 16 grudnia 2014r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w roku 2015.**
- V. Załącznik nr 2 – UCHWAŁA NR LVI/385/2014 RADY POWIATU ZGORZELECKIEGO z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie programu współpracy powiatu zgorzeleckiego z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami w roku 2015 (wyciąg).**
- VI. Załącznik nr 3 – ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. Nr 6, poz. 25).**

I. Wyjaśnienie istoty współpracy organizacji pozarządowych z JST przy realizacji zadań publicznych w formach finansowych i niefinansowych – rozwiązania formalno-prawne.

Finansowe oraz niefinansowe formy współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi stanowią katalog działań różnorodnych sektorów realizujących idee współdziałania na rzecz poprawy jakości życia lokalnych społeczności. Ich współdziałanie, oparte na zasadach wzajemnego zrozumienia celów, daje szansę na wypracowanie wielu efektywnych rozwiązań, na których wdrożeniu zyskać mogą

mieszkańcy. Współpraca została skategoryzowana między innymi jako finansowa oraz niefinansowa, z oczywistym założeniem, że finansowa wystąpi wtedy, gdy środki finansowe stanowią podstawowy element współpracy – czyli przykładowo współfinansowanie przez samorząd zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe. Współpraca niefinansowa nie opiera się na przepływie pieniędzy, ale skupia się na innych formach współdziałania. Niestety nie do końca jest doceniana przez przedstawicieli obu sektorów (np. pomoc prawna). Również nie nadaje się właściwej rangi standaryzacji usług będącej elementem podnoszenia jakości usług świadczonych za pomocą publicznych pieniędzy. Niewątpliwie przyczyną tego stanu rzeczy jest brak umiejętności oraz wiedzy na ten temat, nieumiejętność diagnozowania problemów i potrzeb oraz bagatelizowanie konieczności wypracowania standardów przez grupy eksperckie przy udziale mieszkańców za pomocą konsensusu poprzedzonego rzetelną analizą, debatą i dyskusją.

A. Formy finansowe współpracy administracji z sektorem pozarządowym:

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie² ustanawia szereg form współpracy finansowej, do których zaliczymy:

1. zlecenie realizacji przez organizację zadań publicznych, które może mieć następujące formy:
 - a. powierzania wykonywania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie jego realizacji (art. 5 ust 4 pkt 1);
 - b. wspierania wykonywania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na częściowe dofinansowanie jego realizacji (art. 5 ust 4 pkt 2);
2. przyjmowanie i rozpatrywanie przez JST wniosków organizacji pozarządowych o realizację zadania publicznego (art. 12 uodpp), w tym z pominięciem otwartego konkursu ofert (art. 19 a uodpp);
3. zlecenie organizacjom pozarządowym obsługi otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych (art. 11 ust. 2a uodpp);
4. podzlecenie zadań w ramach umowy na realizację zadania publicznego i regranting (art. 16, ust. 7);
5. zastosowanie lub pominięcie procedur zamówień publicznych (zgodnie ze wzorem umowy zawartym w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej).
6. umowy partnerstwa. określonej w ustawie o zasadach prowadzenia rozwoju (art. 5 ust 2 pkt 7)
7. partnerstwo publiczno-prywatne (art. 11 ust 5)
8. umowy międzynarodowe dotyczące niepodlegających zwrotowi środków ze źródeł zagranicznych (art. 11, ust 5).

Inną możliwością przekazywania organizacjom pozarządowych środków jest udzielanie im **zamówień publicznych**. Dla organizacji, które prowadzą działalność

² Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003, Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).

gospodarczą, tzn. są wpisane w Krajowym Rejestrze Sądowym do rejestru przedsiębiorców lub odpłatną działalność pożytku publicznego, ta forma uzyskiwania pieniędzy publicznych może być w niektórych przypadkach atrakcyjna. Szczególnie, kiedy wartość zamówienia nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 14 tys. euro, co skutkuje zwolnieniem ze stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych (art. 4, pkt 8). Organ administracji udziela wtedy zamówienia publicznego, na podstawie obowiązującego w danym urzędzie regulaminu, bez długotrwałych procedur konkursowych. Po wykonaniu zamówienia, organizacja wystawia rachunek lub fakturę, na podstawie której zostają jej przekazane środki publiczne.

Z zagadnieniem zamówień publicznych wiąże się nieodłącznie kwestia **klauzul społecznych** jako jedyne dopuszczalnego wyjątku stosowanego w prawie zamówień publicznych (unijnym i polskim), który stanowi, iż obok ceny i jakości przedmiotu zamówienia instytucja zamawiająca, może wprowadzić zapisy o dodatkowych kryteriach społecznych. Kryteria te nie mogą w żaden sposób naruszać swobody wyboru, ale „muszą być ukierunkowane na ważne potrzeby społeczne”³. Klauzule społeczne mogą przyczynić się do:

- aktywizacji zawodowej osób wykluczonych zarówno społecznie jak i zawodowo,
- wyrównaniem szans na rynku pracy np. dla niepełnosprawnych,
- aktywizację zawodową niepełnosprawnych bezrobotnych,
- podniesienia kwalifikacji pracowników,
- zmiany postaw osób długotrwale bezrobotnych i osób wykluczonych,
- zmiany na rynku pracy osób nieaktywnych zawodowo, niepełnosprawnych, wykluczonych,
- popularyzacja idei rozwoju przedsiębiorczości społecznej,
- poprawa wizerunku zamawiającego jako podmiotu odpowiedzialnego społecznie⁴.

Społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne są szansą na rozwój spółdzielni socjalnych. Podmioty zrzeszając osoby niepełnosprawne czy wykluczone mogą stać się podmiotami spełniającymi warunki określone klauzulami społecznymi. Niewątpliwie stanowią klauzule m.in. dla spółdzielni socjalnych „dodatkowe narzędzie budujące płaszczyznę współpracy z JST, dzięki któremu można rozwiązywać jedne z najtrudniejszych problemów społecznych, jakim wykluczenie społeczne i zawodowe przedstawicieli określonych grup społecznych”⁵. W ustawie **Prawo zamówień publicznych** art. **22 ust. 2** „umożliwia zamawiającemu zastrzeżenie w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, u których ponad 50% zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego”.

³ <http://www.eslubelskie.pl/strona,klauzule-spoeczne-podstawowe-informacje>

⁴ Ibidem.

⁵ <http://finanse-ngo.pl/news/artukul-klauzule-spoeczne>

Samorząd może również przekazać pieniądze organizacji bez ogłaszania i przeprowadzania otwartego konkursu ofert. Taką możliwość przewiduje art. 19a. Odbywa się to jednak pod pewnymi warunkami:

- organizacja nie może otrzymać w ten sposób więcej niż 10 tys. zł
- realizacja zadania w ten sposób dofinansowanego musi się zakończyć w ciągu 90 dni.

Samorząd z kolei nie może w ten sposób przekazać

- więcej niż 20% dotacji planowanych w roku budżetowym na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe.
- więcej niż 20 tys. zł jednej organizacji w danym roku kalendarzowym.

Istnieje również możliwość złożenia przez organizację oferty z tzw. własnej inicjatywy. Oferta ta składana jest w trybie pozakonkursowym, nie zaś w odpowiedzi na ogłoszony otwarty konkurs ofert, i tak naprawdę może być złożona wtedy, kiedy zdecyduje się na to organizacja. Oferta ta może dotyczyć zadania publicznego, które było realizowane dotychczas w inny sposób, w tym przez organy administracji publicznej (np. może dotyczyć prowadzenia profilaktycznych zajęć dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, którym do tej pory oferowane one były wyłącznie w ramach działalności ośrodka pomocy społecznej)⁶.

Administracja publiczna może bez ogłaszania konkursu przekazywać organizacjom pieniądze także w następujących sytuacjach:

- w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii;
- technicznej (art. 11a) w kraju lub poza jego granicami w celu zapobieżenia ich skutkom;
- jeżeli jest to niezbędne ze względu na ochronę życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na ważny interes społeczny lub ważny interes publiczny (Prezes Rady Ministrów) (art. 11b);
- w przypadkach dotyczących zadań z zakresu ochrony ludności i ratownictwa, może zlecać specjalistycznym stowarzyszeniom o zasięgu ogólnokrajowym (Minister właściwy do spraw wewnętrznych) (art. 11c).

Pamiętać należy, iż zlecenie zadań do realizacji przez organizacje oraz obowiązujące tryby zlecenia znajdują się również w innych aktach normatywnych, m.in. są to.:

- ustawa o pomocy społecznej;
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- ustawa Prawo ochrony środowiska;
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa o ochronie pożarowej.

Poza prawnymi uwarunkowaniami, które wynikają bezpośrednio z aktów normatywnych i obwarowane są ustawowo, stąd też ich sztywność i konieczność przestrzegania, wyróżnić możemy narzędzia sprzyjające współpracy finansowej

⁶ Poradnik modelowej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, Ł. Waszak, P. Masłowski (red.), Wyd. Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT, Warszawa 2012, s. 91-129.

nieskategoryzowane w formie przepisów prawa, jednakże będące niezmiernie istotnymi elementami współpracy. Zaliczymy do nich (wzorując się na **Poradniku modelowej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych**⁷):

- standaryzacja usług publicznych (docelowo obligatoryjna);
- powiązanie kryteriów wyboru ofert w ramach konkursu z programem współpracy i dokumentami strategicznymi;
- zawieranie umów wieloletnich;
- uwzględnianie w kosztach realizacji zadań publicznych zarówno wydatków merytorycznych (bezpośrednich), jak i administracyjnych związanych z ich realizacją (pośrednich);
- dopuszczenie w umowach z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych możliwości dokonywania przesunięć wydatków pomiędzy pozycjami;
- jawność procedur naboru i wyboru ofert na realizację zadań publicznych;
- opracowanie i wdrożenie efektywnego systemu monitoringu i oceny realizacji zleconych zadań publicznych.

Na trzeciej (tzw. kulturowej) płaszczyźnie uwarunkowań współpracy finansowej w **Poradniku** wymienia się:

- wspólne oferty organizacji pozarządowych (wspierające rozwój partnerstw projektowych);
- wspólne, partnerskie projekty JST z organizacjami finansowane ze źródeł trzecich;
- stosowanie klauzul społecznych przy zamówieniach publicznych;
- mieszany skład komisji konkursowych z udziałem przedstawicieli różnych sektorów, zabezpieczony przed wystąpieniem konfliktu interesów;
- publikowanie informacji, raportów i sprawozdań z realizacji zadań publicznych⁸.

B. Formy niefinansowe współpracy administracji z sektorem pozarządowym:

Narzędzia współpracy niefinansowej, niedoceniane zarówno przez organizacje pozarządowe, jak też przez jednostki samorządu terytorialne powinny stanowić integralny element współpracy tych dwóch sektorów, gdyż ich stosowanie przynosi wymierne korzyści. Jest również wymianą wiedzy i doświadczenia. Narzędzia występujące w ramach współpracy niefinansowej w realizacji zadań publicznych można podzielić pod względem ich formy. Podział ten umożliwia wyodrębnienie współpracy w zakresie:

- merytorycznym;
- udostępniania zasobów rzeczowych;
- korzystania z narzędzi promocji⁹.

⁷ Ibidem, s. 91-129.

⁸ Ibidem, s. 91-129.

⁹ Ibidem, s. 91-129.

Zgodnie z *Poradnikiem modelowej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych* wyodrębnić możemy następujące formy współpracy niefinansowej (pamiętając, iż nie jest to katalog zamknięty, a więc istnieje możliwość jego rozbudowy):

1. *konsultacje księgowo i prawne* – bezpłatne porady udzielane organizacjom pozarządowym, które niewątpliwie przyczyniają się do podniesienia jakości współpracy oraz składanych wniosków i rozliczeń różnego typu. Współpraca ta nie generuje wysokich kosztów, a może przyczynić się do poprawy jakości współpracy¹⁰;
2. *szkolenia tematyczne organizowane przez samorząd* – mają jednakże ogólnikowy charakter i nie odnoszą się do indywidualnych spraw tak jak konsultacje;
3. *patronat* – objęcie nim realizacji zadania publicznego realizowanego przez organizację pozarządową. Jednocześnie wskazuje się, iż działalność organizacji jest postrzegana jako popierana i rekomendowana przez samorząd. To niewątpliwie uwiarygodnia daną organizację np. w oczach potencjalnych sponsorów. Zwykle procedura trwa ok. 30 dni;
4. *wspólne zespoły tematyczne* – stanowią jedną z najważniejszych niefinansowych form współpracy. Wspólne dyskusje pozwalają na wymianę doświadczeń i opracowywanie rozwiązań korzystnych dla każdej ze stron, a przede wszystkim mieszkańców danej społeczności. Najważniejszym elementem jest ustalenie zasad, na podstawie których będzie wybierany skład poszczególnych zespołów by efekt ich pracy był zadowalający dla każdej ze stron, a także jakie zasady powinny określać ich funkcjonowanie. Możemy je podzielić na: *problemowe* (np. udział różnorodnych podmiotów w opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych) i *stałe* (cyklicznie spotykające się, np. Rada Sportu), a także wyróżnić tzw. *komisje oceniające i konkursowe* (w takich przypadkach pamiętajmy, komisje mogą zajmować się przykładowo przyznaniem podmiotom trzeciego sektora m.in. strefy promocyjnej podczas przedsięwzięć realizowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego – koncertu, festynu);
5. *udostępnienie zasobów lokalowych* – samorząd, w sytuacji gdy dysponuje takimi zasobami ma możliwość zaoferowania organizacji korzystania na preferencyjnych warunkach z zastrzeżeniem użyteczności dla lokalnej społeczności. Udostępnianie może nastąpić jako udostępnianie przestrzeni wspólnej kilku organizacjom¹¹ lub udostępnianie na wyłączność jednej organizacji;
6. *udostępnienie zasobów nielokalowych* – poza zasobami lokalowymi pamiętać należy, iż samorząd dysponuje innego typu rzeczami wspomagającymi sprawne funkcjonowanie organizacji pozarządowych i niewątpliwie ma możliwość

¹⁰ Jedną z form działalności m.in. Gliwickiego Inkubatora Społecznej Przedsiębiorczości oraz projektu realizowanego przez Gdyńskie Centrum Organizacji Pozarządowych jest system bezpłatnych konsultacji księgowych i prawnych. W Gdyni konsultacji księgowych udzielają pracownicy Wydziału Księgowości, z zachowaniem zasady, że nie są to te same osoby, które w późniejszym czasie będą odpowiedzialne za rozliczenie projektu. W ramach konsultacji obowiązuje system wcześniejszych zapisów, dzięki czemu każda organizacja ma możliwość umówienia się na dogodny termin, bez konieczności oczekiwania w kolejce.

¹¹ W Krakowie od 2006 roku działa Miejski Ośrodek Wspierania Inicjatyw Społecznych (MOWIS), dysponujący salami, z których może korzystać jednocześnie kilka organizacji pozarządowych.

udostępniania ich na preferencyjnych warunkach. Do zasobów tych w ślad za **Poradnikiem modelowej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych** zaliczymy:

- wyposażenie domów kultury (np. sprzęt nagłaśniający, instrumenty muzyczne, konstrukcja sceniczna);
 - elementy infrastruktury sportowej (np. stroje sportowe, bramki, słupki, tablice punktowe);
 - meble i wyposażenie biurowe (np. stoły i krzesła konferencyjne, tablice typu flip-chart);
 - samochody;
 - sprzęt multimedialny (np. rzutnik, tablica multimedialna, notebooki);
7. *narzędzia służące promocji* – to swoistego rodzaju zbiór różnorodnych elementów, które w skuteczny sposób będą informować o działalności jednostki samorządu terytorialnego oraz promować akcje i przedsięwzięcia, których inicjatorami są organizacje pozarządowe. Skuteczność i ważność tych form, siła ich oddziaływania przy jednoczesnych minimalnych kosztach powoduje, że zarówno samorząd jak i organizacje powinny być zainteresowane ich stosowaniem. Zaliczymy do nich:
- konferencje prasowe – czyli bieżące informowanie,
 - materiały prasowe – dla zainteresowanych, którzy nie mogli uczestniczyć np. w konferencji prasowej,
 - biuletyn informacyjny – jako publikacja/broszura służąca rozpropagowaniu działalności (np. zamieszczanie ogłoszeń przez organizacje),
 - serwis internetowy – służący również ukazaniu działań organizacji pozarządowych oraz samorządu,
 - mailingi – czyli zorganizowana wysyłka poczty elektronicznej do określonej grupy odbiorców¹².

II. Zasady współpracy organizacji pozarządowych z JST przy realizacji zadań w formach finansowych i niefinansowych.

Ustawa o działalności pożytku publicznego o i wolontariacie w art. 5 określa, iż współpraca pomiędzy sektorami odbywa się na zasadach: efektywności, pomocniczości, jawności, suwerenności stron, uczciwej konkurencji oraz partnerstwa. Ze względu na realizację zadań przy pomocy form finansowych i niefinansowych zasady te (w zależności od formy) nabierają szczególnego znaczenia. Każdą z nich będziemy stosować zarówno w przypadku kooperacji finansowej, jak też niefinansowej. Stanowią one uniwersalne reguły,

¹² Poradnik modelowej współpracy administracji publicznej... op. cit., s. 91-129.

które wyznaczą standardy funkcjonowania/postępowania. Należy je traktować jako wartości, dyrektywy postępowania, przyświecające realizacji przedsięwzięć. Ponownie posiłkując się *Poradnikiem modelowej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych przy kooperacji finansowej poszczególne zasady będą oznaczać:*

- **Zasada efektywności** oznacza efektywność wyboru formy realizacji zadania publicznego przez samorząd, określenie standardu realizacji zadania, uwzględnianie odpowiedniego czasu realizacji oraz monitoring i ewaluację zleconych zadań. Samorząd i organizacje pozarządowe przy realizacji zadań mogą wykorzystywać zarówno tryby konkursowe, pozakonkursowe, jak i zakup usług. Wybór formy powinien być podyktowany efektywnością realizacji zadania. Realizacja zadań powinna opierać się na umowach wieloletnich, które zapewniają z jednej strony ciągłość działań, z drugiej dają możliwość realizacji zadań w sposób zaplanowany, z wykorzystaniem większej liczby metod, co wpływa znacząco na ich efektywność.
- **Zasada pomocniczości** oznacza przekazywanie przez samorząd organizacjom pozarządowym zadań, które organizacje chcą i mogą zrealizować. Samorząd może stymulować przejmowanie zadań stosując odpowiednie klauzule oraz procedury, np. klauzule społeczne czy inicjatywy lokalne. Przekazanie zadania powinno opierać się na zasadzie powierzenia z zapewnieniem całości środków na jego realizację. W sytuacji, gdy organizacja nie radzi sobie z realizacją zadania, samorząd może i powinien zaproponować pomoc, a jeżeli ta nie skutkuje, może przejąć to zadanie.
- **Zasada jawności** oznacza dostęp każdego do informacji o procedurach naboru, realizacji i rozliczania zadań publicznych. Samorząd tworzy procedury dostępu do informacji o realizowanych zadaniach publicznych, organizacje informują o realizowanych działaniach. Podstawą realizacji zasady jest stosowanie przepisów o dostępie do informacji publicznej.
- **Zasada suwerenności** stron oznacza prawo każdej ze stron do samostanowienia o swoich działaniach. Strony nie muszą przyjmować realizacji zadania, o ile warunki nie są dla nich do przyjęcia.
- **Zasada uczciwej konkurencji** oznacza równe szanse i równy dostęp do realizacji zadania. Strony powinny unikać konfliktów interesów, tworząc jawne, powszechnie dostępne procedury wyboru, realizacji i rozliczania zadań publicznych.
- **Zasada partnerstwa** oznacza wspieranie i promowanie realizacji zadań publicznych w formie partnerstw międzysektorowych, co zwiększa efektywność wykorzystania środków publicznych.

Z kolei w aspekcie współpracy niefinansowej poszczególne zasady będą oznaczać:

- **Zasada efektywności:** przy realizacji zadań publicznych samorząd udostępnia swoje zasoby materialne i osobowe, co może zmniejszyć koszty realizacji zadania przez organizacje pozarządowe oraz efektywnie wykorzystywać zasoby publiczne.
- **Zasada pomocniczości:** przy realizacji współpracy niefinansowej samorząd udostępnia organizacjom pozarządowym zasoby konieczne do realizacji zadań

publicznych, a przede wszystkim pamięta o tym, iż jeżeli zadanie będzie realizowane przez organizację pozarządową równie skutecznie jak przez jednostkę samorządu to oczywiście, zgodnie z powyższą zasadą powinna je realizować organizacja pozarządowa.

- **Zasada jawności:** samorząd tworzy procedury współpracy i informuje o nich. Przy czym procedury te są transparentne i jawne dla wszystkich.
- **Zasada suwerenności stron:** każda ze stron współpracy decyduje o możliwości udostępnienia swoich zasobów, ale też pamiętając, iż samorząd z reguły stanowi stroną silniejszą należy wyeliminować sytuację, w której samorząd w jakikolwiek sposób zagrażałby niezależności organizacji próbując ją uzależnić ze względu na duży stopień decyzyjności.
- **Zasada uczciwej konkurencji:** współpraca niefinansowa powinna odbywać się bez konfliktu interesu. Samorząd tworzy procedury współpracy dostępne dla wszystkich. Organizacje tworzą procedury wewnętrzne dotyczące wyłączenia konfliktów interesu. Strony tworzą wspólną przestrzeń do uzgadniania i realizacji współpracy niefinansowej, wykorzystując instytucje (komisje konkursowe, zespoły koordynacyjne itp.).
- **Zasada partnerstwa:** w zakresie współpracy niefinansowej przy realizacji zadań publicznych samorząd i organizacje współpracują łącząc lub wymieniając swoje zasoby. Jednocześnie mając na względzie fakt, iż partnerzy nie zawsze dysponują taką samą siłą w postaci zasobów ludzkich i rzeczowych zasada powyższa wymaga, aby traktować się jak równorzędnych partnerów bez względu na sytuację¹³.

Reasumując znaczenie zasad zarówno w realizacji zadań przy pomocy form finansowych jak też niefinansowych pamiętać należy o pozaustawowych, aczkolwiek niezwykle istotnych regułach, do których zaliczymy: zasadę standaryzacji oraz zasadę równości szans. Standaryzacja oznacza wspólne wytyczenie przez partnerów (osoby zainteresowane i zaangażowane) pewnych wymiarów i parametrów realizacji zadań. Standaryzacja to również określenie jak najwyższego, możliwego do uzyskania poziomu jakości działania i przebiegu procesów. Dobieranie różnego typu metod, technik i sposobów działania adekwatnych do zaistniałej sytuacji. Utworzenie takich norm, które pozwolą w bezpieczny sposób skutecznie działać, a w końcu będą stanowiły spójny system wartości i zasad. Stworzenie warunków do standaryzacji musi zapewnić samorząd.

Z kolei zasada równości szans a priori zakłada, że nierówności społeczne i dyskryminacja są faktem stąd też jej podstawowym przesłaniem jest wzmocnienie grup mniejszościowych i dyskryminowanych co oznacza ich bezpośrednie zaangażowanie w realizację zadań publicznych. Włączanie osób wykluczonych i dyskryminowanych jest jednym z kluczowych warunków realizacji zasady równości szans.

¹³ Ibidem, s. 91-129.

III. Etapy postępowania krok po kroku wraz z rekomendacjami - otwarty konkurs ofert.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wymaga, aby urząd, który dysponuje pieniędzmi oraz chce zlecić część swoich zadań organizacjom pozarządowym, ogłosił w tym celu otwarty konkurs ofert (art. 11, ust 2). Otwarty konkurs ofert to określony ustawą (art. 13) **sposób na wybranie organizacji, które otrzymają od władz publicznych dotacje na realizację zadań**. Konkurs musi być ogłoszony w Biuletynie Informacji Publicznej – właściwym dla danego urzędu, na stronie internetowej urzędu ogłaszającego konkurs oraz na tablicy ogłoszeń (w urzędzie). Ogłoszenie o konkursie może się ukazać także w prasie (lokalnej lub regionalnej), ale nie jest to obowiązkowe. Ogłoszenie o konkursie musi być opublikowane, z co najmniej 21-dniowym wyprzedzeniem (od daty opublikowania ostatniego ogłoszenia), tak by dać organizacjom czas na zapoznanie się z warunkami oraz wypełnienie i złożenie wniosków. Ogłoszenie o konkursie powinno zawierać określenie rodzaju zadania, które ma być dotowane oraz wysokość środków publicznych przeznaczonych na dotację. Ogłoszenie powinno zawierać również informacje dotyczące samego przeprowadzenia konkursu:

- termin składania ofert, którego nie można przekroczyć,
- zasady przyznawania dotacji,
- terminy, tryb i kryteria wyboru ofert.

Dość często konkursy są organizowane w taki sposób, że dotacje może uzyskać wiele organizacji. W takim wypadku sama informacja o kwocie przewidzianej na realizację zadania niewiele powie organizacji, gdyż środki te mają być podzielone na wiele podmiotów. Stąd, aby organizacje mogły sobie uświadomić, jakie zadania i w jakich kwotach były do tej pory finansowane, w ogłoszeniu podaje się informacje na ten temat z bieżącego oraz poprzedniego roku. Oferta, którą składają organizacje w odpowiedzi na ogłoszenie o konkursie musi zawierać w szczególności:

- szczegółowy opis zadania publicznego proponowanego do realizacji;
- termin i miejsce realizacji zadania publicznego;
- kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego;
- informację o wcześniejszej działalności organizacji pozarządowej, składającej ofertę,
- informację o posiadanych przez organizację zasobach rzeczowych i kadrowych (czyli jakim sprzętem dysponuje, ilu ma pracowników, współpracowników lub wolontariuszy, którzy będą zaangażowani w realizację zadania), zapewniających wykonanie zadania publicznego oraz o planowanej wysokości środków finansowych na realizację danego zadania pochodzących z innych źródeł;
- deklarację o zamiarze odpłatnego lub nieodpłatnego wykonania zadania publicznego.

Oferta musi zostać złożona na właściwym wzorze. Wzór oferty określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. **w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania** (Dz. U. Nr 6, poz. 25). Oferty złożone przez organizacje opiniuje specjalnie do tego powołana komisja konkursowa, w skład, której wchodzi urzędnicy (jako przedstawiciele organu administracji publicznej ogłaszającego konkurs) oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. W komisji nie mogą zasiadać przedstawiciele tych organizacji, które biorą udział w konkursie, ani urzędnicy, którzy byliby w jakiś sposób związani z taką organizacją. W pracach komisji mogą natomiast brać udział eksperci – jako doradcy.

Przy rozpatrywaniu ofert ocenia się m.in.:

- I. możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3;**
- II. przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania;**
- III. proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których organizacja pozarządowa lub podmioty określone w art. 3 ust. 3 będą realizować zadanie publiczne;**
- IV. w przypadku wsparcia wykonania zadania publicznego uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego.**

Ponadto uwzględnia się planowany przez organizację pozarządową wkład rzeczowy i osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków. Analizuje się także i ocenia realizację zadań publicznych zleconych organizacji w latach poprzednich (jeśli taka sytuacja zachodzi), biorąc pod uwagę rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczenia otrzymanych pieniędzy. W otwartym konkursie ofert może zostać wybrana więcej niż jedna oferta. Ogłoszenie wyników otwartego konkursu ofert zawiera w szczególności:

- nazwę oferenta;
- nazwę zadania publicznego;
- wysokość przyznanych środków publicznych.

Każdy może żądać uzasadnienia wyboru lub odrzucenia oferty. Wyniki otwartego konkursu ofert ogłasza się niezwłocznie po wyborze oferty w taki sam sposób, w jaki został ogłoszony konkurs. Po ogłoszeniu wyników urząd, jak najszybciej musi zawrzeć ze zwycięskimi organizacjami umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego. Dwie lub więcej organizacje może złożyć w

konkursie ofertę wspólną. Przeprowadzenie otwartego konkursu ofert może zostać powierzone przez administrację publiczną organizacji pozarządowej, gdyż taką możliwość przewiduje art. 14 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Oferta wspólna musi wskazywać, jakie działania podczas realizacji zadania publicznego będą wykonywać poszczególne organizacje oraz opisywać sposób reprezentacji organizacji składających ofertę wobec organu administracji publicznej. Jeśli oferta złożona przez dwie lub więcej organizacji uzyska dofinansowanie, organizacje muszą zawrzeć ze sobą umowę, w której określone zostaną zadania i obowiązki każdej z nich podczas realizacji zadania publicznego. Umowę tę załącza się do umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego. Taką umowę najlepiej zawrzeć na etapie składania oferty do samorządu, by przy ewentualnym przyznaniu dotacji nie trzeba było prowadzić negocjacji z partnerem. Organizacje pozarządowe składające ofertę wspólną ponoszą odpowiedzialność solidarną za zobowiązania zapisane w umowie o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego¹⁴.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w art. 17 określiła obowiązek kontroli i oceny realizacji zadania oraz sprawozdawczość w tym zakresie. Zgodnie z wyżej wymienionym przepisem w zakres kontroli i oceny wchodzi w szczególności:

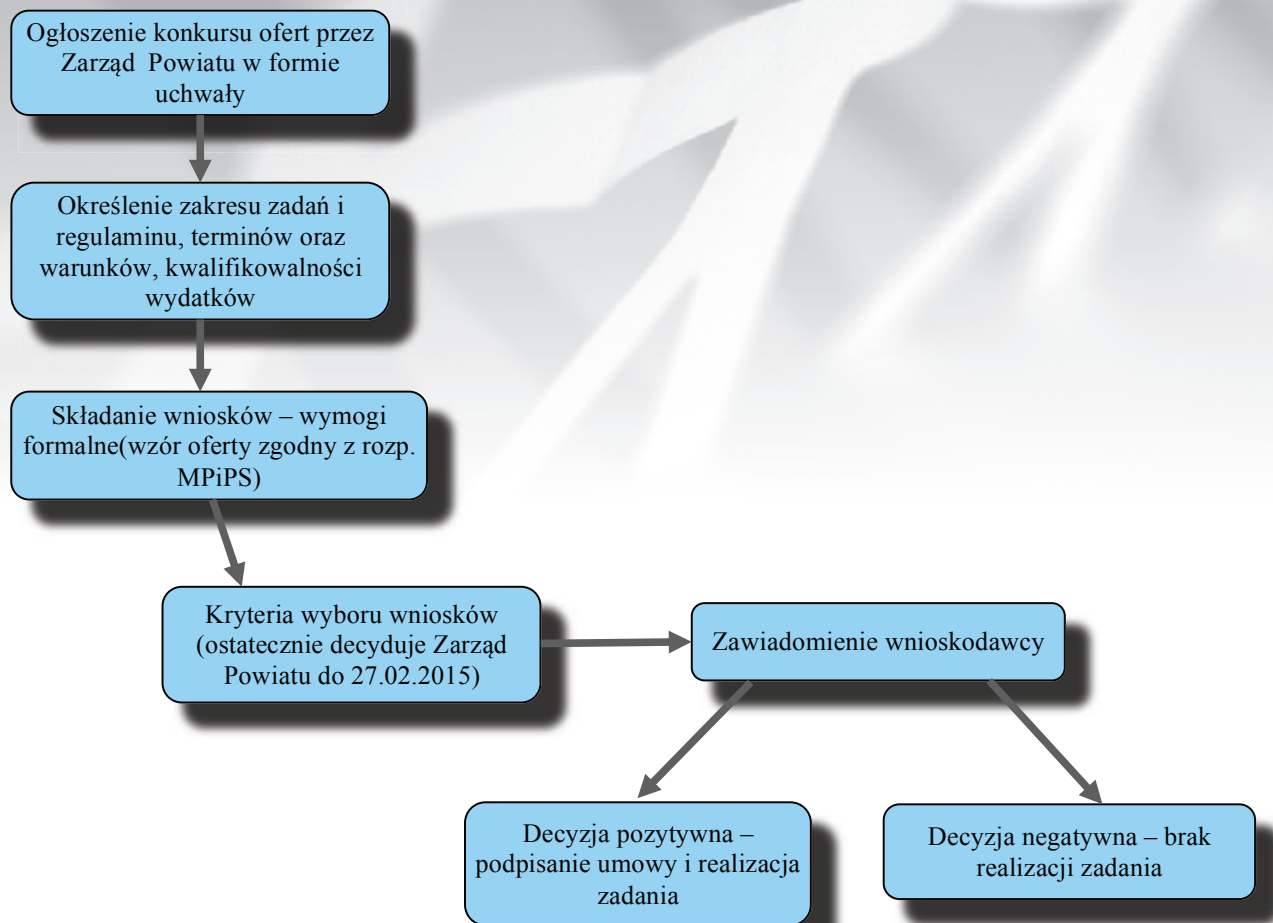
- stan realizacji zadania,
- efektywność, rzetelność i jakość wykonania zadania,
- prawidłowość wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania,
- prowadzenie dokumentacji określonej w przepisach prawa i w postanowieniach umowy.

Okresem sprawozdawczym (art. 18 ust. 2) jest rok budżetowy. Oznacza to, że nawet w sytuacji, gdy organizacja realizuje zadanie publiczne w trybie wieloletnim, musi składać sprawozdanie w okresie rocznym – roku budżetowego. Sprawozdanie z wykonania zadania, na którego realizację zawarto umowę, powinno być sporządzone w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania. Organ administracji publicznej może wezwać organizację realizującą zadanie publiczne do przedstawienia częściowego sprawozdania (np. półrocznego, w sytuacji gdy organizacja realizuje zadanie w trybie rocznym). Od dnia otrzymania wezwania do złożenia częściowego sprawozdania organizacja ma 30 dni na jego doręczenie.

Starostwo powiatowe w Zgorzelcu realizując zapisy ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w dniu 16 grudnia 2014r. wydało uchwałę nr 1/2014 Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w roku 2015.

¹⁴ Poradnik modelowej współpracy administracji publicznej... op. cit., s. 91-129.

Zgodnie z powyższą uchwałą tryb postępowania przedstawia się następująco:

POSTĘPOWANIE KONKURSOWE

Złożone oferty będą rozpatrywane w trybie § 6 Uchwały nr LVI/385/2014 Rady Powiatu Zgorzeleckiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie programu współpracy powiatu zgorzeleckiego z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami w roku 2015 (wyciąg w załączniku). Zakres zadań publicznych, jakie mają być zlecane organizacjom pozarządowym został określony, zgodnie z zapisami art. 5a ustawy, w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami.

Uwagi do rocznego programu współpracy:

1. Brak uzasadnienia co do kwot przyznanych na realizację zadań w 2015r, które w stosunku do poprzedniego roku zostały znacznie pomniejszone.
2. Termin składania ofert to 14 stycznia 2015r., jest to więc mniej niż 30 dni od dnia uchwalenia uchwały (dodatkowo z przerwami świątecznymi i dniami wolnymi od pracy).
3. O złożeniu oferty decyduje data wpływu do urzędu nie zaś data stempla pocztowego.
4. Odrzucenie oferty nie spełniającej wymogów formalnych, nie ma możliwości uzupełnienia braków i oczywistych pomyłek.
5. Brak określenia ile osób będzie w komisji konkursowej.
6. Brak określenia jaki procent stanowić będą przedstawiciele organizacji pozarządowych, a jaki jednostki samorządu terytorialnego. Ustalenie składu komisji w równej części z przedstawicieli samorządu i podmiotów trzeciego sektora wskazuje na dojrzałość współpracy międzysektorowej.
7. Przedstawiciele organizacji pozarządowych wybiera Zarząd.
8. Nie ma informacji w uchwale, iż w skład komisji mogą także wejść, z głosem doradczym, osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w dziedzinie obejmującej zakres zadań, których dotyczy konkurs.
9. Tryb powołania zarówno komisji, jak i ich członków – szczególnie ze strony pozarządowej – powinien być opisany w programie współpracy.
10. Brak ważnego elementu jakim jest karta oceny wniosku zawierająca stosowane kryteria oceny, punktację, możliwość wpisywania dodatkowych uwag. Jawność kart oceny powoduje, iż organizacja otrzymuje jasną informację, dlaczego jej wniosek został (ewentualnie) odrzucony.
11. Brak określonej formy podjęcia decyzji (np. głosowanie, system punktowy, konsensus).

IV. ZAŁĄCZNIK NR 1

Uchwała nr 1/2014

**Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego
z dnia 16 grudnia 2014 r.**

w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w roku 2015.

Na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595 ze zmianami) w związku z art. 5 ust. 4 pkt 2 i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity Dz.U. 2014 poz. 1118) oraz Uchwały Nr LVI/385/2014 Rady Powiatu Zgorzeleckiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie programu współpracy powiatu zgorzeleckiego z organizacjami pozarządowymi w roku 2015.

Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego

uchwała, co następuje:

§ 1.

Ogłasza się otwarty konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych, przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty, zgodnie z programem współpracy powiatu zgorzeleckiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2015.

§ 2.

O dotacje na wspieranie realizacji zadań mogą się ubiegać:

- 1) organizacje pozarządowe niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nie posiadające osobowości prawnej, utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia;
- 2) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;

- 3) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- 4) spółdzielnie socjalne;
- 5) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2010 r. Nr 127, poz. 857 i Nr 151, poz. 1014), które Dz.U.10.28.146 nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

§ 3.

Zakres zadań oraz Regulamin otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w roku 2015 ujęty został w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 4.

Środki finansowe na realizację zadań publicznych, przez podmioty wymienione w § 2 zostaną zabezpieczone w budżecie powiatu na rok 2015.

§ 5.

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Zarządu.

§ 6.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Członkowie Zarządu

1. Artur Bieliński.....
2. Andrzej Tyc.....
3. Ireneusz Owsik.....
4. Małgorzata Sokołowska.....
5. Kazimierz Słabicki.....

UZASADNIENIE

Zgodnie z aktualnie obowiązującym stanem prawnym dotacje dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów określonych ustawowo, przyznaje się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych.

Do kompetencji Zarządu Powiatu należy ogłoszenie otwartego konkursu ofert z co najmniej 21 dniowym wyprzedzeniem.

Ustawodawca w art. 13 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie określił zakres informacji, jakie powinny się znaleźć w ogłoszeniu.

Załącznik
do uchwały nr 1/2014
Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego
z dnia 16 grudnia 2014 r.

Zakres zadań i Regulamin otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w roku 2015

I. Konkurs ofert obejmuje realizację zadań w zakresie:

- **Ochrony i promocji zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, przeznaczona kwota – 12.000 zł;**
- **Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, przeznaczona kwota – 7.000 zł**
- **Kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, przeznaczona kwota – 20.000 zł;**
- **Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz turystyki i krajoznawstwa, przeznaczona kwota – 25.000 zł.**
- **Polityki społecznej, przeznaczona kwota – 20.000 zł**

II. Termin realizacji zadań – od 1 lutego do 31 grudnia 2015 r.

III. Warunki realizacji zadania publicznego

1. Uchwała Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego w sprawie wyboru i dofinansowania oferty jest podstawą do zawarcia pisemnej umowy z oferentem.
2. Umowa określa zakres i warunki realizacji zadania publicznego.
3. W przypadku udzielenia dotacji w kwocie niższej niż wnioskowana, oferent jest zobowiązany do osiągnięcia celu określonego w ofercie lub może odstąpić od podpisania umowy. W przypadku odstąpienia od podpisania umowy, oferent ma **obowiązek pisemnie powiadomić** Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego o swojej decyzji w terminie do 7 dni od daty uzyskania informacji o przyznaniu dotacji.
4. W sytuacji rezygnacji przez oferenta z przystąpienia do zawarcia umowy bądź niemożności osiągnięcia celu zakładanego w ofercie, Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego może podjąć decyzję o zwiększeniu lub przyznaniu niewykorzystanej kwoty dotacji wybranemu podmiotowi z wykazu ofert rekomendowanych do dofinansowania utworzonego przez Komisję Konkursową.

5. Oferent przystępujący do zawarcia umowy winien jest przedstawić:
- a) zaktualizowany harmonogram realizacji zadania;
 - b) aktualny wyciąg z rejestru lub inne oświadczenie, jeśli w międzyczasie zaszły zmiany w stanie prawnym oferenta, które mają znaczenie przy podpisywaniu umowy (zmiana osób uprawnionych do podpisania umowy, sposobu reprezentacji, zmiana adresu, nazwy, nr konta bankowego itp.);
 - c) skorygowany kosztorys ze względu na rodzaj kosztów oraz kosztorys ze względu na przewidywane źródła finansowania (zgodnie ze wzorem z oferty),
 - d) w przypadku oferty wspólnej - umowę zawartą między organizacjami pozarządowymi lub podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity Dz.U. 2014 poz. 1118), określającą zakres ich świadczeń składających się na realizację zadania publicznego.
6. W przypadku aktualizacji zawierającej zmniejszenie, w stosunku do pierwotnych założeń w ofercie: ogólnej sumy zadania, ilości beneficjentów, zasięgu działania, okresu trwania zadania lub innych elementów mających wpływ na ocenę zadania, musi ona uzyskać akceptację Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego. **Oferent przedkładając aktualizację kosztorysu nie może zmniejszyć w nim kwoty finansowego wkładu własnego przedstawionego w ofercie, chyba, że zastąpi go środkami z innego źródła;**
7. W razie braku akceptacji dla zaktualizowanej dokumentacji Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego może podjąć negocjacje z oferentem lub cofnąć dotację.
8. Oferent dokumenty aktualizacyjne jest zobowiązany dostarczyć w **nieprzekraczalnym terminie 14 dni od daty otrzymania informacji o uzyskaniu dotacji, pod rygorem cofnięcia dotacji.**
9. Oferent może w uzasadnionych przypadkach zwrócić się do Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego o wydłużenie terminu na złożenie aktualizacji. Za takie przypadki uważa się:
- a) oczekiwanie na decyzje dotyczące innych źródeł finansowania,
 - b) oczekiwanie na podpisanie umowy partnerskiej,
 - c) usprawiedliwiona nieobecność osoby/osób uprawnionych do podpisania aktualizacji i umowy.
10. Koszty poniesione przed wyznaczonym, w niniejszym regulaminie, terminie nie mogą być rozliczane ze środków pochodzących z dotacji.
11. Oferent zobowiązany jest, w ciągu 30 dni od dnia zakończenia zadania, do złożenia sprawozdania z wykonania zadania publicznego, zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

IV. Ogólne zasady kwalifikowalności wydatków

Koszty zostaną uznane za kwalifikowane tylko wtedy, gdy:

- a) są bezpośrednio związane z realizowanym projektem i są niezbędne dla jego realizacji;
- b) są uwzględnione w budżecie projektu;
- c) są racjonalnie skalkulowane;
- d) odzwierciedlają koszty rzeczywiste, a także są skalkulowane proporcjonalnie dla przedsięwzięcia objętego dofinansowaniem;
- e) zostały poniesione od daty przyjęcia zadania do realizacji (daty zawarcia umowy w sprawie udzielenia dotacji);
- f) są poparte właściwymi dowodami księgowymi (faktury, umowy oraz rachunki do umów) oraz są prawidłowo odzwierciedlone w ewidencji księgowej, możliwe do zidentyfikowania i zweryfikowania.

V. Dotacje nie mogą być wykorzystane na:

1. Rzeczowe koszty administracyjne zadania (np. koszty telekomunikacyjne, Internet, zakup materiałów biurowych, opłaty pocztowe itp.) wynoszące więcej niż 10% dotacji;
2. Wypłatę honorariów dla koordynatora lub kierownika projektu będącego członkiem podmiotu ubiegającego się o dotację;
3. Dotowanie przedsięwzięć, które są dofinansowane z budżetu powiatu lub jego funduszy celowych na podstawie przepisów szczególnych;
4. Pokrycie deficytu zrealizowanych wcześniej przedsięwzięć;
5. Zakup gruntów;
6. Działalność gospodarczą;
7. Działalność polityczną;
8. Nagrody pieniężne;
9. Nagrody rzeczowe o wartości jednostkowej przekraczającej 10% dotacji.

VI. Warunki i termin składania ofert:

1. Oferta powinna zostać złożona:

- a) w jednym egzemplarzu, w formie papierowej, w języku polskim, **obowiązkowo napisana komputerowo lub na maszynie, bądź czytelnym pismem ręcznym naśladującym druk** z wypełnieniem wszystkich miejsc w ofercie;
- b) na formularzu zgodnym ze wzorem stanowiącym załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. nr 6 z dnia 10 stycznia 2011 r.)

2. Do oferty obowiązkowo należy dołączyć:

- a) wyciąg z Krajowego Rejestru Sądowego lub odpis z właściwego rejestru lub inny stosowny dokument odzwierciedlający stan faktyczny organizacji (nie dotyczy UKS i SKF wpisanych do Ewidencji Starosty Zgorzeleckiego).
- b) oświadczenie o zapoznaniu się z treścią ogłoszenia i regulaminu;
- c) potwierdzenie złożenia sprawozdania finansowego za rok 2013 do Urzędu Skarbowego (kserokopia pierwszej strony z pieczętką wpływu do US),
- d) upoważnienia osób do reprezentowania oferenta, jeśli dana osoba nie jest wskazana w dokumencie stanowiącym o podstawie działalności oferenta;
- e) pełnomocnictwo lub zgoda zarządu głównego organizacji w przypadku, gdy o dotacje ubiega się jednostka terenowa nie posiadająca osobowości prawnej;
- f) umowę partnerską bądź oświadczenie partnera w przypadku składania wniosków, które będą realizowane w partnerstwie;
- g) oświadczenie wolontariuszy w przypadku wskazanym, w Rozdziale VII pkt 5 Regulaminu;
- h) statut, jeśli organizacja jest spoza Powiatu Zgorzeleckiego (nie dotyczy Związku Harcerstwa Polskiego i Polskiego Czerwonego Krzyża)

3. Oferty należy składać osobiście w Biurze Obsługi Interesanta Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu lub za pośrednictwem poczty na adres:

Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu

ul. Boh. II Armii WP 8a

59-900 Zgorzelec

w nieprzekraczalnym terminie do dnia 14 stycznia 2015 r. do godz. 15.00

UWAGA!

- 1) O złożeniu oferty w terminie decyduje data wpływu do urzędu, a nie data stempla pocztowego.**
- 2) Oferent składający w konkursie więcej niż jedną ofertę, dostarcza połączony w sposób trwały (tj. zszyty, spięty lub zbindowany) tylko jeden komplet wymaganych załączników do wszystkich składanych ofert.**

VII. Wymogi formalne obejmują następujące elementy:

1. Złożenie oferty przez uprawniony podmiot z zachowaniem warunków ujętych w Rozdziale VI niniejszego regulaminu;
2. Realizacja zadania na przestrzeni roku 2015;
3. Złożenie oferty na obowiązującym wzorze, w jednym egzemplarzu, ze stosownymi pieczęciami i podpisami osób upoważnionych do składania oświadczeń woli w imieniu organizacji, zgodnie ze statutem lub innym dokumentem lub rejestrem określającym tenże sposób;
4. Bezbłędna pod względem formalno-rachunkowym (prawidłowa i czytelna) kalkulacja przewidywanych kosztów realizacji zadania;

5. W przypadku tylko wkładu osobowego do oferty należy dołączyć oświadczenie wolontariusza(y) o pracy przy realizacji zadania z podaniem wyceny świadczonej pracy;
6. Właściwe wypełnienie **wszystkich** miejsc i rubryk w ofercie;
7. Zgodność zadania przedstawionego w ofercie z działalnością statutową oferenta;
8. Oferta, która nie będzie spełniała wymogów formalnych zostanie odrzucona.

VIII. Zasady przyznawania dotacji na realizację w/w zadań określają przepisy:

1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity Dz.U. 2014 poz. 1118)
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz.U.2013 poz. 885)

IX. Kryteria i tryb wyboru oferty

1. Złożone oferty będą rozpatrywane w trybie § 6 Uchwały Nr LVI/385/2014 Rady Powiatu Zgorzeleckiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie programu współpracy powiatu zgorzeleckiego z organizacjami pozarządowymi w roku 2015.
2. Ostateczną decyzję o wyborze ofert podejmie Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego w nieprzekraczalnym terminie do dnia 27 lutego 2015 r.
3. Wyniki konkursu ofert zostaną zamieszczone na stronie internetowej Urzędu – www.powiatzgorzelecki.pl, w zakładce „Mapa Aktywności Organizacji Pozarządowych”, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu.
4. Do Uchwały Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego w sprawie wyboru oferty i udzieleniu dotacji nie stosuje się trybu odwoławczego.
5. Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego zastrzega sobie prawo do odwołania konkursu bez podania przyczyny.

X. Wysokość środków publicznych, które przeznaczono na realizację zadań w ramach otwartego konkursu ofert w roku 2014 wyniosła, w zakresie:

1. Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz turystyki i krajoznawstwa – 70 tys. zł;
2. Ochrony i promocji zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – 11.600 tys. zł;
3. Kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – 47 tys. zł;
4. Polityki społecznej – 50 tys. zł.
5. Bezpieczeństwa publicznego i ochrony pożarowej – 7 tys. zł.

V. ZAŁĄCZNIK NR 2

Uchwała nr LVI/385/2014

Rady Powiatu Zgorzeleckiego
z dnia 13 listopada 2014 r.

w sprawie programu współpracy powiatu zgorzeleckiego z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami w roku 2015 (wyciąg).

§ 6.

1. Realizacja powyższych zadań odbywać się będzie w wyniku wyłonienia najlepszych ofert złożonych w ogłaszanych przez Zarząd otwartych konkursach ofert lub dofinansowania ofert złożonych w trybie art. 19a ustawy.
2. Zarząd ogłasza konkurs ofert w drodze uchwały, która zawiera m.in. regulamin konkursu.
3. Zarząd po ogłoszeniu otwartego konkursu ofert, w drodze uchwały, powołuje komisję konkursową do oceny składanych ofert, wskazując jej przewodniczącego, zastępcę i sekretarza.
4. Przedstawiciele organizacji pozarządowych do komisji wybiera Zarząd z listy przedstawicieli.
5. W przypadku, gdy wobec osób z listy przedstawicieli zachodzą przesłanki zawarte w art. 15 ust. 2 da ustawy, komisja może działać bez tych przedstawicieli.
6. Pracami komisji kieruje przewodniczący, a w przypadku jego nieobecności zastępca.
7. Dla ważności decyzji komisji konkursowej w jej obradach musi brać udział minimum 50% powołanego składu, w tym przewodniczący lub jego zastępca.
8. Komisja konkursowa w terminie nie przekraczającym 30 dni, od daty zakończenia naboru ofert, dokonuje oceny formalnej i merytorycznej złożonych ofert.
9. Komisja konkursowa ocenia złożone oferty dwuetapowo:
 - 1) w pierwszym etapie dokonuje oceny pod względem formalnym, przez co rozumie się weryfikację kompletności oferty z punktu widzenia wymogów wynikających z ustawy i rozporządzenia oraz zawartych w regulaminie otwartego konkursu ofert;
 - 2) w drugim etapie dokonuje oceny merytorycznej posługując się kryteriami zawartymi w regulaminie otwartego konkursu ofert, w wyniku czego wskazuje najlepszych oferentów i propozycje wysokości wsparcia finansowego na realizację zadania publicznego.
10. Komisja sporządza sprawozdanie z oceny ofert, które bez zbędnej zwłoki przekazuje Zarządowi. Wzór sprawozdania stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
11. Wszyscy członkowie komisji konkursowej mają prawo do wglądu w dokumentację stanowiącą podstawę pracy komisji – zarówno podczas trwania posiedzeń, w okresie między posiedzeniami, jak i po zakończeniu procedury konkursowej.
12. Wszystkie dokumenty powstające w czasie prac komisji konkursowej przechowywane są w zbiorze akt Wydziału Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu.
13. Zarząd przyznane środki na realizację zadań przekazuje oferentowi na podstawie umowy, której wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

VI. ZAŁĄCZNIK NR. 3

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

z dnia 15 grudnia 2010 r.

w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania.

Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się:

- 1) wzór oferty realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zwanej dalej „ustawą”, stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) ramowy wzór umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową oraz podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy, stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) wzór sprawozdania z wykonania zadania publicznego określonego w umowie, o której mowa w pkt 2, stanowiący załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Pracy i Polityki Społecznej: J. Fedak

Załączniki do rozporządzenia
Ministra Pracy i Polityki Społecznej z
dnia 15 grudnia 2010 r. (poz. 25)
Załącznik nr 1

WZÓR

OFERTA REALIZACJI ZADANIA PUBLICZNEGO

.....
Data i miejsce złożenia oferty
(wypełnia organ administracji publicznej)

OFERTA/OFFERTA WSPÓLNA¹⁾

ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ(-YCH)/PODMIOTU (-ÓW), O KTÓRYM (-YCH) MOWA W ART. 3
UST. 3 USTAWY Z DNIA 24 KWIETNIA 2003 r. O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO
I O WOLONTARIACIE (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536)¹⁾,
REALIZACJI ZADANIA PUBLICZNEGO

.....
(rodzaj zadania publicznego²⁾)

.....
(tytuł zadania publicznego)

w okresie od do

W FORMIE
POWIERZENIA REALIZACJI ZADANIA PUBLICZNEGO/WSPIERANIA REALIZACJI ZADANIA
PUBLICZNEGO ¹⁾

PRZEZ

.....
(organ administracji publicznej)

składana na podstawie przepisów działu II rozdziału 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r.
o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

I. Dane oferenta/oferentów¹⁾³⁾

1) nazwa:

2) forma prawna:⁴⁾

☐ stowarzyszenie	☐ fundacja
☐ kościelna osoba prawna	☐ kościelna jednostka organizacyjna
☐ spółdzielnia socjalna	☐ inna.....

3) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, w innym rejestrze lub ewidencji:⁵⁾

.....

4) data wpisu, rejestracji lub utworzenia:⁶⁾

5) nr NIP: nr REGON:

6) adres:

miejsowość: ul.:

dzielnica lub inna jednostka pomocnicza:⁷⁾

gmina: powiat:⁸⁾

województwo:

kod pocztowy: poczta:

7) tel.: faks:

e-mail: http://

8) numer rachunku bankowego:

nazwa banku:

9) nazwiska i imiona osób upoważnionych do reprezentowania oferenta/oferentów¹⁾:

a)

b)

c)

10) nazwa, adres i telefon kontaktowy jednostki organizacyjnej bezpośrednio wykonującej zadanie, o którym mowa w ofercie:⁹⁾

.....

11) osoba upoważniona do składania wyjaśnień dotyczących oferty (imię i nazwisko oraz nr telefonu kontaktowego)

.....

12) przedmiot działalności pożytku publicznego:

a) działalność nieodpłatna pożytku publicznego

b) działalność odpłatna pożytku publicznego

13) jeżeli oferent /oferenci¹⁾ prowadzi/prowadzą¹⁾ działalność gospodarczą:

a) numer wpisu do rejestru przedsiębiorców

b) przedmiot działalności gospodarczej

II. Informacja o sposobie reprezentacji oferentów wobec organu administracji publicznej wraz z przytoczeniem podstawy prawnej¹⁰⁾

III. Szczegółowy zakres rzeczowy zadania publicznego proponowanego do realizacji

1. Krótka charakterystyka zadania publicznego

2. Opis potrzeb wskazujących na konieczność wykonania zadania publicznego, opis ich przyczyn oraz skutków

3. Opis grup adresatów zadania publicznego

4. Uzasadnienie potrzeby dofinansowania z dotacji inwestycji związanych z realizacją zadania publicznego, w szczególności ze wskazaniem w jaki sposób przyczyni się to do podwyższenia standardu realizacji zadania.¹¹⁾

5. Informacja, czy w ciągu ostatnich 5 lat oferent/oferenci¹⁾ otrzymał/otrzymali¹⁾ dotację na dofinansowanie inwestycji związanych z realizacją zadania publicznego z podaniem inwestycji, które zostały dofinansowane, organu który udzielił dofinansowania oraz daty otrzymania dotacji .¹¹⁾

6. Zakładane cele realizacji zadania publicznego oraz sposób ich realizacji

7. Miejsce realizacji zadania publicznego

8. Opis poszczególnych działań w zakresie realizacji zadania publicznego¹²⁾

9. Harmonogram¹³⁾

Zadanie publiczne realizowane w okresie od..... do.....		
Poszczególne działania w zakresie realizowanego zadania publicznego ¹⁴⁾	Terminy realizacji poszczególnych działań	Oferent lub inny podmiot odpowiedzialny za działanie w zakresie realizowanego zadania publicznego

10. Zakładane rezultaty realizacji zadania publicznego¹⁵⁾

IV. Kalkulacja przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego.

1. Kosztorys ze względu na rodzaj kosztów:

Lp.	Rodzaj kosztów ¹⁶⁾	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy (w zł)	Rodzaj miary	Koszt całkowity (w zł)	z tego do pokrycia z wnioskowanej dotacji (w zł)	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł, w tym wpłat i opłat adresatów zadania publicznego ¹⁷⁾ (w zł)	Koszt do pokrycia z wkładu osobowego, w tym pracy społecznej członków i świadczeń wolontariuszy (w zł)
I	Koszty merytoryczne ¹⁸⁾ po stronie ... (nazwa Oferenta) ¹⁹⁾ : 1) 2)							
II	Koszty obsługi ²⁰⁾ zadania publicznego, w tym koszty administracyjne po stronie ... (nazwa Oferenta) ¹⁹⁾ : 1) 2)							
III	Inne koszty, w tym koszty wyposażenia i promocji po stronie ... (nazwa Oferenta) ¹⁹⁾ : 1) 2)							
IV	Ogółem:							

2. Przewidywane źródła finansowania zadania publicznego

1	Wnioskowana kwota dotacji zł%
2	Środki finansowe własne ¹⁷⁾ zł%
3	Środki finansowe z innych źródeł ogółem (środki finansowe wymienione w pkt. 3.1-3.3) ¹¹⁾ zł%
3. 1	wpłaty i opłaty adresatów zadania publicznego ¹⁷⁾ zł%
3. 2	środki finansowe z innych źródeł publicznych (w szczególności: dotacje z budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego, funduszy celowych, środki z funduszy strukturalnych) ¹⁷⁾ zł%
3. 3	pozostałe ¹⁷⁾ zł%
4	Wkład osobowy (w tym świadczenia wolontariuszy i praca społeczna członków) zł%
5	Ogółem (środki wymienione w pkt 1- 4) zł	100%

3. Finansowe środki z innych źródeł publicznych²¹⁾

Nazwa organu administracji publicznej lub innej jednostki sektora finansów publicznych	Kwota środków (w zł)	Informacja o tym, czy wniosek (oferta) o przyznanie środków został (-a) rozpatrzony(-a) pozytywnie, czy też nie został(-a) jeszcze rozpatrzony(-a)	Termin rozpatrzenia – w przypadku wniosków (ofert) nierozpatrzonych do czasu złożenia niniejszej oferty
		TAK/NIE ¹⁾	
		TAK/NIE ¹⁾	
		TAK/NIE ¹⁾	
		TAK/NIE ¹⁾	

Uwagi, które mogą mieć znaczenie przy ocenie kosztorysu:

.....

.....

.....

V. Inne wybrane informacje dotyczące zadania publicznego

1. Zasoby kadrowe przewidywane do wykorzystania przy realizacji zadania publicznego²²⁾

2. Zasoby rzeczowe oferenta/offerentów¹⁾ przewidywane do wykorzystania przy realizacji zadania²³⁾

3. Dotychczasowe doświadczenia w realizacji zadań publicznych podobnego rodzaju (ze wskazaniem, które z tych zadań realizowane były we współpracy z administracją publiczną).

4. Informacja, czy oferent/oferenci¹⁾ przewiduje(-ą) zlecać realizację zadania publicznego w trybie, o którym mowa w art. 16 ust. 7 ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Oświadczam (-y), że:

- 1) proponowane zadanie publiczne w całości mieści się w zakresie działalności pożytku publicznego oferenta/offerentów¹⁾;
- 2) w ramach składanej oferty przewidujemy pobieranie/niepobieranie¹⁾ opłat od adresatów zadania;
- 3) oferent/oferenci¹⁾ jest/są¹⁾ związany(-ni) niniejszą ofertą do dnia;
- 4) w zakresie związanym z otwartym konkursem ofert, w tym z gromadzeniem, przetwarzaniem i przekazywaniem danych osobowych, a także wprowadzaniem ich do systemów informatycznych, osoby, których te dane dotyczą, złożyły stosowne oświadczenia zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.);
- 5) oferent/oferenci¹⁾ składający niniejszą ofertę nie zalega (-ją)/zalega(-ją)¹⁾ z opłacaniem należności z tytułu zobowiązań podatkowych/składek na ubezpieczenia społeczne¹⁾;
- 6) dane określone w części I niniejszej oferty są zgodne z Krajowym Rejestrem Sądowym/właściwą ewidencją¹⁾;
- 7) wszystkie podane w ofercie oraz załącznikach informacje są zgodne z aktualnym stanem prawnym i faktycznym.

.....

 (podpis osoby upoważnionej
 lub podpisy osób upoważnionych
 do składania oświadczeń woli w imieniu
 oferenta/oferentów¹⁾)

Data.....

Załączniki:

1. Kopia aktualnego odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego, innego rejestru lub ewidencji²⁴⁾
2. W przypadku wyboru innego sposobu reprezentacji podmiotów składających ofertę wspólną niż wynikający z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego właściwego rejestru - dokument potwierdzający upoważnienie do działania w imieniu oferenta(-ów).

Poświadczenie złożenia oferty²⁵⁾

Adnotacje urzędowe²⁵⁾

¹⁾ Niepotrzebne skreślić.

²⁾ Rodzajem zadania jest jedno lub więcej zadań publicznych określonych w art. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

³⁾ Każdy z oferentów składających ofertę wspólną przedstawia swoje dane. Kolejni oferenci dołączają właściwe pola.

⁴⁾ Forma prawna oznacza formę działalności organizacji pozarządowej, podmiotu, jednostki organizacyjnej określoną na podstawie obowiązujących przepisów, w szczególności stowarzyszenie i fundacje, osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, uczniowskie kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne oraz inne. Należy zaznaczyć odpowiednią formę lub wpisać inną.

⁵⁾ Podać nazwę właściwego rejestru lub ewidencji.

⁶⁾ W zależności od tego, w jaki sposób organizacja lub podmiot powstał.

⁷⁾ Osiedle, sołectwo lub inna jednostka pomocnicza. Wypełnienie nie obowiązkowe. Należy wypełnić jeżeli zadanie publiczne proponowane do realizacji ma być realizowane w obrębie danej jednostki.

⁸⁾ Nie wypełniać w przypadku miasta stołecznego Warszawy.

⁹⁾ Dotyczy oddziałów terenowych, placówek i innych jednostek organizacyjnych oferenta. Należy wypełnić jeśli zadanie ma być realizowane w obrębie danej jednostki organizacyjnej.

¹⁰⁾ Należy określić czy podstawą są zasady określone w statucie, pełnomocnictwo, prokura czy też inna podstawa. Dotyczy tylko oferty wspólnej.

¹¹⁾ Wypełnić tylko w przypadku ubiegania się o dofinansowanie inwestycji.

¹²⁾ Opis musi być spójny z harmonogramem i kosztorysem. W przypadku oferty wspólnej – należy wskazać dokładny podział działań w ramach realizacji zadania publicznego między składającymi ofertę wspólną.

¹³⁾ W harmonogramie należy podać terminy rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych działań oraz liczbowe określenie skali działań planowanych przy realizacji zadania publicznego (tzn. miar adekwatnych dla danego zadania publicznego, np. liczba świadczeń udzielanych tygodniowo, miesięcznie, liczba adresatów).

¹⁴⁾ Opis zgodny z kosztorysem.

¹⁵⁾ Należy opisać zakładane rezultaty zadania publicznego – czy będą trwałe oraz w jakim stopniu realizacja zadania przyczyni się do rozwiązania problemu społecznego lub złagodzi jego negatywne skutki.

¹⁶⁾ Należy uwzględnić wszystkie planowane koszty, w szczególności zakupu usług, zakupu rzeczy, wynagrodzeń.

¹⁷⁾ Dotyczy jedynie wspierania zadania publicznego.

¹⁸⁾ Należy wpisać koszty bezpośrednio związane z celem realizowanego zadania publicznego.

¹⁹⁾ W przypadku oferty wspólnej kolejni oferenci dołączają do tabeli informację o swoich osztach.

²⁰⁾ Należy wpisać koszty związane z obsługą i administracją realizowanego zadania, które związane są z wykonywaniem działań o charakterze administracyjnym, nadzorczym i kontrolnym, w tym obsługą finansową i prawną projektu.

²¹⁾ Wypełnienie fakultatywne – umożliwia zawarcie w umowie postanowienia, o którym mowa w § 16 ramowego wzoru umowy, stanowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania. Dotyczy jedynie oferty wspierania realizacji zadania publicznego.

²²⁾ Informacje o kwalifikacjach osób, które będą zatrudnione przy realizacji zadania publicznego, oraz o kwalifikacjach wolontariuszy. W przypadku oferty wspólnej należy przyporządkować zasoby kadrowe do dysponujących nimi oferentów.

²³⁾ Np. lokal, sprzęt, materiały. W przypadku oferty wspólnej należy przyporządkować zasoby rzeczowe do dysponujących nimi oferentów.

²⁴⁾ Odpis musi być zgodny z aktualnym stanem faktycznym i prawnym, niezależnie od tego, kiedy został wydany.

²⁵⁾ Wypełnia organ administracji publicznej.

Załącznik 2

WZÓR

UMOWA NR

o wsparcie/powierzenie¹⁾ realizacji zadania publicznego pod nazwą:

.....

zawarta w dniu w

między:

.....
, z siedzibą w, zwanym dalej „Zleceniodawcą”,
 reprezentowanym przez:

a:

..... z siedzibą w
 numer w Krajowym Rejestrze Sądowym/innym
 rejestrze/ewidencji¹⁾, reprezentowaną(-ym, -ymi) przez
 (imię i nazwisko oraz numer i seria dowodu osobistego)
, zwaną(-ym, -ymi) dalej
 „Zleceniobiorcą(-ami)”²⁾

Osoba do kontaktów roboczych:

.....

Tel.

.....

§ 1.

Przedmiot umowy

1. Zleceniodawca zleca Zleceniobiorcy(-om), zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536), zwanej dalej „ustawą”, realizację zadania publicznego pod tytułem:

.....

określonego szczegółowo w ofercie złożonej przez Zleceniobiorcę(-ów) w dniu, z uwzględnieniem aktualizacji opisu poszczególnych działań/harmonogramu/kosztorysu^{1), 3)}, zwanego dalej „zadaniem publicznym”, a Zleceniobiorca(-y) zobowiązuje(-ą) się wykonać zadanie publiczne w zakresie i na warunkach określonych w niniejszej umowie.

2. Niniejsza umowa jest umową o powierzenie realizacji zadania publicznego/o wsparcie realizacji zadania publicznego¹⁾, w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy.
3. Wykonanie umowy nastąpi z chwilą zaakceptowania przez Zleceniodawcę sprawozdania końcowego, o którym mowa w § 11 ust. 3.
4. Oferta oraz aktualizacje opisu poszczególnych działań/harmonogramu/kosztorysu^{1), 3)}, o których mowa w ust. 1, stanowią załączniki do niniejszej umowy.

§ 2.

Sposób wykonania zadania publicznego

1. Termin realizacji zadania publicznego ustala się od dnia do dnia
2. Zleceniobiorca(-y) zobowiązuje(-ą) się wykonać zadanie publiczne zgodnie z ofertą, z uwzględnieniem aktualizacji opisu poszczególnych działań/harmonogramu/kosztorysu^{1), 3)}.
3. Zleceniobiorca(-y) zobowiązuje(-ą) się do wykorzystania przekazanej dotacji zgodnie z celem, na jaki ją uzyskał(-li), i na warunkach określonych niniejszą umową. Dotyczy to także ewentualnych przychodów uzyskanych przy realizacji umowy, których nie można było przewidzieć przy kalkulowaniu wielkości dotacji, oraz odsetek bankowych od przekazanych przez Zleceniodawcę środków, które należy wykorzystać wyłącznie na realizację zadania publicznego.

§ 3.

Wysokość dotacji w całkowitym koszcie zadania

1. Zleceniodawca zobowiązuje się do przekazania na realizację zadania publicznego kwoty dotacji w wysokości (słownie)⁴⁾,
na rachunek bankowy Zleceniobiorcy:
nr rachunku:,
1) w terminie 30 dni od dnia zawarcia niniejszej umowy;
2) w następujący sposób:
I transza w wysokości (słownie)
w terminie
II transza w wysokości (słownie)
w terminie
III transza w wysokości (słownie)
w terminie
IV transza w wysokości (słownie)
w terminie
2. Zleceniodawca zobowiązuje się do przekazania Zleceniobiorcom, którzy złożyli ofertę wspólną na realizację zadania publicznego, łącznej kwoty dotacji w wysokości
(słownie)⁵⁾

- 1) w terminie 30 dni od dnia zawarcia niniejszej umowy:
- a) w wysokości (słownie)

 zgodnie z kosztorysem oferty wspólnej, na rachunek bankowy Zleceniobiorcy 1

 (nazwa Zleceniobiorcy 1, który złożył ofertę wspólną),
 nr rachunku:

- b) w wysokości (słownie)

 zgodnie z kosztorysem oferty wspólnej, na rachunek bankowy Zleceniobiorcy 2

 (nazwa Zleceniobiorcy 2, który złożył ofertę wspólną),
 nr rachunku:

- c) w wysokości (słownie)

 zgodnie z kosztorysem oferty wspólnej, na rachunek bankowy Zleceniobiorcy 3

 (nazwa Zleceniobiorcy 3, który złożył ofertę wspólną),
 nr rachunku:

- 2) w następujący sposób:
- I transza w wysokości słownie

 zgodnie z kosztorysem oferty wspólnej,
 w terminie na rachunek bankowy Zleceniobiorcy 1

 (nazwa Zleceniobiorcy 1, który złożył
 ofertę wspólną):
 nr rachunku:

- II transza w wysokości słownie

 zgodnie z kosztorysem oferty wspólnej,
 w terminie na rachunek bankowy Zleceniobiorcy 2

 (nazwa Zleceniobiorcy 2, który złożył
 ofertę wspólną):
 nr rachunku:

- III transza w wysokości słownie

 zgodnie z kosztorysem oferty wspólnej,
 w terminie na rachunek bankowy Zleceniobiorcy 3

 (nazwa Zleceniobiorcy 3, który złożył
 ofertę wspólną):
 nr rachunku:

3. Zleceniobiorca(-cy) oświadcza(-ją), że jest/są¹⁾ jedynym(-i) posiadaczem(-ami) wskazanego w ust. 1/ust. 2¹⁾ rachunku bankowego i zobowiązuje(-ą) się do utrzymania wskazanego powyżej rachunku nie krócej niż do chwili dokonania ostatecznych rozliczeń ze Zleceniodawcą, wynikających z umowy.
4. Zleceniobiorca(-y) zobowiązuje(-ą) się do przekazania na realizację zadania:
- 1) środków finansowych własnych w wysokości⁶⁾: (słownie)

2) środków finansowych z innych źródeł w wysokości⁶⁾: (słownie)

.....

w tym:

a) z wpłat i opłat adresatów zadania publicznego w wysokości:

.....

(słownie)

b) środków finansowych z innych źródeł publicznych, przyznanych przez:

.....

(nazwa organu przyznającego środki)

w wysokości (słownie)

.....

c) środków pozostałych w wysokości (słownie)

.....

3) wkładu osobowego o wartości (słownie)

.....

5. Całkowity koszt zadania publicznego stanowi sumę kwot dotacji, środków finansowych własnych, środków finansowych z innych źródeł oraz wkładu osobowego (w tym świadczeń wolontariuszy i pracy społecznej członków), o których mowa w ust. 1 i 4, i wynosi (słownie)

6. Wysokość środków, ze źródeł, o których mowa w ust. 4 pkt 1, pkt 2 lit. b i pkt 2 lit. c, może się zmieniać, o ile nie zmieni się ich suma.

7. Przekazanie kolejnej transzy nastąpi po złożeniu sprawozdania częściowego, o którym mowa w § 11.

8. Zleceniodawca uzależnia przekazanie kolejnych transz od wydatkowania co najmniej % przekazanych środków dotacji⁷⁾.

§ 4.

Zleceniodawca wyraża zgodę na bezpośrednie wykonanie następującej części zadania publicznego⁸⁾ przez podmioty wybrane przez Zleceniobiorcę(-ów) w sposób zapewniający jawność i uczciwą konkurencję:⁷⁾

§ 5.

Procentowy udział dotacji w kosztach zadania publicznego

1. Zleceniobiorca(-y) jest/są¹⁾ zobowiązany(-ni) zachować procentowy udział dotacji, o którym mowa w ust. 2, w całkowitych kosztach zadania publicznego, o których mowa w § 3 ust. 5.

2. Procentowy udział dotacji w całkowitych kosztach zadania publicznego wynosi nie więcej niż:

§ 6.⁷⁾

Zamówienia opłacane z dotacji

Do zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane, opłacanych ze środków pochodzących z dotacji stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.).

§ 7.

Dokumentacja finansowo-księgowo i ewidencja księgowo

1. Zleceniobiorca(-y) jest/są¹⁾ zobowiązany(-i) do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej zadania publicznego, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.), w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych.
2. Zleceniobiorca(-y) zobowiązuje(-ą) się do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją zadania publicznego przez 5 lat, licząc od początku roku następującego po roku, w którym Zleceniobiorca(-y) realizował(-li) zadanie publiczne.

§ 8.

Obowiązki informacyjne Zleceniobiorcy(-ów)

1. Zleceniobiorca(-y) zobowiązuje(-ą) się do informowania, że zadanie jest współfinansowane/finansowane¹⁾ ze środków otrzymanych od Zleceniodawcy. Informacja na ten temat powinna się znaleźć we wszystkich materiałach, publikacjach, informacjach dla mediów, ogłoszeniach oraz wystąpieniach publicznych dotyczących realizowanego zadania publicznego.
2. Zleceniobiorca(-y) zobowiązuje(-ą) się do umieszczania logo Zleceniodawcy na wszystkich materiałach, w szczególności promocyjnych, informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych, dotyczących realizowanego zadania, oraz zakupionych środkach trwałych, proporcjonalnie do wielkości innych oznaczeń, w sposób zapewniający jego dobrą widoczność.

§ 9.

Uprawnienia informacyjne Zleceniodawcy

Zleceniobiorca(-y) upoważnia(-ją) Zleceniodawcę do rozpowszechniania w dowolnej formie, w prasie, radiu, telewizji, Internecie oraz innych publikacjach, nazw(-y) oraz adresu(-ów) Zleceniobiorcy(-ów), przedmiotu i celu, na który przyznano środki, oraz informacji o wysokości przyznanych środków.

§ 10.

Kontrola zadania publicznego

1. Zleceniodawca sprawuje kontrolę prawidłowości wykonywania zadania publicznego przez Zleceniobiorcę(-ów), w tym wydatkowania przekazanej dotacji oraz środków, o których mowa w § 3 ust. 4. Kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji zadania publicznego oraz po jego zakończeniu do czasu ustania obowiązku, o którym mowa w § 7 ust. 2.
2. W ramach kontroli, o której mowa w ust. 1, osoby upoważnione przez Zleceniodawcę mogą badać dokumenty i inne nośniki informacji, które mają lub mogą mieć znaczenie dla oceny prawidłowości wykonywania zadania, oraz żądać udzielenia ustnie lub na piśmie informacji dotyczących wykonania zadania publicznego. Zleceniobiorca(-y) na żądanie kontrolującego jest/są¹⁾ zobowiązany(-i) dostarczyć lub udostępnić dokumenty i inne nośniki informacji oraz udzielić wyjaśnień i informacji w terminie określonym przez kontrolującego.
3. Prawo kontroli przysługuje osobom upoważnionym przez Zleceniodawcę zarówno w siedzibie Zleceniobiorcy(-ów), jak i w miejscu realizacji zadania publicznego.

4. O wynikach kontroli, o której mowa w ust. 1, Zleceniodawca poinformuje Zleceniobiorcę(-ów), a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości przekaże mu/im¹⁾ wnioski i zalecenia mające na celu ich usunięcie.
5. Zleceniobiorca(-cy) jest/są¹⁾ zobowiązany(-i) w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia otrzymania wniosków i zaleceń, o których mowa w ust. 4, do ich wykonania i powiadomienia o tym Zleceniodawcy.

§ 11.

Obowiązki sprawozdawcze Zleceniobiorcy(-ów)

1. Zleceniodawca może wezwać do złożenia sprawozdania częściowego z wykonywania zadania publicznego według wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania. Sprawozdanie powinno zostać dostarczone w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania.
2. Zleceniobiorca(-y) składa(-ją) sprawozdanie częściowe z realizacji zadania publicznego sporządzone według wzoru, o którym mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia zakończenia roku budżetowego⁹⁾.
3. Sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego powinno zostać sporządzone przez Zleceniobiorcę(-ów) według wzoru, o którym mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego, o którym mowa w § 2 ust. 1.
4. Jeżeli dany koszt finansowany z dotacji wykazany w sprawozdaniu z realizacji zadania publicznego nie jest równy z kosztem określonym w odpowiedniej pozycji kosztorysu, to uznaje się go za zgodny z kosztorysem wtedy, gdy nie nastąpiło jego zwiększenie o więcej niż %.
5. Obowiązek, o którym mowa w § 5 ust. 1, uważa się za zachowany, jeżeli procentowy udział dotacji, o którym mowa w § 5 ust. 2, w całkowitym koszcie zadania publicznego dotacji nie zwiększy się o więcej niż %.
6. Przekroczenie limitów, o których mowa w ust. 4 i 5, uważa się za pobranie dotacji w nadmiernej wysokości.
7. Zleceniodawca ma prawo żądać, aby Zleceniobiorca(-y), w wyznaczonym terminie, przedstawił(-li) dodatkowe informacje i wyjaśnienia do sprawozdania, o którym mowa w ust. 1–3.
8. W przypadku niezłożenia sprawozdań, o których mowa w ust. 1–3, Zleceniodawca wzywa pisemnie Zleceniobiorcę(-ów) do ich złożenia.
9. W przypadku niezastosowania się do wezwania, Zleceniobiorca(-y) zapłaci(-ą) karę umowną w wysokości.... % kwoty określonej w § 3 ust. 1/§ 3 ust. 2.^{1), 10)}
10. Niezastosowanie się do wezwania może być podstawą odstąpienia od umowy przez Zleceniodawcę.
11. Dostarczenie sprawozdania końcowego jest równoznaczne z udzieleniem Zleceniodawcy prawa do rozpowszechniania jego tekstu w sprawozdaniach, materiałach informacyjnych i promocyjnych oraz innych dokumentach urzędowych.

§ 12.

Zwrot środków finansowych

1. Przekazane środki finansowe z dotacji, określone w § 3 ust. 1/§ 3 ust. 2¹⁾, Zleceniobiorca(-y) jest/są¹⁾ zobowiązany(-i) wykorzystać do dnia 31 grudnia każdego roku, w którym realizowane jest

zadanie publiczne, nie później jednak niż do dnia zakończenia realizacji zadania publicznego, o którym mowa w § 2 ust. 1. Kwotę dotacji niewykorzystaną w terminie Zleceniobiorca(-y) jest/są¹⁾ zobowiązany(-i) zwrócić odpowiednio do dnia 15 stycznia następnego roku kalendarzowego lub w terminie 15 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego, o którym mowa w § 2 ust. 1.

2. Niewykorzystana kwota dotacji podlega zwrotowi na rachunek bankowy Zleceniodawcy o numerze
3. Od niewykorzystanej kwoty dotacji zwróconej po terminie, o którym mowa w ust. 1, naliczane są odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych i przekazywane na rachunek bankowy Zleceniodawcy o numerze
4. Niewykorzystane przychody i odsetki bankowe od przyznanej dotacji podlegają zwrotowi na rachunek bankowy Zleceniodawcy na zasadach określonych w ust. 1–3.
5. Od kwoty dotacji, pobranej w nadmiernej wysokości, o której mowa w § 11 ust. 6, naliczane są odsetki zgodnie z przepisami o finansach publicznych, w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych i przekazywane na rachunek bankowy Zleceniodawcy o numerze

§ 13.

Rozwiązanie umowy za porozumieniem Stron

1. Umowa może być rozwiązana na mocy porozumienia Stron w przypadku wystąpienia okoliczności, za które Strony nie ponoszą odpowiedzialności, a które uniemożliwiają wykonywanie umowy.
2. W przypadku rozwiązania umowy skutki finansowe i ewentualny zwrot środków finansowych Strony określą w protokole.

§ 14.

Odstąpienie od umowy przez Zleceniobiorcę(-ów)

1. Zleceniobiorca(-y) może/mogą¹⁾ odstąpić od umowy do dnia przekazania dotacji/przekazania I transzy dota-cji¹⁾, w przypadku wystąpienia okoliczności uniemożliwiających wykonanie umowy.
2. Zleceniobiorca(-y) może/mogą¹⁾ odstąpić od umowy, jeżeli Zleceniodawca nie przekaze dotacji/I transzy dotacji¹⁾ w terminie określonym w umowie, nie później jednak niż do dnia przekazania dotacji/I transzy dotacji¹⁾.
3. W przypadku odstąpienia przez Zleceniobiorcę(-ów) od wykonania umowy po przekazaniu przez Zleceniodawcę dotacji/I transzy dotacji¹⁾ Zleceniodawcy przysługuje kara umowna w wysokości % kwoty określonej w § 3 ust. 1/§ 3 ust. 2.^{1), 11)}

§ 15.

Rozwiązanie umowy przez Zleceniodawcę

1. Umowa może być rozwiązana przez Zleceniodawcę ze skutkiem natychmiastowym w przypadku:
 - 1) wykorzystywania udzielonej dotacji niezgodnie z przeznaczeniem;
 - 2) nieterminowego oraz nienależytego wykonywania umowy, w szczególności zmniejszenia zakresu rzeczowego realizowanego zadania;
 - 3) przekazania przez Zleceniobiorcę(-ów) części lub całości dotacji osobie trzeciej, mimo że nie przewiduje tego niniejsza umowa;
 - 4) nieprzedłożenia przez Zleceniobiorcę(-ów) sprawozdania z wykonania zadania w terminie i na zasadach określonych w niniejszej umowie;

- 5) odmowy poddania się przez Zleceniobiorcę(-ów) kontroli albo niedoprowadzenia przez Zleceniodawcę w terminie określonym do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.
2. Zleceniodawca, rozwiązując umowę, określi kwotę dotacji podlegającą zwrotowi w wyniku stwierdzenia okoliczności, o których mowa w ust. 1, wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, naliczanymi od dnia przekazania dotacji, termin jej zwrotu oraz nazwę i numer rachunku bankowego, na który należy dokonać wpłaty.
3. W przypadku nieuiszczenia w terminie określonym w ust. 2 kwoty dotacji podlegającej zwrotowi wraz z odsetkami, od kwoty tej nalicza się odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, począwszy od dnia następującego po upływie terminu zwrotu dotacji, określonego w ust. 2.

§ 16.^{6), 7)}

Nieuzyskanie dotacji z innego źródła publicznego

1. Jeżeli nie zostaną przyznane finansowe środki z innych źródeł publicznych, o których mowa w § 3 ust. 4 pkt 2 lit. b, Zleceniobiorca(-y) ma(-ją) obowiązek przekazać Zleceniodawcy informację o tym niezwłocznie, jednakże nie później niż w ciągu 7 dni od stosownego rozstrzygnięcia właściwego organu.
2. Jeżeli z informacji, o której mowa w ust. 1, wynika, że zrealizowanie zadania publicznego przez Zleceniobiorcę(-ów) na warunkach niniejszej umowy nie jest możliwe, każda ze Stron może odstąpić od umowy.
3. Jeżeli z informacji, o której mowa w ust. 1, wynika, że zadanie publiczne może być zrealizowane w ograniczonym zakresie, Strony mogą dokonać stosownej zmiany treści umowy.
4. W razie nieprzekazania informacji w terminie, o którym mowa w ust. 1, Zleceniobiorca(-y) nie może/nie mogą¹⁾ odstąpić od umowy w trybie, o którym mowa w ust. 2, i ma/mają¹⁾ obowiązek zagwarantować na realizację zadania środki w wysokości środków wnioskowanych, które nie zostały Zleceniobiorcy(-om) przyznane.

§ 17.⁷⁾

Zabezpieczenie

1. Zleceniobiorca(-y) przedstawia(-ją) przed zawarciem umowy zabezpieczenie ustanawiane w formie weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową.
2. Minimalna kwota zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, nie może być mniejsza niż wysokość dofinansowania realizacji zadania publicznego. W przypadku nieprzedłożenia weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową umowa ze Zleceniobiorcą(-ami) jest nieważna.

§ 18.

Zakaz zbywania rzeczy zakupionych za środki pochodzące z dotacji

1. Zleceniobiorca zobowiązuje się do niezbywania związanych z realizacją zadania rzeczy zakupionych na swoją rzecz za środki pochodzące z dotacji przez okres 5 lat od dnia dokonania ich zakupu.
2. Z ważnych przyczyn Strony mogą zawrzeć aneks do niniejszej umowy, zezwalający na zbycie rzeczy przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, pod warunkiem że Zleceniobiorca(-cy) zobowiąże(-ą) się przeznaczyć środki pozyskane ze zbycia rzeczy na realizację celów statutowych.

§ 19.

Forma pisemna oświadczeń

1. Wszelkie zmiany, uzupełnienia i oświadczenia składane w związku z niniejszą umową wymagają pod rygorem nieważności zawarcia w formie pisemnej aneksu.
2. Wszelkie wątpliwości związane z realizacją niniejszej umowy wyjaśniane będą w formie pisemnej.

§ 20.

Odpowiedzialność wobec osób trzecich

1. Zleceniobiorca(-y) ponosi(-szą) wyłączną odpowiedzialność wobec osób trzecich za szkody powstałe w związku z realizacją zadania publicznego.
2. W zakresie związanym z realizacją zadania publicznego, w tym z gromadzeniem, przetwarzaniem i przekazywaniem danych osobowych, a także wprowadzaniem ich do systemów informatycznych, Zleceniobiorca(-y) odbiera(-ją) stosowne oświadczenia osób, których te dane dotyczą, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.).

Postanowienia końcowe

§ 21.

W zakresie nieuregulowanym umową stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).

§ 22.

Ewentualne spory powstałe w związku z zawarciem i wykonywaniem niniejszej umowy Strony będą starały się rozstrzygać polubownie. W przypadku braku porozumienia spór zostanie poddany pod rozstrzygnięcie właściwego ze względu na siedzibę Zleceniodawcy sądu powszechnego.

§ 23.

Umowa niniejsza została sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron.

Zleceniobiorca(-cy):

.....
....

Zleceniodawca:

.....

ZAŁĄCZNIKI:

- 1) oferta realizacji zadania publicznego;
- 2) zaktualizowany harmonogram realizacji zadania, jeśli dotyczy;
- 3) zaktualizowany kosztorys realizacji zadania, jeśli dotyczy;
- 4) kopia aktualnego¹²⁾ odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego właściwego rejestru lub ewidencji;
- 5) umowa pomiędzy Zleceniobiorcami, którzy złożyli ofertę wspólną, określająca zakres ich świadczeń składających się na realizację zadania publicznego.

¹⁾ Niepotrzebne skreślić.

²⁾ W przypadku oferty wspólnej należy wskazać więcej niż jednego Zleceniobiorcę.

- 3) Dotyczy sytuacji, kiedy opis poszczególnych działań, harmonogram i kosztorys zostały zaktualizowane.
- 4) § 3 ust. 1 stanowi postanowienie alternatywne w stosunku do § 3 ust. 2. W ramach § 3 ust. 1 można wybrać sposób przekazania dotacji określony w pkt 1 albo 2.
- 5) § 3 ust. 2 może zostać zastosowany w umowie zawartej w następstwie oferty wspólnej. W ramach § 3 ust. 2 można wybrać sposób przekazania dotacji określony w pkt 1 albo 2.
- 6) Dotyczy wyłącznie umów o wsparcie realizacji zadania publicznego.
- 7) Postanowienie fakultatywne.
- 8) Określenie części zadania wraz ze wskazaniem pozycji kosztorysu.
- 9) Postanowienie dotyczy umów o realizację zadań publicznych przez okres wykraczający poza rok budżetowy.
- 10) Postanowienie fakultatywne. Kara umowna nie może przewyższać 10 % wartości przyznanej dotacji i kwoty 1.000 zł.
- 11) Kara umowna nie może przewyższać 10 % wartości przyznanej dotacji i kwoty 1.000 zł.
- 12) Odpis musi być zgodny z aktualnym stanem faktycznym i prawnym, niezależnie od tego, kiedy został wydany.

Załącznik nr 3

WZÓR

SPRAWOZDANIE (CZĘŚCIOWE/KOŃCOWE¹⁾)²⁾

z wykonania zadania publicznego

.....
(tytuł zadania publicznego)

w okresie od do

określonego w umowie nr

zawartej w dniu pomiędzy

.....
(nazwa Zleceniodawcy)

a
(nazwa Zleceniobiorcy/(-ów), siedziba, nr Krajowego Rejestru Sądowego, innego rejestru lub ewidencji³⁾)

Data złożenia sprawozdania⁴⁾

.....

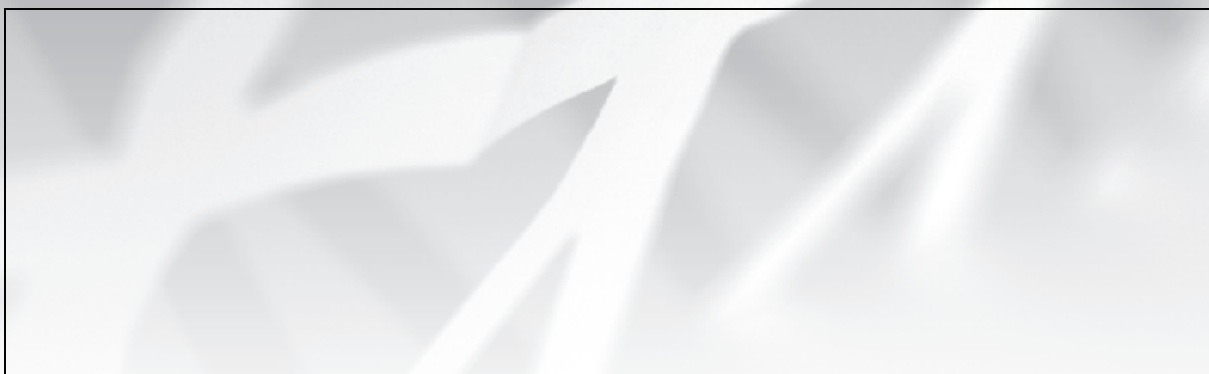
Część I. Sprawozdanie merytoryczne

1. Informacja czy zakładane cele realizacji zadania publicznego zostały osiągnięte w wymiarze określonym w części III pkt 6 oferty. Jeśli nie, wskazać dlaczego.

2. Opis wykonania zadania z wyszczególnieniem organizacji pozarządowych, podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, lub innych podmiotów wykonujących poszczególne działania określone w części III pkt 9 oferty.⁵⁾

Poszczególne działania w zakresie realizowanego zadania publicznego wraz z krótkim opisem wykonania zadania	Terminy realizacji poszczególnych działań	Zleceniobiorca(-y) lub inny podmiot, który wykonywał działanie w zakresie realizowanego zadania publicznego

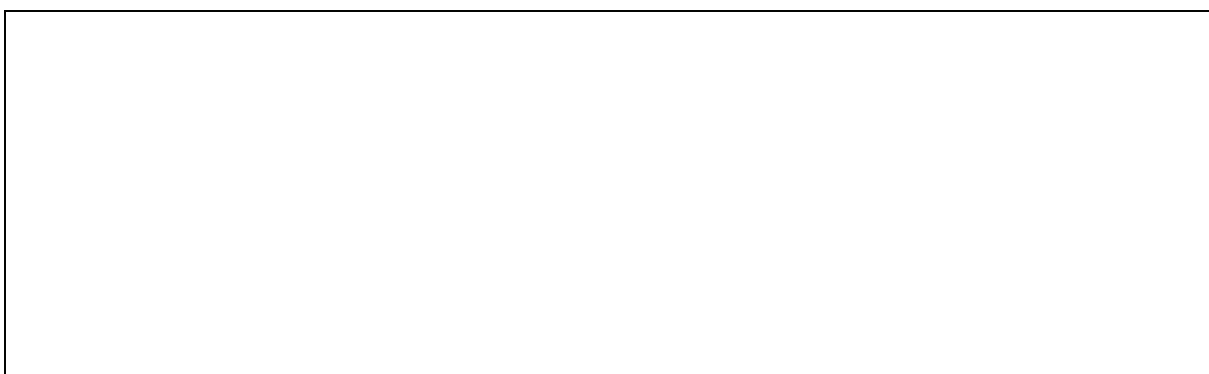
3. Opis, w jaki sposób dofinansowanie z dotacji inwestycji związanych z realizacją zadania wpłynęło na jego wykonanie

4. Opis osiągniętych rezultatów

5. Liczbowe określenie skali działań zrealizowanych w ramach zadania⁶⁾

Część II. Sprawozdanie z wykonania wydatków.

1. Rozliczenie ze względu na rodzaj kosztów (w zł)

Lp.	Rodzaj kosztów	Całość zadania zgodnie z umową (w zł)			Poprzedni okres sprawozdawczy (w zł) ¹⁾				Bieżący okres sprawozdawczy - za okres realizacji zadania publicznego (w zł)				
		koszt całkowity	z tego pokryty z dotacji	z tego pokryty z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł, w tym wpłat i opłat adresatów zadania publicznego	z tego pokryty z wkładu osobowego, w tym pracy społecznej członków i świadczeń wolontariuszy	koszt całkowity	z tego z pokryty dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł, w tym wpłat i opłat adresatów zadania publicznego	z tego pokryty z wkładu osobowego, w tym pracy społecznej członków i świadczeń wolontariuszy	koszt całkowity	z tego pokryty z dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł, w tym wpłat i opłat adresatów zadania publicznego	z tego pokryty z wkładu osobowego, w tym pracy społecznej członków i świadczeń wolontariuszy
I	Koszty merytoryczne (z uwzględnieniem kosztów jednostkowych) poniesione przez ... (nazwa Zleceniobiorcy) ⁹⁾ : 1) 2)												
II	Koszty obsługi zadania publicznego, w tym koszty administracyjne (z uwzględnieniem kosztów jednostkowych) poniesione przez ... (nazwa Zleceniobiorcy) ⁹⁾ : 1) 2)												
III	Inne koszty, w tym koszty wyposażenia i promocji (z uwzględnieniem kosztów jednostkowych) poniesione przez ... (nazwa Zleceniobiorcy) ⁹⁾ : 1) 2)												
IV	Ogółem												

2. Rozliczenie ze względu na źródło finansowania

Źródło finansowania	Całość zadania (zgodnie z umową)		Bieżący okres sprawozdawczy – za okres realizacji zadania	
	zł	%	zł	%
Koszty pokryte z dotacji:				
Z tego z odsetek bankowych od dotacji				
Koszty pokryte ze środków finansowych własnych:				
Koszty pokryte ze środków finansowych z innych źródeł (ogółem):				
Z tego:				
Z wpłat i opłat adresatów zadania publicznego:				
Z finansowych środków z innych źródeł publicznych (w szczególności: dotacji z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego, funduszy celowych, środków z funduszy strukturalnych:				
Z pozostałych źródeł:				
Koszty pokryte z wkładu osobowego (w tym świadczeń wolontariuszy, pracy społecznej członków)				
Ogółem:		100%		100%

Uwagi, które mogą mieć znaczenie przy ocenie prawidłowości wykonania wydatków:

.....

.....

3. Informacja o kwocie przychodów uzyskanych przy realizacji umowy i odsetek bankowych od środków z dotacji zgromadzonych na rachunku bankowym

--

4. Zestawienie faktur (rachunków)⁹⁾

Lp.	Numer dokumentu księgowego	Numer pozycji kosztorysu (zgodnie z częścią II.1 – rozliczenie ze względu na rodzaj kosztów)	Data wystawienia dokumentu księgowego	Nazwa kosztu	Kwota (zł)	Z tego ze środków pochodzących z dotacji (zł)	Z tego ze środków finansowych własnych, środków z innych źródeł w tym wpłat i opłat adresatów zadania publicznego (zł)	Data zapłaty

Część III. Dodatkowe informacje

.....

.....

.....

.....

Załączniki:¹⁰⁾

1.
2.
3.

Oświadczam(-y), że:

- 1) od daty zawarcia umowy nie zmienił się status prawny Zleceniobiorcy(-ów);
- 2) wszystkie podane w niniejszym sprawozdaniu informacje są zgodne z aktualnym stanem

prawnym i faktycznym;

3) zamówienia na dostawy, usługi i roboty budowlane za środki finansowe uzyskane w ramach umowy zostały dokonane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.)¹¹⁾;

4) wszystkie kwoty wymienione w zestawieniu faktur (rachunków) zostały faktycznie poniesione;

5) w zakresie związanym z otwartym konkursem ofert, w tym z gromadzeniem, przetwarzaniem i przekazywaniem danych osobowych, a także wprowadzaniem ich do systemów informatycznych, osoby, których te dane dotyczą, złożyły stosowne oświadczenia zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.).

(pieczęć(-cie) Zleceniobiorcy/(-ów)¹²⁾)

.....

(podpis osoby upoważnionej lub podpisy osób upoważnionych do składania oświadczeń woli
 w imieniu Zleceniobiorcy(-ów)

Poświadczenie złożenia sprawozdania⁴⁾

Adnotacje urzędowe⁴⁾

POUCZENIE

Sprawozdania składa się osobiście lub przesyła przesyłką poleconą w przewidzianym w umowie terminie na adres Zleceniodawcy.

Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało wysłane w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565, z późn. zm.), za poświadczeniem przedłożenia Zleceniodawcy lub nadane w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego.

- 1) Niepotrzebne skreślić.
- 2) Sprawozdanie częściowe i końcowe sporządzać należy w okresach określonych w umowie.
- 3) Podać nazwę właściwego rejestru lub ewidencji.
- 4) Wypełnia Zleceniodawca.
- 5) Opis powinien zawierać szczegółową informację o zrealizowanych działaniach zgodnie z ich układem zawartym w ofercie, która była podstawą przygotowania umowy. W opisie konieczne jest uwzględnienie wszystkich planowanych działań, zakres w jakim zostały one zrealizowane, i wyjaśnienie ewentualnych odstępstw w ich realizacji, w odniesieniu do ich zakresu, jak i harmonogramu realizacji.
- 6) Należy użyć tych samych miar, które zapisane były w ofercie realizacji zadania, w części III pkt 9.
- 7) Wypełniać tylko w przypadku, gdy podczas realizacji zadania sporządzono sprawozdanie częściowe. Dotyczy wyłącznie okresu objętego poprzednim sprawozdaniem.
- 8) W przypadku oferty wspólnej kolejni Zleceniobiorcy dołączają do tabeli informację o swoich kosztach.
- 9) Dotyczy wszystkich dokumentów księgowych związanych z realizacją zadania. Zestawienie powinno zawierać: numer faktury (rachunku), datę jej wystawienia, wysokość wydatkowanej kwoty i wskazanie, w jakiej części została pokryta z dotacji, oraz rodzaj towaru lub zakupionej usługi. Każda faktura (rachunek) powinna być opatrzona pieczęcią organizacji pozarządowej lub podmiotu, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz zawierać sporządzony w sposób trwały opis zawierający informacje: z jakich środków wydatkowana kwota została pokryta oraz jakie było przeznaczenie zakupionych towarów, usług lub innego rodzaju opłaconej należności. Informacja powinna być podpisana przez osobę odpowiedzialną za sprawy dotyczące rozliczeń finansowych organizacji lub podmiotu, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ww. ustawy.

¹¹⁾ Stosuje się, o ile z umowy lub przepisów odrębnych wynika obowiązek stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych.

¹²⁾ Wypełniać, jeśli Zleceniobiorca(-y) posługuje(-ą) się pieczęcią.

I. Do sprawozdania nie załącza się faktur (rachunków), które należy przechowywać zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz postanowieniami umowy i udostępnić na żądanie Zleceniodawcy.

II. W przypadku umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego Zleceniodawca może żądać także faktur (rachunków) dokumentujących pokrycie kosztów ze środków innych niż dotacja przekazana przez Zleceniodawcę.

III. 10) Zleceniodawca może żądać załączenia materiałów dokumentujących działania faktyczne podjęte przy realizacji zadania (np. listy uczestników projektu, publikacje wydane w ramach projektu, raporty, wyniki prowadzonych ewaluacji), jak również konieczne działania prawne (kopie umów, kopie dowodów przeprowadzenia odpowiedniego postępowania w ramach zamówień publicznych, o ile z umowy lub przepisów odrębnych wynika obowiązek stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.).

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

**Procedura zawierania
i działania partnerstw lokalnych
w celu realizacji zadań
publicznych dla Powiatu
Zgorzeleckiego**

Procedura zawierania i działania partnerstw lokalnych w celu realizacji zadań publicznych dla Powiatu Zgorzeleckiego

- I. Czym jest partnerstwo lokalne?**
- II. Zasady działania partnerstwa lokalnego**
- III. Etapy powoływania i działanie partnerstwa lokalnego**

I. Czym jest partnerstwo lokalne?

Partnerstwo lokalne to forma działania, będąca również jedną z najbardziej dojrzałych form współpracy pomiędzy aktorami lokalnej sceny. Zakłada ona bowiem, że przedstawiciele – najczęściej różnych sektorów – administracji samorządowej, organizacji pozarządowych i biznesu podejmują trwałą współpracę na rzecz społeczności lokalnej i rozwoju lokalnego, bazując na swoich zasobach i korzystając z siły, jaką daje połączenie tych zasobów. Partnerstwo lokalne powoływane jest zazwyczaj, kiedy chcemy zrozumieć specyfikę funkcjonowania lokalnej społeczności oraz kiedy chcemy zrozumieć procesy, które jej bezpośrednio dotyczą po to, aby działać na jej rzecz. Najlepiej z zachowaniem dbałości o sąsiedztwo oraz o środowisko, które dana społeczność zamieszkuje. Partnerstwo powstaje więc jako odpowiedź na potrzebę wspólnego działania na rzecz lokalnej społeczności i wynika z przekonania, że każda osoba (instytucja, podmiot) wchodząca w skład partnerstwa lokalnego nie byłaby w stanie działać samodzielnie tak skutecznie i efektywnie, jak może to robić włączając się we wspólne działania partnerstwa lokalnego.

Partnerstwa lokalne najczęściej funkcjonują na podstawie podpisanego porozumienia lub ustnego oświadczenia woli pomiędzy przedstawicielami instytucji, tworzącymi to partnerstwo. Działają więc jako grupa nieformalna, która ustala między sobą: zasady działania, sposób wymiany informacji, sposób podejmowania decyzji oraz priorytety działania. Partnerstwa mogą także posiadać osobowość prawną, stając się stowarzyszeniem, fundacją, spółką non profit lub związkiem stowarzyszeń. To zależy jednak od lokalnej specyfiki oraz powodu, dla którego partnerstwo lokalne zostało powołane. Może być tak, że partnerstwo lokalne powstało po to, aby działać na rzecz lokalnej społeczności, traktując zagadnienie bardzo szeroko i osobom wchodzącym w skład partnerstwa nabycie osobowości prawnej nie jest potrzebne. Może być i tak, że z konkretnego powodu, dla przykładu, wysokiego poziomu bezrobocia na danym terenie powołuje się partnerstwo lokalne, które ma działać na rzecz rozwoju lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości.

W takim przypadku osobowość prawna pozwala pozyskiwać środki finansowe. Generalnie sposób funkcjonowania partnerstwa lokalnego powinien być uzależniony od preferencji podmiotów, które partnerstwo tworzą. Pozwoli to budować strukturę współpracy partnerstwa lokalnego w sposób czytelny dla jego członków. Ponadto pozwoli podmiotom tworzącym partnerstwo lokalne stać się inżynierami procesu konstytuowania się partnerstwa lokalnego. Należy bowiem pamiętać, że partnerstwo lokalne jak każda forma grupowego działania podlega różnym procesom, wymagającym czujności jego członków, ich zaangażowania i dbania o zachowanie istoty funkcjonowania partnerstwa. To jak będzie ona rozumiana zależy oczywiście głównie od samych twórców partnerstwa. Bez tej troski bowiem często lokalne partnerstwa stają się raczej prowizorycznymi tworem, po których nie pozostaje nic, poza podpisanym porozumieniem lub uroczystym aktem powołania. Udaje się wprawdzie zwykle zorganizować kilka spotkań inicjujących powołanie partnerstwa, ale na tym zwykle się kończy. I tu wracamy do pierwszego zdania w tym rozdziale i do wspomnianej dojrzałości osób oraz instytucji tworzących partnerstwa lokalne. Dojrzałości, która jest niezbędna do tego, aby partnerstwo lokalne było realne i trwałe. Dojrzałość ta oznacza w pierwszej kolejności rzeczywistą wolę współdziałania podmiotów tworzących partnerstwo. Do udziału w partnerstwie nie można nikogo zmusić, to powinien być rezultat suwerennej decyzji każdej ze stron. Kolejne elementy dojrzałości to:

- o poczucie odpowiedzialności za losy społeczności lokalnej, w której żyjemy i wola by, działać na jej rzecz,
- o wspomniana już wcześniej chęć rozumienia procesów, które w tej społeczności zachodzą; partnerstwo umożliwia nam szeroki ogląd społeczności lokalnej dzięki uczestnictwu różnych aktorów, mających różnorodne doświadczenia i wiedzę,
- o wola dzielenia się własnymi zasobami niekoniecznie materialnymi, czy ekonomicznymi - raczej wspomnianą już wiedzą, kompetencjami, czy sieciami relacji społecznych, jakie posiadamy,
- o otwartość, rozumiana jako gotowość współpracy z każdym, kto chce przystąpić do partnerstwa lokalnego (to często wcale niełatwe zderzenie z różnorodnymi, często odmiennymi od naszych sposobami myślenia i działania), ale także otwartość rozumiana jako zachęcanie innych do współpracy,

(Uwaga: tu warto pamiętać, że różnorodność powinna być bogactwem partnerstwa. Partnerstwo lokalne, które jest jednomyślne i wolne od napięć czy konfliktów w dzisiejszym świecie jest mało realne!)

- o wola kooperacji, współpracy, która wymaga od członków partnerstwa umiejętności organizowania pracy grupowej, tym ambitniejszej, jeśli opartej na woli i deklaracji współpracy niezależnych partnerów, nie zaś na podległości czy służbowej hierarchii.

Szczęśliwie każdego z powyższych elementów można się nauczyć, a najlepszym poligonem doświadczalnym jest właśnie przestrzeń partnerstwa lokalnego. Idea funkcjonowania partnerstwa zakłada również, że odpowiedzialność spoczywa na podmiotach, które takie partnerstwa lokalne tworzą. Nie sposób partnerstwa lokalnego zadekretować odgórnie. Realne partnerstwo lokalne staje się czymś na kształt zinstytucjonalizowanej kultury współpracy, każda bowiem z form współpracy pomiędzy JST i NGO zapisanych w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁵ zwykle pojawia się w obszarze aktywności partnerstwa lokalnego. Warto również pamiętać, że każda idea partnerstwa lokalnego powinna być uszyta na miarę jej twórców i na miarę lokalnej społeczności. Warto kierować się sercem i intuicją przy narodzinach partnerstwa, warto dawać sobie prawo do błędów, warto większą dbałość przywiązywać do ludzi niż do procedur. Warto zastanowić się dlaczego chcemy powołać partnerstwo lokalne? Po co? Cemu ma ono służyć? Czy ma ono szansę pojawić się w sposób naturalny, czy raczej wymaga wsparcia lokalnych liderów? Czy ta idea zrodziła się w głowie jednej osoby i/lub instytucji czy może jest efektem wcześniejszych działań i jest decyzją grupową? Te i inne pytania mają zasadnicze znaczenie, ponieważ nawet jeśli w sąsiedniej gminie czy powiecie działa sprawnie lokalne partnerstwo, to wcale to nie oznacza, że możemy bezkrytycznie przenieść cudze rozwiązania na lokalny grunt. Warto przyglądać się oczywiście, jak robią to inni i zastanawiać się, jak można to zrobić u nas. Warto też podglądać innych po to, aby w przyszłości dzielić się z wypracowanymi samodzielnie rozwiązaniami. Zresztą nic przecież nie stoi na przeszkodzie, żeby współpracę nawiązywać również ponadlokalnie, choćby pomiędzy partnerstwami lokalnymi.

I na zakończenie kilka uwag o ryzykach funkcjonowania partnerstw lokalnych. Formuła działalności partnerstw lokalnych wystawiana jest na różne próby. Wyzwaniem dla działania partnerstwa lokalnego jest zwykle sam czas, który studzi zapał jego członków do działania oraz pokazuje coraz to nowe odstępny kolejnych etapów życia partnerstwa, w tym również momentów kryzysowych. Realne partnerstwa lokalne, istniejące latami to duże wyzwanie i ogromna praca liderów lokalnej społeczności. To umiejętność formułowania ważnych dla członków partnerstwa lokalnego celów działania, wzajemnego motywowania się do współpracy, pokazywania rezultatów podjętych działań, umiejętność świętowania własnych sukcesów i chęć doskonalenia podejmowanych działań. Uływający czas może również pokazać, jak partnerstwo lokalne będzie zmieniało swój profil i sposób działania, ponieważ przyjęte na etapie powoływania partnerstwa założenia okażą się nietrafne lub stracą swoją aktualność.

Drugim obszarem ryzyka jest liczebność podmiotów wchodzących w skład partnerstwa. Mowa tu zarówno o ryzyku związanym ze zmniejszaniem się liczby członków partnerstwa, jak i znacznym jej przyrostem. Każda z tych sytuacji może bowiem prowadzić do zaburzenia funkcjonowania partnerstwa. Mała liczba osób działających

¹⁵ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003, Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).poz. 873 z późn. zm.).

w partnerstwie to zakwestionowanie potrzeby i sensu istnienia partnerstwa, jego siły przebicia, możliwości realizowania działań. To również pytanie o legitymizację działań partnerstwa. Także duży przyrost liczby jego członków może okazać się ryzykowny, choćby z powodu zaburzenia przejrzystości działania partnerstwa. Taka sytuacja zrodzi pytania: czy jesteśmy w stanie angażować wszystkich członków do uczestnictwa w partnerstwie na zbliżonym poziomie? Czy prace będą przejrzyste? Jak przy dużej liczbie aktorów podejmować decyzje? Jak prowadzić spotkania np. dla czterdziestu osób? Nie oznacza to, że zwiększenie liczby członków musi zagrażać istnieniu partnerstwa. Warto jednak pamiętać o możliwych ryzykach, po to, aby odpowiednio wcześniej im zapobiegać, wzmacniając istniejące partnerstwo lokalne.

II. Zasady działania partnerstwa lokalnego

Zasady działania partnerstwa lokalnego warto wypracować wspólnie z jego członkami na etapie konstituowania się partnerstwa i co jakiś czas wracać do nich, omawiając ich użyteczność. Zasady, podobnie zresztą jak pytanie o sens i cel istnienia partnerstwa należą do elementarnych kwestii, które powinny zostać przedyskutowane i uzgodnione przez członków partnerstwa lokalnego. Zasady współpracy odnajdujemy w zapisach Ustawy o działalności pożytku publicznego. Model Współpracy dostarcza wyjaśnienia każdej z nich w odniesieniu do działania partnerstwa lokalnego:

- e) **Zasada suwerenności** – udział w partnerstwie lokalnym jest dobrowolny, dla nikogo nie może oznaczać przymusu, każda osoba sama określa możliwy dla niej poziom zaangażowania się w prace partnerstwa.
- f) **Zasada partnerstwa** – oznacza, że głos każdego z członków jest równy, bez względu na pozycję, jaką dany podmiot zajmuje w przestrzeni lokalnej. Swoją siłę podmioty powinny wykorzystywać nie do uzurpacji głosu na forum partnerstwa czy wywieraniem wpływu na kierunek jego działania, ale na dawanie przestrzeni w partnerstwie lokalnym do aktywności, artykułowania opinii, uwag przez pozostałych członków, najczęściej tych zdecydowanie słabszych.
- g) **Zasada pomocniczości** – silni aktorzy lokalnej sceny jak np. samorząd lokalny lub silne organizacje pozarządowe powinny tworzyć tzw. dobry klimat do działania partnerstwa lokalnego, powinny zadbać o przestrzeń dla aktywności mniejszych organizacji pozarządowych lub nieformalnych grup obywatelskich. W tym przypadku pomocniczość sprowadza się również do wspierania już istniejących partnerstw, ich integrowania, wzmacniania i pobudzania do działań. Samorząd nie pełni roli lidera partnerstwa, wspiera w tej roli podmioty społeczne.

- h) **Zasada efektywności** – oznacza łączenie zasobów poszczególnych członków partnerstwa, co pozwala realizować zadania o szerszej skali lub w sposób, jaki nie byłby możliwy do wykonania przez poszczególnych członków partnerstwa działających samodzielnie.
- i) **Zasada jawności** – oznacza, że sposób działania partnerstwa jest jawny i każdy, kto chce ma dostęp do pełnej, aktualnej i zrozumiałej informacji o jego działaniach bieżących oraz tych już zrealizowanych i przyszłych.
- j) **Zasada uczciwej konkurencji** – partnerstwo jest otwarte dla wszystkich, którzy chcą do niego przystąpić i akceptują podstawowe zasady i cele jego funkcjonowania.

III. Etapy powoływania i działanie partnerstwa lokalnego

Powołanie partnerstwa lokalnego może zainicjować każdy z przedstawicieli trzech sektorów: społecznego (organizacje pozarządowe), prywatnego (przedsiębiorcy) czy publicznego (samorząd lokalny i jego jednostki organizacyjne lub pomocnicze). W procesie tym można dostrzec kilka kluczowych etapów, które zostały zilustrowane poniżej w pewnym uproszczeniu. Praktyka pokazuje, że wiele rzeczy dzieje się spontanicznie, jednocześnie i czasem pomijamy kwestie istotne dla powodzenia całości przedsięwzięcia.

Pierwszy etap to etap idei, pomysłu powołania partnerstwa lokalnego, kiedy dostrzegamy, że warto byłoby wspólnie pochylić się nad jakimś tematem, kiedy myślimy: *dobrze byłoby gdyby na naszym terenie połączyć siły i zrobić coś wspólnie...* Nie ma tu znaczenia, czy chcemy odpowiedzieć na problem społeczny, który dotyka wszystkich mieszkańców naszego powiatu czy kilku sołectw. Może myślimy tylko o pewnej kategorii mieszkańców: młodych, starszych, może myślimy o ich aktywizacji lub widzimy, że mieszkańcy robią różne ciekawe rzeczy, ale każdy osobno. Ważne, że myślimy o próbie połączenia działań i pomysłów różnych osób. To czas na poważne myślenie o partnerstwie lokalnym.

Drugi etap, to etap szukania przyjaciół, sprzymierzeńców idei powołania partnerstwa lokalnego. Partnerstwo tworzą ludzie i są oni niezbędni, by partnerstwo lokalne stało się faktem. Jeżeli jesteś przedstawicielem organizacji pozarządowej to zrób spotkanie z innymi organizacjami. Przedyskutujcie wizję partnerstwa, jego obszaru działania oraz własnych chęci i możliwości zaangażowania się w jego działania. Zaproście również przedstawicieli starostwa - osoby, które są Wam najbardziej przychylne, np. osobę odpowiedzialną za współpracę z organizacjami pozarządowymi, członka zarządu, który ma słabość do lokalnych społeczników, radnych, którzy trzymają kciuki za wszelkie inicjatywy społeczne. Może kogoś z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, może znajomego

nauczyciela lub pracownika Powiatowego Urzędu Pracy? Zaprośmy każdego, kogo uznamy za potencjalnego zainteresowanego tematem partnerstwa. Ważne, aby na pierwszym spotkaniu dyskutować ideę powołania partnerstwa na Waszym terenie. Zapiszcie odpowiedzi na kilka fundamentalnych pytań: po co Wam w ogóle partnerstwo lokalne? Czym miałyby się zajmować i kto z obecnych jest gotów koordynować proces jego powoływania? Jeżeli pomysł utworzenia partnerstwa lokalnego spotka się z aprobatą, przystępujecie do powoływania partnerstwa i ustalacie datę drugiego spotkania oraz wstępną listę osób, które warto zaprosić do uczestniczenia w partnerstwie. Ustalacie także kto informuje te osoby i zaprasza na kolejne spotkanie. (Uwaga techniczna: jeżeli chcemy pracować nad trwałą strukturą partnerstwa, to powinniśmy dbać o kondycję wszystkich zaangażowanych i nie forsować nikogo ponad jego siły. Pożądany rytm spotkań, poza sytuacjami wyjątkowymi, to jedno spotkanie w miesiącu w uzgodnionym miejscu i czasie. Kiedy partnerstwo okrzepnie spotkania mogą się odbywać raz na kwartał, jednak taka częstotliwość na początku zabiera działaniom grupowym impet.)

Trzeci etap to przygotowanie aktu powołania partnerstwa. Na tym etapie trzeba zadbać o rozpowszechnienie informacji o powoływaniu partnerstwa lokalnego. Zależy nam bowiem, aby każdy, kto chce się włączyć w jego prace mógł to zrobić. Musimy też przemyśleć tematykę spotkań inicjujących powołanie partnerstwa lokalnego. Zapraszać na takie spotkania może Starosta lub grupa inicjatorów. Wybierzmy miejsce dogodne dla dyskusji, raczej nie salę kinową lecz pomieszczenie, w którym będziemy mogli rozmawiać np. przy okrągłym stole lub w kręgu. Nie tylko w słowach podkreślamy ideę partnerstwa, zadbajmy o nią również organizując przestrzeń spotkań. Jeżeli mamy obawy, co do samego przebiegu spotkania, skorzystajmy ze wsparcia moderatora. Poszukajmy go wśród własnych lokalnych zasobów lub skorzystajmy ze wsparcia doświadczonych organizacji pozarządowych, które dysponują taką kadrą i zwykle chętnie udzielą wsparcia takiej inicjatywie poprzez moderowanie pierwszych spotkań. Moderator powinien zachować całkowitą bezstronność, zadbać o komfort każdego uczestnika spotkań i możliwość zabrania głosu. Przy dużej frekwencji warto zastanowić się nad wykorzystaniem form warsztatowych jak chociażby najprostsza praca w grupach, która pozwoli na aktywny udział wszystkich zebranych.

Przedmiotem spotkania lub spotkań powinno być:

- 3) przedstawienie i wyjaśnienie idei powołania partnerstwa lokalnego (to w końcu powód spotkania),
- 4) przedstawienie się wszystkich uczestników spotkania,
- 5) zebranie oczekiwań i potrzeb uczestników wobec partnerstwa lokalnego oraz ich deklaracji co do własnych działań na rzecz partnerstwa (czego potrzebują od partnerstwa, co oferują ze swej strony),
- 6) uzgodnienie, jak osoby obecne rozumieją ideę działania w partnerstwie,

- 7) ustalenie sposobu komunikowania się i wymiany informacji pomiędzy członkami partnerstwa np. jak przekazujemy sobie informacje o kolejnym spotkaniu, jak przekazujemy sobie materiał, który został wypracowany na spotkaniach etc.
- 8) uzgodnienie zasad współpracy w ramach partnerstwa,
- 9) uzgodnienie celu i przedmiotu działania partnerstwa (to ambitne zadanie i czasem może wymagać czasu),
- 10) ustalenie koordynatora spotkań partnerstwa,
- 11) przygotowanie na bazie zebranych informacji treści porozumienia partnerstwa i przekazanie go do konsultacji pozostałym osobom (zobacz: procedura konsultacji społecznych),
- 12) opracowanie treści umowy partnerskiej.

Etap czwarty to uroczyste podpisanie umowy partnerskiej (porozumienia o współpracy). Po skonsultowaniu ze wszystkimi osobami, które są zainteresowane powołaniem partnerstwa i ostatecznym uzgodnieniu treści umowy możemy przystąpić do jej uroczystego podpisania. Starajmy się oddać w umowie to, co jest w naszym przekonaniu istotą działania partnerstwa, które tworzymy, pamiętając o zasadach, szczególnie dbając o zachowanie otwartości partnerstwa, pozostawiając możliwość włączenia się w jego prace na każdym etapie osobom wyrażającym taką wolę i akceptującym główne założenia partnerstwa.

Piąty etap to tworzenie planu działania partnerstwa. To zwykle czas spotkań roboczych, które pozwolą wypracować nam zarówno harmonogram działań partnerstwa, jak i pokażą styl pracy partnerstwa. To czas pierwszych wspólnych kroków. Na tym etapie warto wypracować:

- 1) inwentaryzację zasobów partnerstwa - jego mocnych i słabych stron,
- 2) tzw. listę interesariuszy, tzn. osób/podmiotów, których naszym zdaniem warto byłoby zaprosić do działania w partnerstwie oraz sposób nawiązania z nimi kontaktu, zaproszenia ich do współpracy,
- 3) listę obszarów problemowych: co nie działa i co chcemy zmieniać, ulepszać, szczególnie w przestrzeni, która stanowi przedmiot działań partnerstwa,
- 4) listę priorytetowych działań dla partnerstwa w perspektywie najbliższych sześciu miesięcy lub najbliższego roku (to zadanie ambitniejsze i bardziej ryzykowne),
- 5) listę koordynatorów każdego z powyższych działań, odpowiedzialnych za ich realizację (koordynator nie oznacza wykonawcy, to osoba mająca wiedzę o realizacji działania, postępach prac, problemach etc.)
- 6) sposób monitorowania i ewaluacji działań partnerstwa - jeżeli chcemy działać i robić to coraz lepiej możemy przynajmniej na początku prosić o ustne relacje koordynatora partnerstwa i koordynatorów poszczególnych działań: na jakim etapie są prace, co zostało zrobione, czy coś zostało zmodyfikowane, czy coś się nie udało, dlaczego etc.,

- 7) sposób promowania działań partnerstwa, informowania mieszkańców, władz lokalnych (np. gminnych); nawet jeśli działamy na terenie powiatu, to warto nawiązywać współpracę z pozostałymi aktorami sceny lokalnej,
- 8) wspólną decyzję w kwestiach organizacji pracy partnerstwa, takich jak: godziny spotkań i miejsce, kto informuje o spotkaniach, kto je prowadzi, kto przygotowuje materiały na spotkania, kto spisuje materiały z poprzednich spotkań, gdzie publikujemy materiały ze spotkań, czy, a jeśli tak to kto zadba o drobny poczęstunek podczas spotkań (warto podzielić się pracą).

Jak widać praca w partnerstwie to umiejętność dzielenia się zadaniami i odgrywania różnych ról zgodnie z potrzebą czasu i chwili.

Etap szósty to trwanie partnerstwa. To najtrudniejszy z etapów, kiedy naszym zadaniem jest dostrzegać realne powody do istnienia, a co ważniejsze do działania w partnerstwie. Zwykle nie jest tak, że partnerstwa rozwiązują problemy, które przed sobą postawiły i uznają swoje dalsze istnienie za niezasadne. Pierwsze miesiące są zwykle pełne optymizmu. Wspólne plany, lista zadań, dobra frekwencja. Potem pojawiają się problemy: przychodzi coraz mniej osób, władze lokalne tracą zainteresowanie partnerstwem, bo codzienność dostarcza ważniejszych wyzwań, sfinansowanie pomysłów okazuje się trudniejsze i żmudniejsze niż zakładano i nagle spotkania są coraz rzadsze. Wtedy zwykle partnerstwo przechodzi w stan uśpienia. Żeby temu zapobiec konieczna jest intensywna praca lokalnych liderów, którzy będą dostarczali pomysłów na kolejne działania, będą mocno zaangażowani w projekty partnerstwa. Często lepiej gdy projektów jest mało, ale każdy z nich zostaje zrealizowany i podsumowany na forum partnerstwa. Nie wszystkie działania muszą mieć wymiar finansowy – partnerstwo może organizować np. cykl kawiarenek obywatelskich z mieszkańcami i dyskutować szczególnie ważne dla nich tematy. Na tym etapie ważną rolę mają do odegrania przedstawiciele lokalnych władz, którzy powinni uczestniczyć w spotkaniach partnerstwa i wspierać jego prace. Ich rolą jest pokazywać, że takie działania mają znaczenie, a nic lepiej o tym nie świadczy niż udział starosty lub członka zarządu i np. radnego na każdym ze spotkań partnerstwa, niech nieobecności ze strony władzy lokalnej będą wyjątkiem, a nie regułą.

Działające partnerstwo lokalne jest skarbnicą wiedzy o społeczności lokalnej. Realna i trwała współpraca różnych instytucji na jednym terenie rodzi fantastyczne pomysły, których realizacja wymaga ze strony każdej z instytucji stosunkowo niewielkich nakładów, a daje niewspółmierne efekty. Partnerstwa zwiększają wiedzę instytucji lokalnych o stylach życia mieszkańców, o zasobach instytucjonalnych i osobowych. Dostarczają również informacji mieszkańcom. Dbają o ich integrację, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zwiększają aktywność. Partnerstwa lokalne uczą współpracy, budują i wzmacniają zaufanie, które obniża koszty funkcjonowania danej społeczności na co dzień.

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

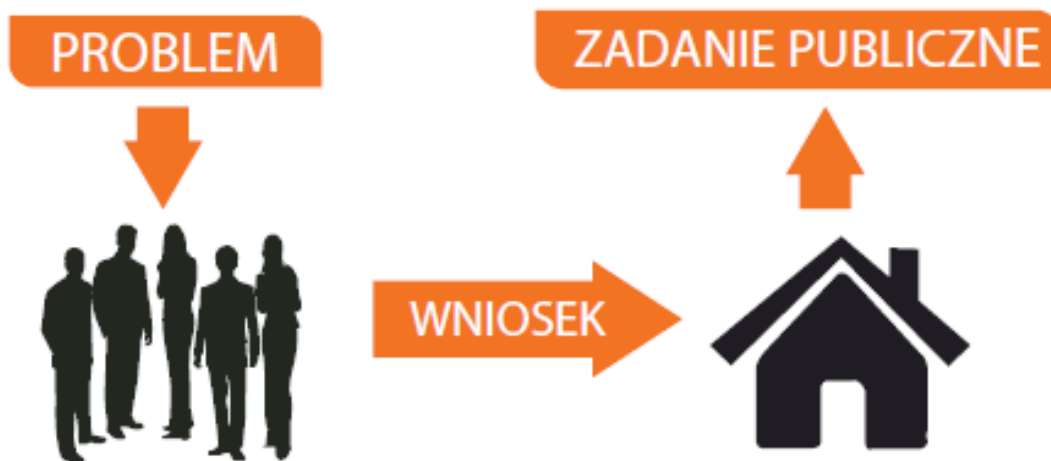
**Procedura realizacji zadań
w trybie inicjatywy lokalnej
dla Powiatu
Zgorzeleckiego**

Procedura realizacji zadań w trybie inicjatywy lokalnej dla Powiatu Zgorzeleckiego

- I. Wyjaśnienie istoty inicjatywy lokalnej – rozwiązania formalno-prawne.
- II. Zasady realizacji inicjatywy lokalnej.
- III. Etapy postępowania krok po kroku wraz z rekomendacjami.
- IV. Załącznik nr 1 - uchwała nr VII/62/2011 Rady Powiatu Zgorzeleckiego z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie określenia trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej.
- V. Załącznik nr 2 - wyciąg z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003, Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).

I. Wyjaśnienie istoty inicjatywy lokalnej – rozwiązania formalno-prawne.

INICJATYWA LOKALNA JAKO NARZĘDZIE AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW

Inicjatywa lokalna stanowi narzędzie partycypacji społecznej, współuczestnictwa mieszkańców w rozwiązywaniu problemów. Jej istota polega na realizacji zadań publicznych przez mieszkańców wraz z samorządem, gdzie mieszkańcy nie tylko wskazują na lokalne problemy, ale również realnie uczestniczą w ich rozwiązaniu. Inicjatywa lokalna stanowi więc sposób na wspólne wykonywanie zadań publicznych i jednocześnie ponoszenie współodpowiedzialności za swoje otoczenie. Z formalnego punktu widzenia, każda ze stron ma swoje zadanie do wykonania i za nie odpowiada. Inicjatywa lokalna jest elementem, który z pewnością wzbudza w społeczności poczucie odpowiedzialności, ale też powoduje, że sprawstwo i podmiotowość jest w rękach mieszkańców, którzy nie czują się tylko „przedmiotem” działań administracji samorządowej. Niewątpliwie generuje ona spore oszczędności dla administracji, gdyż mieszkańcy dokładają swój wkład: czas i pracę społeczną, kompetencje, często również pomoc rzeczową i finansową. Jednak inicjatywa lokalna przede wszystkim włącza mieszkańców w realizację zadań samorządu, we współdecydowanie, w rozwój społeczności lokalnej, w zaspokajanie potrzeb zbiorowych oraz w zarządzanie majątkiem gminnym, czyli wspólnym mieszkańców. Inicjatywa lokalna przywodzi na myśl rozwiązania z poprzedniego systemu, gdy uczestniczyliśmy obowiązkowo w „czynach społecznych”. Jednakże jeżeli przyjrzymy się wnikliwiej tej instytucji to oprócz podobieństw znajdziemy również istotną różnicę – mieszkańcy z własnej woli angażują się w działania na rzecz wspólnoty.

Inicjatywa lokalna ma trzy istotne konteksty:

- **polityczny – lokalne władze uzyskają wiedzę na temat potrzeb mieszkańców i ich chęci włączania się w realizację zadań,**
- **społeczny – to mieszkańcy stanowią źródło inspiracji dla realizowanych zadań, zaspokajając rzeczywiste potrzeby; nie są już tylko klientem, ale również usługodawcą,**
- **ekonomiczny – koszty realizowanych zadań dzielone są pomiędzy samorząd a mieszkańców, co niewątpliwie generuje oszczędności w budżecie samorządu¹⁶.**

Podstawę prawną inicjatywy lokalnej wprowadziła nowelizacja ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z 2010 roku¹⁷ – rozdział 2a art. 19b-19h. Definicja zaś znajduje się w art. 2 pkt 4 tejże ustawy i stanowi, iż poprzez inicjatywę lokalną – rozumie się formę współpracy jednostek samorządu terytorialnego z ich mieszkańcami, w celu wspólnego realizowania zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej. Stanowi więc ona najwyższą formę współuczestnictwa mieszkańców w realizacji zadań publicznych i skierowana jest właśnie do mieszkańców. Ustawodawca szczegółowo określił zakres obszarów, w jakich istnieje możliwość realizowania zadań publicznych w formie inicjatywy lokalnej (art. 19b).

¹⁶ *Ł. Waszak, Jak korzystać z inicjatywy lokalnej? Informacje dla obywateli, mieszkańców i samorządów, Wyd. Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2011, s. 20.*

¹⁷ *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003, Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).*

Zgodnie z ustawą mogą to być zadania z zakresu:

- budowy, rozbudowy lub remontu dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego;
- działalności charytatywnej;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- promocji i organizacji wolontariatu;
- edukacji, oświaty i wychowania;
- działalności w sferze kultury fizycznej i turystyki;
- ochrony przyrody, w tym zieleni w miastach i we wsiach;
- porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Wniosek o realizację zadania publicznego do jednostki samorządu terytorialnego złożyć mogą osobiście mieszkańcy bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lub innych podmiotów (osób prawnych i jednostek organizacyjnych działających na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielni socjalnych, spółek akcyjnych i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz klubów sportowych). Pamiętać należy, iż wniosek składany jest w trybie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego stąd też nie wymaga żadnej szczególnej formy. Dodać należy, iż mieszkańiec to taka osoba, która w rzeczywistości mieszka na danym terenie, a nie tylko posiada formalne zameldowanie. Musi faktycznie przebywać, żyć, funkcjonować i być związana z danym terenem i społecznością.

Ustawodawca zobowiązał na mocy art. 19c ust. 1 organ stanowiący samorządu do podjęcia uchwały w sprawie trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej. Ze względu na to, iż postanowienia takiej uchwały będą dotyczyły wszystkich mieszkańców, będzie ona stanowiła akt prawa miejscowego i podlegała wszelkim rygorom z tym związanym. W związku z powyższym musi podlegać konsultacjom przewidzianym dla konsultacji aktów prawa miejscowego (o czym stanowi art. 5 pkt 5 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie: „Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa, w drodze uchwały, szczegółowy sposób konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji”).

Ponieważ ustawa nie doprecyzowała terminu wprowadzenia w życie uchwały w sprawie inicjatywy lokalnej, samorządy nie spieszą się, a mieszkańcy mają zablokowaną możliwość

realizowania zadań. Jednakże złożenie wniosku przez mieszkańców powinno automatycznie zmobilizować samorząd do działania. Podstawy współpracy w postaci inicjatywy lokalnej powinny być dodatkowo uregulowane w zapisach rocznych lub wieloletnich programów współpracy z tego względu, iż udział organizacji w tego typu przedsięwzięciach będzie formą wsparcia dla mieszkańców przy realizacji zadań publicznych. Stąd też w programach współpracy należałoby wyróżnić obok współpracy finansowej i niefinansowej, inicjatywę lokalną, jako szczególną postać współpracy¹⁸.

Zadaniem jednostki samorządu terytorialnego jest określenie w uchwale trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej. Szczegółowe kryteria oceny powinny uwzględniać przede wszystkim wkład pracy społecznej w realizację inicjatywy lokalnej. Dokonując oceny wniosku, bierze się pod uwagę szczegółowe kryteria oceny wniosku oraz jego celowość z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnej.

Dodatkowe elementy uchwały w postaci wzorów, formularzy (np. wzór wniosku, rozliczenia, kosztorysu, harmonogramu, umowy) oraz powoływania specjalnych organów kolegialnych do oceny wniosków nie są wymagane ustawowo. Ustanowienie ich przed samorząd stanowi niewątpliwie ułatwienie dla urzędników, jednakże może być znaczącym utrudnieniem dla mieszkańców. Pamiętać też należy, iż wprowadzenie formularza wniosku nie wyłącza konieczności rozpatrzenia wniosku mieszkańców nie złożonego na formularzu.

Pozytywne rozpatrzenie wniosku skutkuje możliwością realizacji zadania publicznego w formie inicjatywy lokalnej. Samorząd wspólnie z wnioskodawcą musi opracować dokumenty niezbędne do przeprowadzenia inicjatywy lokalnej, w tym harmonogram i kosztorys, zakres zadań, prawa i obowiązki. Odpowiedzialność za realizację zadania ponoszą dwie strony. Skutkiem jest zawarcie na czas określony umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej. Umowa zawierana jest w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego. Pamiętajmy, iż w ramach tej formy współpracy nie występuje przekazanie środków finansowych przez samorząd na realizację zadania, a jedynie możliwość przekazania na czas trwania umowy rzeczy koniecznych do realizacji przedsięwzięcia. Mieszkańcy realizując inicjatywę lokalną mają z kolei różnorodne możliwości realizowania zadań w postaci:

- pracy społecznej,
- wkładu finansowego,
- wkładu rzeczowego.

Zagadnieniem praktycznym dla realizacji inicjatywy lokalnej będzie zabezpieczenie środków przez samorząd. Obecnie wyróżnić możemy dwa podejścia do jej finansowania:

- 1) wydzielenie puli środków z budżetu samorządu i dedykowanie ich na współfinansowanie zadań w ramach inicjatywy lokalnej – czyli rezerwa celowa w budżecie samorządu,

¹⁸ *L. Waszak, Jak korzystać z inicjatywy... op.cit, s. 21.*

- 2) włączenie przedsięwzięć związanych z realizacją inicjatywy lokalnej w budżet i zadania komórek i jednostek organizacyjnych samorządu jako formy realizacji zadania publicznego prowadzonego przez samorząd¹⁹.

II. Zasady realizacji inicjatywy lokalnej.

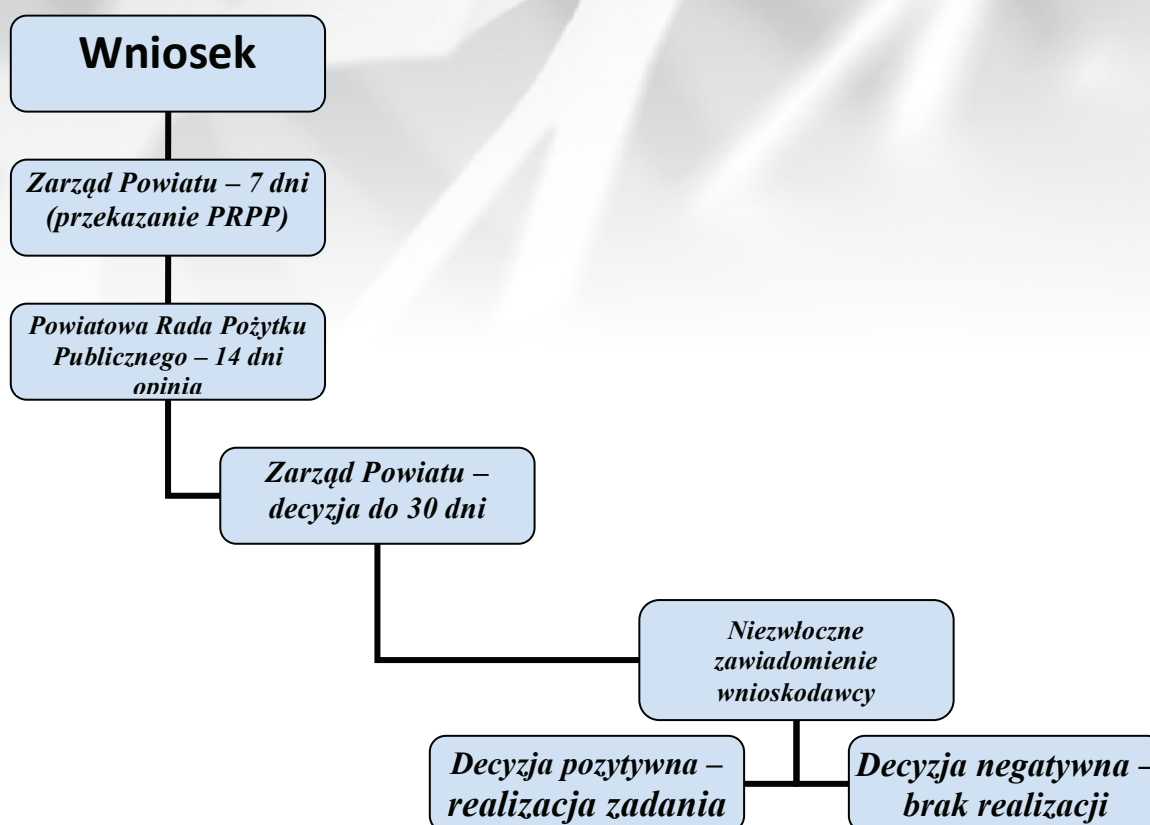
Skutecznie realizowana procedura inicjatywy lokalnej musi zostać oparta o uniwersalne zasady, które wyznaczają standardy jej funkcjonowania. Opisanie poniżej zasady należy traktować jako wartości, dyrektywy postępowania, przyświecające realizacji formuły inicjatywy lokalnej. Zaliczymy do nich:

- a) **PARTNERSTWA** – zasada ta sytuuje obie strony jako równorzędnych partnerów. Nie mamy już tutaj do czynienia z sytuacją, gdy samorząd stanowi stronę silniejszą i bardziej uprzywilejowaną (z różnych przyczyn – np. ze względu na kompetencje bądź posiadane środki).
- b) **WSPÓŁPRACY** – zgodnie z tą zasadą obie równorzędne strony, aby zrealizować zadanie publiczne w formie inicjatywy lokalnej muszą ze sobą współpracować. W przeciwnym razie nie dojdzie do realizacji zadania. Inicjatywa lokalna oznacza wspólny projekt samorządu i mieszkańców. Jest swoistego rodzaju dialogiem pomiędzy obiema grupami.
- c) **RÓWNORZĘDNOŚCI STRON** – jej najlepszym wyznacznikiem jest umowa zawarta pomiędzy mieszkańcami a jednostką organizacyjną samorządu, gdyż umowa ta zawierana w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego z założenia tworzy stosunki prawne konstruowane na zasadzie równości. Takie uregulowanie formalne ma potwierdzić ideę inicjatywy lokalnej jako współpracę dwóch równorzędnych partnerów określających swoje prawa i obowiązki na zasadzie woli stron.
- d) **JAWNOŚCI** – demokratyczna reguła zakładająca, że wydatkowanie środków publicznych jest transparentne. Przejrzystość decyzji i wydatków związana jest ze wzrostem roli społeczeństwa obywatelskiego oraz szerszej partycypacji obywateli. Jawność pozwala również na egzekwowanie odpowiedzialności, gdyż wiemy, kto za co był odpowiedzialny.
- e) **EFEKTYWNOŚCI** – realizowanie zadań przez osoby, których potrzeby i problemy mają być zaspokajane zawsze będzie powodować efektywniejsze wykorzystanie środków, gdyż to w interesie mieszkańców będzie takie przygotowanie i taka realizacja inicjatywy lokalnej, aby poniesione nakłady przyniosły zamierzone efekty. Z pewnością wydatkowanie będzie bardziej racjonalne – tj. dokonywane w sposób celowy, oszczędny i terminowy z tego względu, że mieszkańcy będą wydatkować swoje środki bądź swój czas.

¹⁹ Agnieszka Czarkowska, Łukasz Domagała, Arkadiusz Jachimowicz, Marta Makuch, Łukasz Waszak, Zbigniew Wejcman, *Inicjatywa lokalna. Krok po kroku*, Wyd. Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT, Warszawa 2013, s. 19.

III. Etapy postępowania krok po kroku wraz z rekomendacjami.

Schemat procedury realizacji inicjatywy lokalnej w Starostwie Powiatowym w Zgorzelcu.

Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu wypełniło ustawowy wymóg i 28 kwietnia 2011r. uchwalona została uchwała w sprawie określenia trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej (w załączniku). Zgodnie z uchwałą mieszkańcom powiatu zgorzeleckiego przysługuje prawo złożenia wniosku do Zarządu Powiatu w celu realizacji inicjatywy lokalnej, który powinien zawierać szereg elementów (np. opis dotychczas wykonanych prac w ramach tego zadania czy też informacje na temat dotychczasowych zadań realizowanych we współpracy z administracją publiczną). Pamiętać jednak należy, iż w świetle art. 19b pkt 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie wniosek jest rozpatrywany na gruncie kodeksu postępowania administracyjnego stąd też mieszkańcy nie są zobowiązani do jakiejś szczególnej formy, a zgodnie z art. 222 k.p.a. o ważności pisma decyduje jego treść a nie forma.

Wniosek powinien zawierać:

- wskazanie adresata wniosku – właściwej jednostki samorządu (jeżeli uchwała o inicjatywie nie wskazuje innego trybu, to składamy wniosek do organu wykonawczego, czyli wójta, burmistrza, prezydenta lub zarządu powiatu albo zarządu województwa),
- wskazanie zadania publicznego, którego dotyczy wniosek,
- wskazanie dlaczego, po co i jak chcemy realizować zadanie publiczne,
- wskazanie wkładu własnego i szacowanego wkładu samorządu,
- podpisy mieszkańców.

Stąd też wniosek zawierający powyżej wymienione elementy musi zostać rozpatrzony przez jednostkę samorządu terytorialnego.

Wniosek można złożyć w każdym czasie, jednakże § 3 uchwały określa, że wniosek musi być złożony do dnia 30 stycznia każdego roku, w przypadku, gdy rozpoczęcie realizacji zadania ma nastąpić w jego I półroczu. Natomiast, do dnia 30 maja każdego roku, w przypadku, gdy rozpoczęcie realizacji zadania ma nastąpić w jego II półroczu. Jest to oczywiście słuszne rozwiązanie, gdyż pozwala samorządowi na realne dysponowanie budżetem i zabezpieczanie środków na realizację zadań w ramach inicjatywy lokalnej. Następnie Zarząd przekazuje wniosek Powiatowej Radzie Pożytku Publicznego do zaopiniowania. Rada ma 14 dni na przedstawienie swojej opinii. Jednakże nie udzielenie odpowiedzi w wyznaczonym terminie będzie równoznaczne z wyrażeniem pozytywnej opinii. Ostateczną decyzję podejmuje Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego przed upływem 30 dni i musi niezwłocznie powiadomić wnioskodawcę.

Uchwała, zgodnie z ustawą przyjęła kryteria oceny wniosków. Po pierwsze celowość z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnej, jako element odzwierciedlony z art. 19c ustawy o działalności pożytku publicznego. Ponadto określono: wysokość wkładu własnego grupy inicjatywnej na poziomie nie niższym, niż 20% kosztu realizacji zadania, szacunkowej ilości osób, którym będzie służyć zadanie, możliwości długotrwałego korzystania z rezultatów wynikających z realizacji zadania oraz kosztów eksploatacji zadania. Pamiętajmy, że katalog kryteriów jest otwarty i uchwalodawca miał tutaj dużą swobodę (zgodnie z ustawą). Kryteria służą zarówno samorządowi, któremu łatwiej podjąć decyzję o realizacji zadania oraz mieszkańcom/wnioskodawcom, którzy przygotowując wniosek dostosowują się do nich. Zwrócić należy uwagę, iż pomimo tego, że kryteria są przejrzyste i czytelne to brak im skali punktowej i przypisanej odpowiedniej wagi, tak, aby w rezultacie można było każdy wniosek ocenić przyznając odpowiednią ilość punktów i wybrać te do realizacji, które osiągnęły najwyższą wartość punktową. Sporo samorządów stosuje właśnie taką punktację. Odnośnie wkładu własnego i jego oceny w zgorzeleckiej uchwale również brak odpowiedniej punktacji, pozwalającej samodzielnie dokonać oceny wniosku przez mieszkańców.

W uchwale stanowi się jedynie, iż wkład własny w kosztach realizacji stanowić mogą:

- 1) środki finansowe zgromadzone przez grupę inicjatywną,
- 2) praca świadczona przez uczestników inicjatywy lokalnej,
- 3) świadczenia rzeczowe – w szczególności dokumentacja projektowa, kosztorysy inwestorskie, usługi transportowe, materiały niezbędne do realizacji zadania w ramach inicjatywy lokalnej.

Upoważnionym do wykonania uchwały jest Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego, który jak można się jedynie domyślać będzie podpisywać umowę z wnioskodawcami. Brak w uchwale jakichkolwiek informacji, co powinno znaleźć się w umowie, chociażby w zarysie: prawa i obowiązki stron, czas trwania umowy, sposób dokonywania zmian w umowie, obowiązki informacyjne, prawo kontroli realizacji zadania publicznego, rozliczenie realizacji zadania, sprawozdanie możliwości zmiany, przedłużenia, skrócenia umowy. Biorąc pod uwagę fakt, że inicjatywa lokalna stanowi niewątpliwie narzędzie rozwoju współpracy, warto wykorzystać również umowę do opisania zasad współpracy.

REKOMENDACJE MIESZKAŃCÓW POWIATU ZGORZELECKIEGO

Analizując uchwałę Rady Powiatu Zgorzeleckiego w sprawie określenia trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej grupa mieszkańców powiatu zgorzeleckiego stwierdziła, iż:

- 13) uchwała jest ważnym elementem lokalnego prawa, ponieważ daje narzędzie mieszkańcom do rozwijania własnego otoczenia,
- 14) uchwała daje możliwość działania mieszkańcom, którzy nie muszą być w żaden sposób grupami sformalizowanymi,
- 15) gdyby nie istniała uchwała, to pozyskanie środków na różne działania nie byłoby możliwe, gdyż nie zostałyby one zabezpieczone,
- 16) elementy składowe wniosku: np. określenie grupy inicjatywnej są przejrzyste; cały wniosek jest względnie łatwy do sporządzenia,
- 17) uchwała jest swoistym „zielonym światłem” dla mieszkańców.

Jednocześnie ze względu na to, iż od momentu wejścia w życie uchwały, nie został złożony ani jeden wniosek w sprawie realizowania inicjatywy lokalnej, wśród mieszkańców pojawiły się następujące wątpliwości:

- czy ta uchwała jest autentyczna skoro nikt z tej uchwały do tej pory nie skorzystał,
- kryteria są zbyt rozbudowane i trudne do zrealizowania, są zniechęcające,
- wnioski powinny być realizowane w ciągu miesiąca; na pół roku wcześniej trzeba wiedzieć, kto będzie realizował zadanie - to zbyt długi termin,
- wkład własny powinien wynosić do 10%,
- brak procedury odwoławczej dla mieszkańców (np. do Rady Powiatu),
- kryterium szacunkowej ilości osób, którym będzie służyć zadanie nie może w żaden sposób dyskryminować małych grup mieszkańców,
- w uchwale powinna się znaleźć preambuła zawierająca m.in. informacje o zakresie działania inicjatywy lokalnej.

IV. ZAŁĄCZNIK NR 1**UCHWAŁA NR VII/62/2011
RADY POWIATU ZGORZELECKIEGO**

z dnia 28 kwietnia 2011 r.

w sprawie określenia trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zmianami) oraz art. 19c ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.) Rada Powiatu Zgorzeleckiego uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwała określa tryb i szczegółowe kryteria oceny wniosków o realizację zadania publicznego, w ramach inicjatywy lokalnej.

§ 2. Brak treści

1. Wniosek o realizację zadania w ramach inicjatywy lokalnej może złożyć grupa mieszkańców Powiatu Zgorzeleckiego samodzielnie lub za pośrednictwem organizacji pozarządowej, albo podmiotu wymienionego w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, mającego siedzibę na terenie powiatu.

2. Wniosek ten powinien zawierać w szczególności:

- 1) nazwę i opis oraz termin realizacji zadania;
- 2) informacje o grupie inicjatywnej;
- 3) miejsce wykonywania zadania;
- 4) szczegółowy zakres rzeczowy zadania wraz z propozycją harmonogramu jego realizacji;
- 5) opis dotychczas wykonanych prac w ramach tego zadania;
- 6) opis kolejnych działań planowanych przy realizacji zadania;
- 7) określenie liczby osób, którym służyć będzie zadanie;
- 8) kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania w tym:
 - a) całkowity koszt zadania,
 - b) wnioskowaną wysokość dofinansowania oraz planowany sposób jego wydatkowania,
 - c) oświadczenie o zgromadzonych środkach własnych, o których mowa w § 5 ust. 2,
 - d) informacje o ewentualnych innych źródłach finansowania;
- 9) informacje na temat dotychczasowych zadań realizowanych we współpracy z administracją publiczną;
- 10) imiona i nazwiska osób reprezentujących grupę inicjatywną wraz z podpisami.

3. Do wniosku można dołączyć w szczególności: kosztorys inwestorski, projekty budowlane, decyzję o pozwoleniu na budowę lub zgłoszenie realizacji zadania.

§ 3. Wnioski, o których mowa w § 2, należy składać w Biurze Obsługi Interesanta Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu, w zamkniętej kopercie z opisem: „ Do Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego – inicjatywa lokalna”:

1) do dnia 30 stycznia każdego roku, w przypadku, gdy rozpoczęcie realizacji zadania ma nastąpić w jego I półroczu;

2) do dnia 30 maja każdego roku, w przypadku, gdy rozpoczęcie realizacji zadania ma nastąpić w jego II półroczu.

§ 4. Brak treści

1. Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego przekazuje wniosek o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej Powiatowej Radzie Pożytku Publicznego w terminie siedmiu dni od daty wpływu wniosku.

2. Powiatowa Rada Pożytku Publicznego w ciągu 14 dni od daty jego otrzymania winna przedstawić na piśmie swoją opinię w tym względzie. Nie udzielenie odpowiedzi w wyznaczonym terminie będzie równoznaczne z wyrażeniem pozytywnej opinii o przedmiotowym wniosku

3. Ostateczną decyzję w sprawie inicjatywy lokalnej podejmuje Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego przed upływem 30 dni od daty wpłynięcia wniosku o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej.

4. Zarząd o swojej decyzji niezwłocznie powiadamia wnioskodawcę.

§ 5. Brak treści

1. Wnioski o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej będą oceniane z uwzględnieniem następujących kryteriów:

- 1) celowości inicjatywy lokalnej z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnej;
- 2) wysokości wkładu własnego grupy inicjatywnej na poziomie nie niższym, niż 20% kosztu realizacji zadania, z zastrzeżeniem ust. 2;
- 3) szacunkowej ilości osób, którym będzie służyć zadanie;
- 4) możliwości długotrwałego korzystania z rezultatów wynikających z realizacji zadania;
- 5) kosztów eksploatacji zadania.

2. Wkład własny w kosztach realizacji inicjatywy lokalnej stanowić mogą:

- 1) środki finansowe zgromadzone przez grupę inicjatywną;
- 2) praca świadczona przez uczestników inicjatywy lokalnej;
- 3) świadczenia rzeczowe – w szczególności dokumentacja projektowa, kosztorysy inwestorskie, usługi transportowe, materiały niezbędne do realizacji zadania w ramach inicjatywy lokalnej.

§ 6. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Zgorzeleckiego.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2011 r. i podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

V. ZAŁĄCZNIK NR 2

Wyciąg z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003, Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).

Rozdział 2a Inicjatywa lokalna

Art. 19b. 1. W ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy jednostki samorządu terytorialnego bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 mogą złożyć wniosek o realizację zadania publicznego do jednostki samorządu terytorialnego, na terenie której mają miejsce zamieszkania lub siedzibę, w zakresie:

- 1) działalności, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 13, obejmującej w szczególności budowę, rozbudowę lub remont dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) działalności, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3, 4, 5, 16 i 27;
- 3) edukacji, oświaty i wychowania, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 14;
- 4) działalności w sferze kultury fizycznej i turystyki, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 17 i 19;
- 5) ochrony przyrody, w tym zieleni w miastach i wsiach, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 18;
- 6) porządku i bezpieczeństwa publicznego, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 20.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, stanowi wniosek w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 19c. 1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa tryb i szczegółowe kryteria oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej. Szczegółowe kryteria oceny powinny uwzględniać przede wszystkim wkład pracy społecznej w realizację inicjatywy lokalnej.

2. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, dokonując oceny wniosku, bierze pod uwagę szczegółowe kryteria oceny wniosku oraz jego celowość z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnej.

Art. 19d. Po uwzględnieniu wniosku, o którym mowa w art. 19b ust. 1, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego zawiera na czas określony umowę o wykonanie inicjatywy lokalnej z wnioskodawcą.

Art. 19e. Zobowiązanie wnioskodawcy może polegać na świadczeniu pracy społecznej, na świadczeniach pieniężnych lub rzeczowych.

Art. 19f. Wnioskodawca może otrzymać od jednostki samorządu terytorialnego na czas trwania umowy rzeczy konieczne do wykonania inicjatywy lokalnej.

Art. 19g. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego wspólnie z wnioskodawcą opracowuje dokumenty niezbędne do przeprowadzenia inicjatywy lokalnej, w tym harmonogram i kosztorys.

Art. 19h. W zakresie nieuregulowanym w ustawie, do umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121 i 827).

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

Wdrażanie lokalnego Indeksu Jakości Współpracy w Powiecie Zgorzeleckim

**Partnerstwo projektowe - wspieranie inicjatyw
i aktywności społecznej - partnerstwa lokalne**

Wdrażanie Lokalnego Indeksu Jakości Współpracy w Powiecie Zgorzeleckim

Partnerstwo projektowe - wspieranie inicjatyw i aktywności społecznej partnerstwa lokalne

Wstęp

Nawiązywanie współpracy w stosunkach między jednostkami samorządu terytorialnego a organizacjami pozarządowymi następowało w naszym kraju w trudnych warunkach. Przede wszystkim samorząd sam dopiero się kształtował oraz zmieniał. Elity na poziomie samorządów lokalnych uczyły się tego, jak funkcjonować w nowej rzeczywistości i nowym otoczeniu społeczno - polityczno - gospodarczym. W tym czasie społeczeństwo stawało się coraz bardziej aktywne, coraz bardziej świadome swoich praw (oraz obowiązków), a jednocześnie wymagające. Administracja publiczna - niezależnie od tego, o jakim poziomie mówimy - nie jest samowystarczalna. Nie ma żadnych przeszkód, aby w granicach prawa współpracowała z obywatelami - czy to występującymi w charakterze podmiotów indywidualnych bądź grup nieformalnych, czy to w postaci organizacji reprezentujących III sektor. Te wszystkie elementy wymusiły niejako kształtowanie się systemowego podejścia do współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, określanego modelem współpracy. Większość z zaproponowanych tu rozwiązań dotyczy może większości jednostek samorządu terytorialnego. Są to również jedynie propozycje, których ewentualne wdrożenie uzależnione jest od wielu czynników, m.in. posiadanych środków budżetowych, wiążących się z nimi problemów proceduralnych czy prawnych (które - ze względu na komplikację - mogą uniemożliwiać ich wprowadzenie). Warto jednak wziąć je pod uwagę, a nawet podjąć próby pilotażowego wdrożenia niektórych z nich, aby sprawdzić, czy będą się sprawdzały na terenie powiatu i czy obie strony (samorządowa i społeczna) będą w stanie "udźwignąć" związaną z nimi ciężar.

Partnerstwo projektowe

Partnerstwo obejmuje szeroką współpracę (zarówno ze względu na liczbę zaangażowanych podmiotów, jak i kwestii, które w ramach partnerstwa będą rozpatrywane) podmiotów, ukierunkowaną na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów, a także realizację wyznaczonych na tej podstawie celów. Partnerstwo projektowe jest nieco węższym pojęciem, odnoszącym się do konkretnego problemu czy ich grupy, które mogą zostać rozwiązane w wyniku realizacji pewnego projektu.

Projekty realizowane przy współpracy różnych podmiotów, w tym beneficjentów np. środków unijnych, określa się mianem "projektów partnerskich". Kwestie te reguluje w

pewnym stopniu Ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Art. 28a tego aktu wskazuje, że partnerstwo zawierane jest między podmiotami wnoszącymi do realizowanego projektu zasoby ludzkie, kapitałowe, techniczne bądź organizacyjne, natomiast warunki i zasady współpracy (w tym zadania każdego z partnerów, zasady wspólnego zarządzania projektem, sposób przekazywania przez beneficjenta środków finansowych na realizację zadań projektowych) każdorazowo zapisuje się w umowie partnerskiej lub porozumieniu.

Zgodnie z dokumentem Zakres realizacji projektów partnerskich określony przez Instytucję Zarządzającą Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (z dn. 1. 01. 2014 r.), partnerstwo jest wspólną realizacją projektu przez beneficjenta środków oraz inny podmiot z lub spoza sektora finansów publicznych.

Z kolei zapisy ustawy o samorządzie gminnym wskazują, że ma on do wypełnienia względem wspólnoty mieszkańców katalog zadań. Wedle art. 9 ust. 1 zaś, zadania te mogą być realizowane przez tworzone z inicjatywy gminy jednostki organizacyjne, w tym w drodze zawierania umów z innymi podmiotami, jak np. organizacjami pozarządowymi.

Ażeby można było skutecznie realizować projekt w ramach partnerstwa, niezbędne jest spełnienie kilku warunków:

posiadanie lidera, tzw. koordynatora, który podpisuje umowę o realizacji projektu, współuczestnictwo w każdym etapie realizacji projektu, udział partnerów odpowiadający potrzebom na poszczególnych etapach realizacji projektu, zawarcie umowy regulującej warunki i zasady współpracy.

Wydaje się również, że dla skutecznej i efektywnej realizacji projektu wszystkie podmioty go realizujące powinny działać na podstawie opracowanej strategii.

Choć idea partnerstwa projektowego jest jak najbardziej słuszna, bo łączy podmioty działające dla dobra ogółu, to jednak realizacja nie jest prostą sprawą. Przede wszystkim odbywa się w sytuacji sporej niepewności w odniesieniu do tego, co zrobi partner, czy należycie wykona przypisane mu zadanie, czy - w pewnym sensie - mu podoła. Z drugiej strony, taka współpraca pozwala się wzajemnie sprawdzić i jeśli tylko przebiegnie bez większych problemów, to pozwala na bardziej trwałe współdziałanie w przyszłości. Działający zaś w porozumieniu i wzajemnym zaufaniu partnerzy są w stanie więcej osiągnąć i w większym stopniu przyczynić się do realizacji potrzeb społeczności, do której kierowane są projekty.

Partnerstwo między jednostką samorządową a organizacją pozarządową może być szczególnie efektywną formą wykonywania zadań publicznych. W tym wypadku bowiem podmiot społeczny dysponuje zwykle lepszą znajomością problemu. NGO, którego działalność statutowa koncentruje się np. na pomocy osobom z konkretną niepełnosprawnością, lepiej zidentyfikuje potrzeby i największe problemy takich osób niż pracownik pomocy społecznej, który poza tym obciążony jest jeszcze innymi obowiązkami - zarówno administracyjnymi, jak i merytorycznymi, każącymi mu pracować z wieloma innymi osobami o zupełnie odmiennych potrzebach. Z kolei administracja publiczna może być lepiej

przygotowana do całej biurokracji, która niestety często wiąże się z realizowaniem takich projektów. Posiadają pracowników, którzy mogą przejąć na siebie wykonywanie obowiązków organizacyjnych, finansowych, czy na koniec rozliczyć cały projekt. Istotne jest jednak, aby obie strony - mimo swoich punktów "przewagi" (wynikającej z większego doświadczenia czy kompetencji) zachowywały równowagę i nie okazywały swojej wyższości nad drugim partnerem. Obie strony muszą czuć również odpowiedzialność za to, do czego się zobowiązały oraz jednocześnie za projekt jako całość.

W świetle oceny współpracy samorządu powiatu zgorzeleckiego z działającymi na jego terenie organizacjami pozarządowymi okazuje się, że angażowanie się we wspólne projekty ma raczej charakter incydentalny, a przede wszystkim realizowane jest tylko w niektórych obszarach.

Pierwszym z rozwiązań, jakie można zaproponować w zakresie tworzenia partnerstw projektowych, jest powołanie animatora takich partnerstw. Byłaby to osoba, która przede wszystkim opracowałaby formalne zasady ich zawierania, wzory umów, zasady współpracy w skali ogólnej oraz w zależności od potrzeb - dostosowywałaby je do konkretnych propozycji projektowych. Zasady ogólne podlegałyby konsultacjom społecznym z organizacjami pozarządowymi z terenu powiatu. Ponadto animator partnerstw sam proponowałby projekty, jakie powiat może realizować z NGO'sami oraz prowadziłby negocjacje warunków współpracy. Warto tu zwrócić uwagę na dotychczasowe przedsięwzięcia realizowane wspólnymi siłami i po analizie tzw. "dobrych praktyk" stworzyć pewnego rodzaju rekomendacje na przyszłość. Następnie osoba taka dbałaby o promowanie zawieranych i realizowanych partnerstw, co sprzyjałoby propagowaniu ich idei na terenie powiatu - zarówno wśród innych organizacji, jak i samorządów na poziomie gmin.

Kolejne rozwiązanie, będące już realizacją postulatu zawierania partnerstw projektowych, jest utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych jako podmiotu wspierającego organizacje pozarządowe w ich codziennym działaniu, a także pomagającego wszystkim aktywnym obywatelom w realizacji ich pomysłów i projektów. Spośród aktywnych organizacji należy dokonać wyboru jednej bądź dwóch, które współpracowałyby ze starostwem i prowadziły Centrum. Urzędnicy ze starostwa, odpowiedzialni za współpracę z organizacjami, udzielaliby również wsparcia merytorycznego. Z kolei pracownicy Centrum pomagaliby w zakresie zakładania nowych organizacji, organizowałiby porady prawne, pomagali rozliczać projekty, wskazywali podmioty właściwe do wyjaśnienia kwestii problematycznych, pojawiających się w codziennym funkcjonowaniu organizacji. Ponadto takie Centrum powinno mieć aktualną bazę funkcjonujących w powiecie organizacji pozarządowych, która zawierałaby - poza danymi adresowymi - również informacje o profilu organizacji oraz jej dotychczasowej aktywności. Oczywiście, prawidłowość i kompletność bazy nie zależy tylko i wyłącznie od pracowników Centrum, ale także od współpracy organizacji z regionu - to one muszą chcieć w tej bazie istnieć i przekazywać do niej informacje o sobie. Wydaje się to niezwykle korzystnym dla nich, ponieważ dzięki temu otrzymywałyby informacje o aktualnych konkursach dla NGO'sów czy zmianach prawnych,

mających wpływ na ich funkcjonowanie. Wzbogacenie profili organizacji z bazy o określenie charakteru działalności może zostać wykorzystane do komunikowania im tylko tych informacji, które rzeczywiście będą dla nich interesujące (tzn. organizacja ekologiczna nie będzie otrzymywała informacji o konkursach z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym). Strona internetowa Centrum mogłaby mieć również charakter interaktywny, dzięki czemu służyłaby jako forum wymiany doświadczeń czy pozyskanych informacji. Posiadanie bazy organizacji z terenu powiatu zgorzeleckiego przyda się również w procesie konsultowania programów współpracy samorządu z organizacjami.

Centrum Organizacji Pozarządowych może również sprzyjać zawieraniu partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi, bez udziału instytucji publicznych. Strona internetowa tego podmiotu mogłaby stać się niejako "słupem ogłoszeniowym" dla tych, którzy potrzebują partnera do realizacji jakiegoś projektu. W momencie, kiedy doszłoby do wstępnego porozumienia się NGO'sów o współpracy, Centrum mogłoby wesprzeć je w zakresie formalnego umocowania ich działań. Pełniłoby w tym momencie rolę nie inicjującą, a doradczą. Podobną rolę - poza wspomnianą powyżej stroną internetową - mogą również pełnić eventy dla przedstawicieli organizacji pozarządowych (a także animatora partnerstw), takie jak seminaria czy szkolenia z pisania projektów.

Centrum funkcjonować może również jako instytucja szkoląca przedstawicieli organizacji. Zarówno jego pracownicy, jak i specjaliści z danej tematyki, niezwiązani bezpośrednio z Centrum, mogliby przeprowadzać różnego rodzaju szkolenia. Profesjonalizacja jest bowiem procesem, który zachodzi i zachodzić będzie w każdego rodzaju organizacji, także w tych działających w trzecim sektorze. Przedstawiciele NGO'sów chętnie zatem uczestniczyliby w szkoleniach kadrowych czy księgowych, ale także uczących konstruowania budżetów w projektach, fundraisingu czy promocji realizowanych działań.

Wydaje się również, że najczęściej z partnerstw projektowych Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu może korzystać w przypadku realizacji projektów z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Wynika to przede wszystkim z faktu, że wszelkie działania z zakresu pomocy społecznej, zapobiegania wykluczeniu jednostek czy grup społecznych, wspierania i integracji społecznej, wymagają włączenia się "wyspecjalizowanych" organizacji pozarządowych. Partner samorządu musi w takim wypadku być podmiotem przygotowanym merytorycznie oraz posiadającym doświadczenie praktyczne w realizacji tego typu zadań, aby efektywnie zrealizować projekt. W formule partnerstwa projektowego można np. tworzyć kluby integracji społecznej, które mają za zadanie aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem. Z tego względu należy stwierdzić, że najczęściej we współpracę z organizacjami pozarządowymi mogą wchodzić jednostki organizacyjne powiatu - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, szkoły ponadgimnazjalne, ośrodki wychowawcze oraz świadczące pomoc psychologiczno-pedagogiczną, domy pomocy społecznej.

System wspierania inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych

Stworzenie systemu wsparcia stanowi dość skomplikowaną kwestię ze względu przede wszystkim na wielość i różnorodność podmiotów, którym samorząd może udzielać pomocy. Ponadto należy pamiętać, że jednostki samorządu terytorialnego funkcjonują w określonych ramach prawnych, który w niektórych przypadkach może znacząco ograniczać konstruowane projekty. Kolejnym "ogranicznikiem" jest tu dobra wola władz samorządowych, które z różnych przyczyn (przede wszystkim z obawy przed obniżeniem własnej pozycji na lokalnej scenie politycznej czy rezygnacji z zasług wynikających z samodzielnej realizacji zadania publicznego) mogą niechętnie wspierać inicjatywy oddolne czy organizacje pozarządowe.

System wsparcia powinien uwzględniać posiadane przez organizacje czy inne podmioty (w tym jednostki) zasoby, możliwości, potrzeby oraz sferę i zakres działania. Jego elementy muszą wspierać nie tylko istniejące już organizacje, ale również potencjalne grupy nieformalne zgłaszające się po pomoc, czy obywatele chcących dopiero zrzeszyć się w ramach stowarzyszenia czy fundacji.

Wsparcie udzielane przez samorząd terytorialny może przyjmować różne formy. Przede wszystkim samorządy wyodrębniają środki na pomoc o charakterze finansowym. Do tego rodzaju działań zaliczyć można konkursy na granty o stosunkowo niewielkiej wysokości (tzw. mikrogranty), utworzenie funduszu gwarancyjnego czy pożyczkowego dla organizacji pozarządowych (co jest szczególnie ważne w przypadku startowania przez NGO do konkursu, w którym wymaga się wkładu własnego). Wsparcie o charakterze instytucjonalnym to z kolei użyczenie lokali (odpłatne lub za niewielką opłatą) organizacjom pozarządowym, przekazywanie nieruchomości, jeśli jest to niezbędne do wykonania zadania publicznego przekazanego organizacji w drodze konkursu. Organizacje chętnie korzystają również ze wsparcia merytorycznego, w tym szkoleń i doradztwa. Wsparcie takie może być udzielane w przypadku realizacji zadań publicznych i przyjmuje wówczas postać pomocy merytorycznej, ale również szkoleń podnoszących poziom profesjonalizacji organizacji, doradztwa prawnego dla NGO, szkolenia dla liderów, promowanie wolontariatu, szkoleń w zakresie pozyskiwania i realizacji projektów. Dość tanie są z kolei działania wspierające w zakresie promocji i informacji. Samorząd, dysponując własną stroną internetową, wspiera działania promocyjne NGO, umieszczając na niej informacji o aktualnych projektach i działaniach. Działalność informacyjna obejmuje także organizację cyklicznych spotkań z przedstawicielami organizacji, na których przekazywane (a także np. konsultowane) są informacje o nowych konkursach itp., program informujący o zasadach tworzenia nowych organizacji, program współpracy samorządu z trzecim sektorem, wspieranie i promowanie aktywności obywateli oraz zaangażowania w działalność wolontariacką²⁰.

²⁰ A. Wróblewska, *Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych*, www.oic.lublin.pl/lubelskiesamorzady/agnieszka_wroblewska.ppt.

Aktywność społeczna mieszkańców powiatu zgorzeleckiego w ocenie współpracy Starostwa Powiatowego z organizacjami pozarządowymi otrzymała w skali od 1 do 5 ocenę 3,46. Oznacza to, że nie jest ona ani szczególnie wysoka, ani też niska. Aktywność władz lokalnych w zakresie aktywizacji lokalnej społeczności uzyskała ocenę 3,61, przy czym liczba ocen pozytywnych była zbliżona do liczby ocen neutralnych (odpowiednio 39% i 34%).

Zasadniczą formą wsparcia inicjatyw obywateli oraz organizacji pozarządowych jest wspomniane już powyżej Centrum Organizacji Pozarządowych, pełniące rolę inkubatora dla NGO'sów. W poprzedniej części tekstu została przedstawiona zaledwie część z zadań, jakie mogłoby ono pełnić, co wynikało ze skupienia się przede wszystkim na formie organizacyjnej (centrum jako efekt realizacji partnerstwa projektowego). Centrum Organizacji Pozarządowych usytuowane w budynku należącym do powiatu zgorzeleckiego mogłoby udostępniać powierzchnie biurowe organizacjom pozarządowym; w przypadku zaś grup chcących dopiero założyć swoją organizację, powinno udostępniać adres rejestrowy oraz - na życzenie - także korespondencyjny. Korzystanie z powierzchni biurowych jest jednoznaczne z udostępnianiem upoważnionym przedstawicielom organizacji urzędów biurowych, nawet jeśli będzie nieodpłatne tylko w pewnym zakresie (np. można skserować określoną liczbę stron w ciągu pewnego okresu). Ponadto w przypadku dysponowania większymi pomieszczeniami, będącymi w stanie pomieścić kilkanaście-kilkadziesiąt osób, może je wynajmować za stosunkowo niewielką opłatą (w przypadku przedsięwzięć o charakterze komercyjnym czy odpłatnym) lub nawet za darmo (gdy organizacja realizuje projekt nieodpłatny, odpowiadający jej działalności statutowej) na prowadzenie warsztatów, szkoleń czy organizację seminariów bądź konferencji. Centrum posiadałoby własną stronę internetową, na której zamieszczałoby informacje istotne z punktu widzenia organizacji, w tym przepisy prawne, objaśnienia, informacje o konkursach, ogłoszenia organizacji (np. o poszukiwaniu partnerów do realizacji wspólnych projektów), komunikaty o charakterze promocyjnym, prezentujące aktywność poszczególnych organizacji, co jest szczególnie istotne, gdy organizacja jest mała i nie posiada własnej strony.

Grupom nieformalnym pracownicy Centrum udzielaliby porad w zakresie zakładania organizacji. Krok po kroku przedstawiano by procedury związane z procesem tworzenia NGO, a także pomagano w załatwianiu formalności (np. sprawdzając poprawność wypełnienia druków KRS itp.). Wskazane byłoby stworzenie również mobilnych punktów konsultacyjnych - dla tych, którzy chcieliby działać na terenie mniejszych miejscowości, a dla których dotarcie do Zgorzelca może być z różnych względów utrudnione.

Centrum poza pomocą organizacyjną, powinno również koncentrować się na animowaniu aktywności obywatelskiej. Jedną z form tego rodzaju wsparcia jest organizacja szkoleń czy może bardziej treningów interpersonalnych, także o charakterze indywidualnym. Inne warsztaty mogą dotyczyć motywowania do podejmowania różnych inicjatyw o charakterze społecznym, jak również animacyjnym. Ze względu na niską w całym kraju aktywność obywateli w sferze wolontariatu, część szkoleń mogłaby sprzyjać promowaniu tej idei, zwłaszcza wśród młodzieży.

Wsparcie finansowe również może być szeroko rozumiane i wiązać się z różnymi sposobami pomagania NGO'som. Oczywiście, ze względu na konieczność wyodrębnienia na ten cel środków finansowych w budżecie powiatu, stanowi ono większy problem.

Przed wszystkim więc środki finansowe można przekazywać organizacjom pozarządowym w drodze konkursu ofert, co właściwie występuje bardzo powszechnie. Organizacje wypełniają wówczas zadania z zakresu ochrony środowiska, pomocy społecznej, aktywizacji zawodowej czy pomocy osobom niepełnosprawnym. Co jednak najważniejsze, wyręczają niejako administrację samorządową z realizacji niektórych przynajmniej zadań publicznych. Aby jednak zadania te były realizowane w dziedzinach, które rzeczywiście są w powiecie problematyczne czy też wymagają dużego nakładu sił i środków dla poprawy sytuacji, należy organizować konkursy zgodnie z wynikami diagnozy sytuacji społecznej zawartej w strategiach rozwoju czy jakichkolwiek innych opracowaniach strategicznych (np. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego).

Powiat zgorzelecki może również przyznawać tzw. małe granty, czyli wsparcie finansowe w wysokości maksymalnie 10 tys. zł na zadania realizowane w czasie nie dłuższym niż 90 dni. Należy bowiem pamiętać, że funkcjonowanie organizacji pozarządowych nie składa się wyłącznie z realizacji projektów o dużym zasięgu i długofalowych. Wiele NGO'sów organizuje (także jako swoisty "przerywnik" między dużymi inicjatywami) niewielkie wydarzenia, np. akcje pomocy świątecznej, konkursy dla dzieci i młodzieży, wigilie. Ponadto z takiej formy działania często korzystają organizacje młode i niezbyt duże, które dopiero wdrażają się w "normalne" funkcjonowanie. Z tego względu Starostwo Powiatowe w miarę możliwości finansowych powinno wyodrębniać specjalne środki na "małe granty" i każdorazowo informować o możliwości skorzystania z nich na swoich stronach internetowych. Oczywiście również w przypadku rozdysponowywania takich niewielkich kwot, należy zadbać o przestrzeganie zasad jawności czy celowości wydatkowanych środków publicznych. Z tego względu urzędnicy Starostwa muszą opracować wzór składania ofert, kryteria ich oceny czy zasady przyznawania dofinansowania.

Coraz większą popularnością w działalności organizacji pozarządowych cieszy się regranting, oznaczający przekazywanie środków finansowych jednej, dużej organizacji, która rozdysponowuje je kolejnym organizacjom. Na takiej zasadzie funkcjonuje Dolnośląski Fundusz Małych Inicjatyw i wydaje się, że podobnie może zachowywać się również Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu. Do obsługi programu może ono w drodze konkursu wybrać organizację pozarządową działającą na terenie powiatu, kierując się przy tym różnego rodzaju kryteriami, np. długością działania czy sprawnością w realizacji dotychczasowych projektów. Następnie przekazuje jej środki finansowe do rozdysponowania dla kolejnych organizacji. Nie muszą to być duże kwoty, być może właśnie w ten sposób udałoby się zrealizować koncepcję "małych grantów". Urzędnicy Starosty zostaliby w ten sposób odciążeni z kolejnych zadań związanych z organizacją konkursów, rozliczaniem ich, doradztwem, opracowywaniem dokumentacji przekazywanej przez bezpośrednich beneficjentów itp.

Inną formą wspierania NGO'sów jest przyznawanie im pożyczek, jednak wydaje się to sporym obciążeniem dla budżetu samorządu. Mniej obciążające rozwiązanie stanowi z kolei udzielanie gwarancji. Nierzadkim problemem z punktu widzenia organizacji pozarządowych biorących udział w konkursach jest wymóg prefinansowania wydatków. Pomocne dla nich może okazać się poparcie samorządu, który udziela poręczenia w drodze stosownej uchwały.

Aktywizacji obywateli służy procedura inicjatywy obywatelskiej. Chociaż generalnie jest to narzędzie pomyślane dla samych mieszkańców gmin/powiatów, to można znaleźć tu również miejsce dla organizacji pozarządowych. Zadania w ramach inicjatywy wykonują mieszkańcy, jednak nie ma przeszkód dla tego, aby NGO funkcjonowało jako pośrednik między grupą mieszkańców a urzędem. Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu posiada stosowną uchwałę (Uchwała nr VII/62/2011 Rady Powiatu Zgorzeleckiego z dnia 28 kwietnia 2011 roku w sprawie określenia trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej). Organizacje pozarządowe, wspierając mieszkańców w udziale w procedurze inicjatywy lokalnej zyskują nowych sprzymierzeńców do realizacji swoich projektów, którzy być może chętniej zostaną wolontariuszami. Ponadto - wykorzystując np. Centrum Organizacji Pozarządowych - powiat może prowadzić akcję informacyjną dotyczącą możliwości inicjatywy lokalnej czy też dokonywać oceny jej stosowania i zmian w funkcjonowaniu całej procedury zgodnie z życzeniem społeczności lokalnej.

Można również pójść krok dalej i zastanowić się nad wprowadzeniem budżetu partycypacyjnego, na początek przez realizację projektu pilotażowego. Rola organizacji pozarządowych będzie tu ogromna. Podobnie jak w przypadku inicjatywy lokalnej organizacje będą mogły zachęcać, mobilizować do zrzeszania się i składania wspólnych projektów albo też zgłaszać je samodzielnie. Ponadto mogą pełnić niezwykle ważną funkcję kanału komunikującego mieszkańcom, czym budżet partycypacyjny jest i jak mogą z niego korzystać. Zadanie to mogą realizować przez organizowanie konsultacji społecznych, spotkań wyjaśniających mieszkańcom ideę budżetu partycypacyjnego oraz zadań i kompetencji samorządu powiatowego, pomoc w przygotowywaniu wniosków, promocji całego projektu, a wreszcie - bezpośrednio już współpracując ze Starostwem Powiatowym - ewaluacji procedury budżetu partycypacyjnego oraz stworzeniu rekomendacji do ewentualnych kolejnych jego edycji.

Partnerstwa lokalne

Partnerstwo lokalne to kolejne pojęcie, które wpisuje się doskonale w postulaty aktywizowania lokalnych społeczności oraz współpracy między podmiotami, które ten cel realizują. Partnerstwo lokalne ma stanowić właśnie forum współpracy różnych podmiotów/partnerów, skupiające podmioty w sposób trwały i systematyczny realizujące inicjatywy i projekty, mające na celu szeroko pojęty rozwój społeczności lokalnych oraz budowę tożsamości lokalnej. Istotne, aby współpraca między partnerami odbywała się na każdym etapie realizacji projektu.

Partnerstwa mogą być realizowane w różnych formach - mniej lub bardziej (wcale) sformalizowanych. Jednym z przykładów ścisłej formalizacji tego procesu są Lokalne Grupy Działania, które powstają w ramach programu Leader+. LGD to grupa dysponująca osobowością prawną, utworzona przez przedstawicieli sektora prywatnego (stanowiącego ok. 51% składu organu zarządzającego LGD), publicznego oraz pozarządowego. Wdrażane przez Lokalne Grupy projekty i inicjatywy ukierunkowane są na rozwój społeczności wiejskich z terenu jednej gminy lub większej ich grupy. Na terenie powiatu zgorzeleckiego funkcjonują już Lokalne Grupy Działania i wydaje się, że najważniejsze będzie utrzymanie współpracy z nimi.

Specyficzną formą partnerstw są również klastry. Wedle założeń teoretycznych, w klasycznej formie, klastry skupiają przedsiębiorstwa i organizacje, działające w danej dziedzinie, najczęściej przemysłowej. Występuje kilka cech, które współpracę "przekształcają" w klastery: wzajemne powiązanie i uzupełnianie się podmiotów, działanie na określonym terenie, związek z konkretną branżą, osiąganie efektu synergii. Wspomniane organizacje, które działają w ramach klastrów, to najczęściej instytucje badawczo-rozwojowe. Mogą w nich też znaleźć miejsce jednostki samorządowe (głównie agencje rozwoju regionalnego), jak i organizacje pozarządowe, jeśli ich działania mają związek z branżą klastru.

Proponuje się utworzenie na terenie powiatu zgorzeleckiego klastru o charakterze turystycznym. Oczywiście, nie chodzi tu o klastery rozumiany w klasyczny sposób, skupiony jedynie na działalności gospodarczej. Powiat mógłby stać się inicjatorem utworzenia grona organizacji mających na celu promocję turystyczną powiatu poprzez wykreowanie produktu turystycznego i wykorzystanie rosnącej popularności gospodarstw agroturystycznych. Poza przedsiębiorstwami z branży turystycznej, mogłyby w nim znaleźć się organizacje pozarządowe nastawione na rozwój lokalny, w tym rozwój wsi, turystykę i promocję regionu, jak również jednostki samorządowe na terenie powiatu zgorzeleckiego. Taki klastery może wydawać publikacje, przewodniki, opracowywać trasy turystyczne (do zamieszczenia na stronie internetowej gmin, NGO'ów i powiatu), publikować na stronach internetowych oferty noclegów czy usług gastronomicznych. Po pewnym czasie działania te mogą zostać rozszerzone i objąć również współpracę z podobnymi podmiotami zagranicznymi - zarówno w Czechach, jak i w Niemczech. Już obecnie powiat zgorzelecki współpracuje ze swoim powiatem partnerskim Görlitz, co oczywiście należy kontynuować, włączając w to współdziałanie także organizacje pozarządowe. W ramach rozwoju turystycznego powiatu warto również pomyśleć o współpracy przy realizacji inicjatyw kulturalnych. Innym obszarem działania dla partnerstwa może być też edukacja, zwłaszcza ta pozaszkolna. Obejmować ona musi wspieranie edukacji, opracowywanie nowoczesnych i aktywizujących uczniów programów zajęć czy też promowaniu kształcenia ustawicznego. Obszar edukacji jest tym bardziej wart uwagi, że wiele środków unijnych przekazuje się właśnie na tego rodzaju projekty.

Sporym problemem społeczno-ekonomicznym w powiecie zgorzeleckim jest - jak wskazują sami mieszkańcy - bezrobocie. W ramach partnerstwa lokalnego zaś funkcjonuje

poza Polską np. Dubliński Pakt na Rzecz Zatrudnienia. W związku z wysokim poziomem bezrobocia w Irlandii, w połowie lat 90. utworzono właśnie wspomniany Pakt, do którego włączyli się m.in. lokalni przedsiębiorcy, samorząd oraz wszelkie organizacje zainteresowane tym tematem (w tym związki zawodowe, organizacje pozarządowe, służby pracy). Z podobną inicjatywą może wyjść także samorząd powiatowy, który w działaniach z zakresu przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji zawodowej społeczności lokalnej, zawiązałby współpracę z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu i problemem bezrobocia, pracodawcami i organizacjami pracodawców. Powiat reprezentowany byłby m.in. przez Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu. Utworzona w ten sposób grupa przyglądałaby się dokładnie przyczynom wysokiego poziomu bezrobocia, jak również szukałaby rozwiązań z zakresu przeciwdziałania mu, w tym promocji regionu względem potencjalnych inwestorów, poszukiwania nisz rynkowych, w których mogłyby działać nowe przedsiębiorstwa itp. Takie podejście do partnerstwa lokalnego jest możliwe dzięki zapisowi, jaki został umieszczony w Ustawie z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie z jej zapisami, politykę rynku pracy realizuje administracja publiczna wspierana przez partnerów społecznych, do których ustawodawca zalicza rady zatrudnienia, partnerstwa lokalne oraz działalność agencji zatrudnienia.

Zakończenie

Badania społeczne pokazują, że w Polsce poziom angażowania się obywateli w działalność organizacji pozarządowych oraz wolontariat znajduje się na niskim poziomie. Trochę bardziej optymistycznie wygląda kwestia młodzieży, wśród której coraz częściej prezentowane są postawy polegające na chęci angażowania się w projekty nie przynoszące zysku, najtrudniej zaś włączyć w tego typu działania seniorów (choć jest to grupa mająca stosunkowo dużo wolnego czasu). Z tego względu także na administracji publicznej spoczywa duża odpowiedzialność w promowaniu takiej postawy, w zamian za co zresztą otrzymuje wsparcie w rozwiązywaniu problemów społecznych. Mimo niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze współpracą z partnerami zewnętrznymi, warto im zaufać. Organizacje bowiem same cieszą się sporym zaufaniem. Ponadto realizowane projekty zakładają pracę ze społecznością lokalną, warto więc angażować jej przedstawicieli do bezpośrednich działań. Niezależnie od formy współpracy, jaka zostanie wybrana i wdrożona, należy pamiętać, że najważniejsze jest wzajemne zaufanie i zaangażowanie obu stron na zasadach równości.

Bibliografia

- M. Kapuścińska, Partnerstwo projektowe w realizacji zadań publicznych. Analiza stanu prawnego i dotychczasowych dobrych praktyk tworzenia partnerstw projektowych, Płock 2014 r.
- M. Perkowski, Partnerstwo międzysektorowe. Możliwości, zasady, realizacja, <http://www.prawoipartnerstwo.pl/stara/publikacja.html>.
- Wróblewska, Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, www.oic.lublin.pl/lubelskiesamorzady/agnieszka_wroblewska.ppt.

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

Wdrażanie lokalnego Indeksu Jakości Współpracy w Powiecie Zgorzeleckim

**Konsultacje społeczne - diagnoza potrzeb
lokalnych - realizacja zadań publicznych**

Wdrażanie Lokalnego Indeksu Jakości Współpracy w Powiecie Zgorzeleckim

Konsultacje społeczne - diagnoza potrzeb lokalnych - realizacja zadań publicznych

Wstęp

Przeprowadzenie Lokalnego Indeksu Jakości Współpracy w Powiecie Zgorzeleckim jest wyrazem chęci wypracowania standardów współpracy między organizacjami pozarządowymi a samorządem powiatowym. Wiedza dotycząca współpracy pomiędzy powiatem zgorzeleckim a sektorem trzecim pomoże wypracować wspólne działania zmierzające do jej poprawy, umocnienia i usprawnienia.

Spośród badanych 61 organizacji pozarządowych podczas prac nad LIJW, 84% współpracowało ze Starostem Powiatowym w Zgorzelcu. Obszary tej współpracy to:

- tworzenie nowych rozwiązań prawnych, programów lub strategii,
- realizacja zadań publicznych,
- korzystanie z niefinansowego wsparcia samorządu.

Spośród 61 organizacji, 26 korzystało ze wszystkich wymienionych form współpracy ze Starostwem Powiatowym. Biorąc pod uwagę, że liczba organizacji zarejestrowanych na terenie powiatu zgorzeleckiego wynosi 366, procent korzystających z trzech obszarów można okazać się niewielki.

Organizacje pozarządowe zaangażowane w Lokalny Indeks Jakości Współpracy oceniały współpracę z samorządem powiatowym na trzech płaszczyznach:

- tworzenie polityk publicznych,
- realizacja zadań publicznych,
- rozwijanie infrastruktury współpracy.

Uogólniając, w dwóch obszarach: realizacji zadań publicznych i rozwijania infrastruktury współpracy, organizacje pozarządowe współpracę oceniają jako „średnią” - ani dobrą, ani złą; tworzenie polityk publicznych ocenia się jeszcze gorzej. Wynika z tego, że pomimo dużej ilości organizacji pozarządowych, a także narzędzi udostępnianych przez starostwo, w obszarze współpracy jest jeszcze wiele do zrobienia.

Szereg działań podjętych przy wdrażaniu Lokalnego Indeksu Jakości Współpracy powinien dążyć do wypracowania współpracy w trzech obszarach:

- konsultowania założeń projektów i aktów normatywnych oraz zasad realizacji przedsięwzięć,
- współpracy samorządu z NGO przy diagnozowaniu lokalnych potrzeb,
- realizacji zadań publicznych z wykorzystaniem różnorodnych form finansowych.

Konsultowanie założeń projektów i aktów normatywnych oraz zasad realizacji innych przedsięwzięć

Czym są konsultacje społeczne? Na Warszawskiej Platformie Konsultacji Społecznych możemy znaleźć definicję: „**Konsultacje społeczne to forma dialogu, którą prowadzi urząd z mieszkańcami, po to, by zasięgnąć ich opinii na temat różnych istotnych kwestii. Mówiąc prościej, to rozmowa, której celem jest nie tylko poinformowanie mieszkańców o jakichś sprawach, ale także dowiedzenie się, co myślą na ich temat. Konsultacje społeczne mogą dotyczyć w zasadzie wszystkiego. Najczęściej z mieszkańcami konsultuje się kwestie dotyczące planów zagospodarowania przestrzennego i nowych inwestycji. Może chodzić o modernizację ulicy czy zagospodarowanie skweru, albo dyskusję o ofercie domów kultury lub planach dotyczących kierunków przyszłego rozwoju miasta. Można rozmawiać o dokumentach strategicznych miasta bądź państw**”²¹.

W „Podręczniku modelowej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych” możemy przeczytać, że konsultacje powinny obejmować jak najszerszy zakres dokumentów i projektów działań. Dla dobra lokalnych wspólnot i ich aktywności, konsultacje społeczne odbywać się powinny znacznie częściej, a nie ograniczać się jedynie do obowiązkowych konsultacji, które dotyczą chociażby planów zagospodarowania.

Skutki płynące z konsultacji społecznych są korzystne zarówno dla władzy lokalnej, jak i dla organizacji pozarządowych. Przede wszystkim budują wzajemne zaufanie i zrozumienie. Relacje, jakie rodzą się podczas realizacji projektu konsultacyjnego, stwarzają fundamenty dla dalszej współpracy sektora trzeciego i samorządu. Dobrze przeprowadzony proces konsultacyjny wpływa na poprawę skuteczności polityk publicznych. Konsultacje stanowią źródło informacji o postrzeganiu danego problemu, dają możliwość przewidzenia trudności w trakcie realizacji jakiegoś przedsięwzięcia²².

Szeroką wiedzę na temat konsultacji społecznych można znaleźć na Warszawskiej Platformie Konsultacji Społecznych pod adresem www.konsultacje.um.warszawa.pl oraz w podręczniku „Narzędzia i techniki konsultacji społecznych. Podręcznik jak prowadzić konsultacje społeczne w samorządzie”, stanowiącym materiał szkoleniowy do projektu „Aktywny Bytom” i opracowanym przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego im. Waleriana Pańki w Katowicach.

Odważny początek

Początkiem działań w tym obszarze byłoby wspólne wypracowanie procedury konsultacji projektów i aktów normatywnych oraz zasad realizacji innych przedsięwzięć tylko dla organizacji pozarządowych. Konsultacje społeczne miałyby się odbywać za każdym razem, gdy dana uchwała dotyczy celów statutowych organizacji pozarządowych z obszaru powiatu. Uchwały, których realizacja niosłaby skutek dla celów statutowych organizacji, poddawane byłaby procedurze konsultacji społecznych. Konsultacje społeczne mogłyby być

²¹ <http://konsultacje.um.warszawa.pl/o-konsultacjach>

²² Poradnika Modelowej Współpracy Administracji Publicznej i Organizacji Pozarządowych

przeprowadzane za pomocą zarówno tradycyjnych metod, np. poprzez ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznych z terminem zgłaszania uwag, jak i za pomocą aktywnych form konsultacyjnych. Dla rozwoju współpracy, organizacje pozarządowe - informowane o tworzeniu projektów aktów dotyczących ich celów statutowych poprzez publikowanie takich informacji na stronie internetowej powiatu i jego jednostek organizacyjnych wraz z zaprojektowaniem newslettera informacyjnego – mogłyby składać wnioski lub zgłaszać zapotrzebowanie na organizację konsultacji społecznych z zapisem o zastosowaniu aktywnych technik konsultacyjnych. Tego typu współpraca rodziłaby zaangażowanie zarówno organizacji, jak i samorządu powiatowego.

Nowoczesne wyzwanie

Ciekawym przedsięwzięciem, stosowanym coraz częściej przez jednostki samorządu terytorialnego, byłoby utworzenie platformy konsultacji społecznych we współpracy z gminami powiatu. Powiat oraz każda gmina odrębnie mogłyby stworzyć miejsce, w którym nie tylko na bieżąco będą pojawiać się informacje dla organizacji pozarządowych, jak i społeczności lokalnej odnośnie prowadzonych na terenie całego powiatu konsultacji społecznych. Ponadto strona www zawierałaby cały pakiet informacji o metodach i dobrych praktykach konsultacji. Dużym wyzwaniem byłoby stworzenie takiej platformy we współpracy z organizacjami pozarządowymi (w tym przeprowadzenie procedury konsultacyjnej odnośnie tego, co według organizacji powinno się znaleźć na platformie).

Stworzenie takiej platformy wymaga sporych nakładów finansowych. W przypadku ich braku możliwe jest stworzenie na stronie internetowej powiatu forum konsultacji społecznych, na którym nie tylko będzie można wyrazić swoje zdanie, ale również uzyskać informacje o terminie czy procedurze konsultacji społecznych. W przypadku projektu lub aktu normatywnego na forum byłby on każdorazowo udostępniany dla wszystkich zainteresowanych przedmiotem konsultacji.

Konsultacje internetowe

Coraz częściej stosowane w procedurze konsultacyjnej są nowoczesne media – oprócz wyżej wymienionej platformy konsultacji społecznych, warto rozważyć wykorzystanie mediów społecznościowych, jak i innych form internetowych procedur. Udostępnianie ankiet internetowych za pomocą narzędzi, jakie proponuje Google.pl - chociażby poprzez wspomniany już wyżej newsletter do organizacji pozarządowych - byłoby szybkim i praktycznie bezkosztowym sposobem na zdobycie opinii sektora trzeciego na temat projektów aktów normatywnych oraz realizacji innych przedsięwzięć. Ponownie wymagałoby to zaangażowania obu stron – Starostwa Powiatowego i jego jednostek organizacyjnych w stworzenie i rozesłanie ankiety, jak i organizacji pozarządowych - do wypełnienia i przesłania informacji zwrotnej. Organizacja całego przedsięwzięcia za pomocą ankiet dałaby informację zwrotną samorządowi na temat tego, ile organizacji jest zainteresowanych aktywną współpracą, a trzeciemu sektorowi – jakim potencjałem dysponują oraz na ile władze powiatowe są zainteresowane taką formą współpracy.

Transparentność

Bez względu na wybór metod konsultacji zarówno organizacje pozarządowe, jak i władze powiatowe zgodziłyby się na transparentność procesu konsultacji projektu dokumentu, aktu normatywnego, zasad realizacji innych przedsięwzięć czy wyniku konsultacji. Oznacza to, że zasady i procedura przeprowadzenia konsultacji – czy w formie tradycyjnej, czy za pomocą aktywnych metod – są jasne, zrozumiałe i dostępne wszystkim podmiotom konsultacji. Zasada ta angażuje i wymaga odpowiedzialności od wszystkich – zarówno samorządu, jak i ngo'sów. Odpowiedzialność ta miałaby się objawiać zarówno w realizacji procesu konsultacyjnego, jak i w wyrażaniu opinii w przedmiocie konsultacji. Jak już wcześniej wspomniano, zgłaszanie zapotrzebowania na konsultacje społeczne dotyczące danego projektu czy aktu normatywnego spoczywałaby także na organizacjach pozarządowych.

Efektem stosowania aktywnych form konsultacji społecznych byłoby stworzenie raportu z ich realizacji, stworzenie dokumentacji z wypracowanych rozwiązań i publikacja zebranych informacji. W przypadku tradycyjnych form zawsze na stronie Biuletynu Informacji Publicznej powinien znajdować się protokół z przeprowadzonych konsultacji społecznych z uwzględnieniem uwag, jakie wpłynęły w kwestii danego przedmiotu jak i informacji o ich uwzględnieniu lub odrzuceniu.

Organizacje jako organizator

Konsultacje społeczne odbywać się mogą także na wniosek organizacji pozarządowych. Dla lepszej współpracy powiatu i sektora trzeciego dobrym, choć może i ryzykownym w niektórych sytuacjach (np. konfliktowych) sposobem, było zaangażowanie ngo'sów w realizację procesu konsultacji. Inicjowanie konsultacji społecznych w obszarze realizacji innych przedsięwzięć mogłoby także odbywać się poza oficjalną procedurą. Dla polepszenia współpracy - na konsultacje organizowane z inicjatywy organizacji społecznych z pominięciem oficjalnej procedury – zapraszani mogliby być przedstawiciele władz powiatowych czy urzędnicy Starostwa Powiatowego, jak i jednostek organizacyjnych powiatu.

Podsumowanie

Konsultacje społeczne mogą stanowić pierwszy krok do wypracowania standardów współpracy organizacji pozarządowych z jednostką samorządu terytorialnego. Patrzenie na siebie jak na partnerów mających ten sam cel – ogólnie pojęte, szeroko rozumiane, różnie interpretowane, ale jednak dobro społeczności – może rozpocząć się od tej skutecznej formy partycypacji społecznej, jaką są konsultacje społeczne. Wiedza na temat technik, lokalnej procedury, umiejętności doboru technik do przedmiotu konsultacji i grupy docelowej jest niejako obowiązkiem władz samorządowych i organizacji pozarządowych. Konsensus oraz wspólne wypracowanie rozwiązań niesie ze sobą długotrwałe efekty, a także daje większe szanse na znalezienie sposobów na wyjście z sytuacji konfliktowych.

Współpraca samorządu z NGO przy diagnozowaniu lokalnych potrzeb

Według „Poradnika Modelowej Współpracy Administracji Publicznej i Organizacji Pozarządowych”, aby władza lokalna mogła skutecznie zarządzać lokalnymi problemami, kluczowe jest zrozumienie roli diagnozy w przygotowywaniu planów działania. Do opracowania rzetelnej diagnozy potrzebne jest więc zaangażowanie najlepszych zasobów zarówno ze strony samorządu, jak i organizacji pozarządowych. Diagnoza stanowić więc będzie obraz nie tylko problemów lokalnych, czyli barier i trudności, które hamują rozwój lokalnej wspólnoty, ale również określenie jej zasobów materialnych, kulturowych, społecznych i ludzkich.²³

Dokumenty strategiczne

Diagnozowanie lokalnych potrzeb to podstawa do wypracowania planów rozwiązywania problemów, rozwoju lokalnego i poprawy jakości życia mieszkańców. Współpraca pomiędzy trzecim sektorem a władzami samorządu terytorialnego pozwoli na wyodrębnienie szerokiego obrazu potrzeb realnie zdiagnozowanych, a nie jedynie opracowanie suchej diagnozy w oparciu o dane statystyczne

Jedną z podstawowych form współpracy przy diagnozowaniu lokalnych potrzeb jest wspólna praca nad dokumentami strategicznymi. Dotyczy to zarówno strategii rozwoju powiatu, jak i np. strategii rozwiązywania problemów społecznych. Wspólne opracowanie strategii w powiecie zgorzeleckim miało już miejsce. Przy udziale m.in. organizacji pozarządowych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, opracowano projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego. W ramach tego projektu przygotowano propozycje diagnozy potrzeb i działań zmierzających do zaspokojenia tych potrzeb, a następnie skonsultowano je z wszystkimi zainteresowanymi stronami. Realne potrzeby zgłaszane przez organizacje pozarządowe winny być najważniejszą informacją dla władz powiatu o potrzebach mieszkańców z różnych grup społecznych.

Plan i harmonogram wspólnej pracy

Diagnoza potrzeb lokalnych jednak nie powinna ograniczać się tylko do aktualizacji dokumentów strategicznych. Zarówno samorząd, jak i organizacje pozarządowe, powinny wypracować wspólny harmonogram działań nad diagnozą lokalnych potrzeb. Ważnym elementem oraz pierwszym zadaniem w harmonogramie prac nad diagnozą potrzeb lokalnych jest ukazanie, a wręcz wyraźne podkreślenie korzyści płynących dla sektora trzeciego i władzy lokalnej z opracowania takiego dokumentu. W tym celu można zorganizować spotkanie otwarte lub konferencję, na której specjaliści z zakresu diagnozowania potrzeb lokalnych oraz *Modelu współpracy* mogliby obiektywnie przedstawić możliwości, jakie daje diagnoza.

²³ Poradnik Modelowej Współpracy Administracji Publicznej i Organizacji Pozarządowych

Partnerzy wypracowują wspólny terminarz prac i aktualizacji diagnozy lokalnych potrzeb. Zadania związane z badaniami rozdzielane są pomiędzy władze a organizacje pozarządowe.

Partnerzy współpracują przy opracowaniu technik, za pomocą których diagnozować będą lokalne potrzeby. Może to być ankieta, która zostanie rozpowszechniona przez organizacje pozarządowe wśród beneficjentów ich usług; może to być również ankieta internetowa zamieszczona na stronach internetowych powiatu, organizacji pozarządowych oraz w mediach społecznościowych. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że ankieta to nie jedyna metoda badania potrzeb lokalnych. Opracowanie odpowiednich pytań, metod badawczych, ma wpływ na jakość i skuteczność diagnozy.

Współpraca przy diagnozie i wskaźniki

Według podręcznika *„Przepis na diagnozę czyli poznaj młodych i środowisko lokalne”* podstawową zasadą opracowania skutecznej diagnozy jest *„razem, czyli nie porywaj się na diagnozę w pojedynkę”* – powołanie zespołu kierującego diagnozą, w którym znajdą się zarówno organizacje pozarządowe, jak i lokalne władze. Takie podejście buduje podstawy współpracy w znacznie szerszej perspektywie niż na linii sektor trzeci i władza samorządowa²⁴.

Przed przystąpieniem do pracy nad diagnozą potrzeb lokalnych, zespół kierujący pracami diagnostycznymi wspólnie wypracowuje obszary (np. edukacja, zdrowie), z których wynikać będą lokalne potrzeby oraz wskaźniki. Dzięki takiemu wyodrębnieniu możliwe stanie się zaangażowanie organizacji pozarządowych zgodnie z ich celami statutowymi oraz ich realne zaangażowanie w prace nad diagnozą. Władza lokalna natomiast włączy do prac swoje jednostki organizacyjne. Po opracowaniu wskaźników do diagnozy powinny one zostać poddane konsultacjom społecznym, bowiem jedynie ich dopracowanie pozwoli na docieklive i skrupulatne zdefiniowanie potrzeb lokalnych.

W pracę nad realizacją badań nad potrzebami zaangażowani winni być wszyscy partnerzy i zgodnie z wypracowanym wcześniej harmonogramem wypełniać nałożone na nich zadania.

Efekty

Zarządzanie politykami publicznymi zgodnie z wypracowaną diagnozą poprawi skuteczność działań, a tym samym realnie wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców.

Wspólnie wypracowana diagnoza potrzeb lokalnych to przede wszystkim wiedza niezbędna do realizacji celów statutowych organizacji pozarządowych. Dostęp do tej szerokiej analizy powinien być przede wszystkim równy – dla samorządu, jak i organizacji pozarządowych czy mieszkańców niereprezentowanych przez żadne podmioty. Wgląd i korzystanie ze zdobytej wiedzy na równych prawach będzie wyrazem zasady równości partnerów opisanej w *„Modelu współpracy”*. Diagnoza może, a wręcz powinna być wykorzystywana przy tworzeniu dokumentów strategicznych, planów rozwoju, programów

²⁴ *Przepis na diagnozę czyli poznaj młodych i środowisko lokalne*

współpracy, zasad zlecania realizacji zadań publicznych i innych dokumentów, tworzonych wspólnie przez jednostki samorządowe i sektor trzeci.

Realizacja zadań publicznych z wykorzystaniem form finansowych

Zadanie publiczne to każde działanie administracji, które realizuje ona na podstawie ustaw. Zadania te mogą być zlecane organizacjom pozarządowym. Podstawą dla takiej formy współpracy administracji samorządowej i sektora społecznego jest *Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie*, w której można znaleźć zapis, że „organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi”. Ustawa wymienia również zasady tej współpracy, a mianowicie:

- zasada pomocniczości,
- zasada suwerenności stron,
- zasada partnerstwa,
- zasada efektywności,
- zasada uczciwej konkurencji i jawności.

Ramy tego opracowania nie pozwalają na omówienie każdej z zasad, są one jednak fundamentem współpracy organizacji pozarządowych i administracji samorządowej. Szerzej zostały one zaprezentowane w „*Poradniku Modelowej Współpracy Administracji Publicznej i Organizacji Pozarządowych*”.

Administracja w zakresie przepisów obowiązującego prawa może korzystać z szerokich form przekazywania zadań publicznych organizacjom pozarządowych, są to:

- „ogłaszanie konkursów na realizację zadań publicznych, w tym ogłaszanych równocześnie ze złożeniem projektu budżetu danej JST na rok następnny (art. 13 ust.5 uodpp),
- przyjmowanie i rozpatrywanie przez JST wniosków organizacji pozarządowych o realizację zadania publicznego,
- zlecanie organizacjom pozarządowym obsługi otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych (art. 11 ust. 2a uodpp),
- podzlecanie zadań w ramach umowy na realizację zadania publicznego i regranting (art. 16, ust. 7),
- zastosowanie lub pominięcie procedur zamówień publicznych (zgodnie ze wzorem umowy zawartym w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej).”²⁵

²⁵ Poradnik Modelowej Współpracy Administracji Publicznej i Organizacji Pozarządowych

Zapisy niosące efekty

Wspomniane wyżej możliwości, jakie daje *Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie*, nie mogą pozostać w sferze kolokwialnego określenia - „martwe prawo”. Wola do korzystania z możliwości, jakie ustawodawca dał samorządom i organizacjom pozarządowym, leży po stronie obu partnerów.

Dokumentami odpowiednimi - już wspomnianymi w tym opracowaniu - do budowania współpracy w zakresie realizacji zadań publicznych, są dokumenty strategiczne. Podstawową kwestią jest ich opracowywanie w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi. Kolejne Strategie Rozwoju Powiatu Zgorzeleckiego oraz Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych powinny powstawać wspólnie z trzecim sektorem. Gdyby zrealizować takie założenie, kryteria wyboru ofert w ramach konkursów mogłyby być tworzone na podstawie dokumentów strategicznych i corocznych lub wieloletnich planów współpracy samorządu z ngo. Takie podejście pozwoli organizacjom pozarządowym na realne, skuteczne i efektywne przygotowanie się do konkursu i realizacji zadania publicznego.

Niezwykle istotne dla organizacji pozarządowych jest stworzenie jasnych i czytelnych zasad ubiegania się o realizację zadania publicznego. Wypracowanie i stosowanie takich zasad wyrównuje szanse w otwartym konkursie ofert.

Kolejnym rozwiązaniem dla polepszenia współpracy oraz zbudowania większego zaufania pomiędzy partnerami jest możliwość podpisywania umów wieloletnich z organizacjami pozarządowymi na realizację zadania publicznego.

Rozwiązaniem skutecznym dla zwiększenia zaufania pomiędzy JST a ngo w sferze zlecenia zadań publicznych jest chociażby „*opracowanie i wdrożenie efektywnego systemu monitoringu i oceny realizacji zleconych zadań publicznych*”²⁶. Nie może to być jednak tylko dokument opracowany przez JST. Powinien on zostać poddany konsultacjom z organizacjami pozarządowymi. Wspólne wypracowanie zasad monitoringu zleconych działań pozwoli organizacjom na usprawnienie realizacji zadań, wprowadzenie wysokich standardów oraz unikanie błędów w nowych zleceniach. W wyniku działań prowadzonych w ramach monitoringu mogą zostać wypracowane rekomendacje dla organizacji pozarządowych.

Ważna dla budowy współpracy jest „*jawność procedur naboru ofert na realizację zadania publicznego*”²⁷, o którą zadbać może JST. Zasada ta jest podstawą zaufania pomiędzy administracją lokalną a organizacjami pozarządowymi. Transparentność daje szansę w procedurze konkursowej wszystkim organizacjom - nie tylko dużym, doświadczonym i sprawnym, ale również młodym oraz małym.

Możliwe do zrealizowania, choć trudne w niektórych warunkach, jest utworzenie komisji konkursowych z przedstawicielami władzy, specjalistami, pracownikami jednostek pomocniczych oraz organizacjami pozarządowymi. Tak zbudowana komisja pozwoli na uniknięcie konfliktów, zachowa obiektywizm w ocenie ofert, ale również będzie wyrazem profesjonalizmu. JST oraz sektor trzeci wspólnie określają skład komisji konkursowych oraz

²⁶ Poradnik Modelowej Współpracy Administracji Publicznej i Organizacji Pozarządowych

²⁷ Poradnik Modelowej Współpracy Administracji Publicznej i Organizacji Pozarządowych

tryb udzielania opinii dotyczących ofert. Liczba przedstawicieli JST i sektora trzeci powinna być równa. Samorząd daje możliwość organizacjom samodzielnego wyboru członków do komisji konkursowych.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie daje również organizacjom pozarządowym możliwość składania wniosków o realizację zadania publicznego w trybie art. 19a tej ustawy. Wprowadza to tzw. tryb pozakonkursowy. Dzięki takiemu zapisowi, powiat ma możliwość wspierania swoim rodzimych organizacji pozarządowych, a środowisko trzeciego sektora ma szansę na wykazanie się aktywnością dla polepszenia warunków życia mieszkańców wspólnoty lokalnej. Jednostka samorządu terytorialnego może określić, które z planowanych zadań publicznych będą mogły być realizowane w trybie art. 19a uodpp. Konsultuje powyższe plany z organizacjami pozarządowymi, po czym wpisywane są one do planów współpracy. Każdego roku powstawać mogą raporty czy sprawozdania z realizacji zadań publicznych, również z wykorzystaniem trybu pozakonkursowego. Raport pozwoli wychwycić najczęściej spotykane błędy w składanych wnioskach oraz przy realizacji przedsięwzięć. Dokument mógłby być także szansą dla nowopowstających organizacji na skuteczne staranie się o wykonanie zadania publicznego.

Po stronie samorządu lokalnego leży nie tylko ogłaszanie otwartych konkursów ofert na realizację zadania publicznego. Ważne jest, aby promować takie działania, gdyż buduje to zaufanie i chęć współpracy z organizacjami pozarządowymi ze strony samorządu. Powierzenie zadań publicznych wspomaga i promuje aktywny sektor trzeci.

Klauzule społeczne

Skutecznym, lecz w Polsce jeszcze mało popularnym sposobem na współpracę z organizacjami pozarządowymi, jakie mógłby podjąć powiat zgorzelecki, jest stosowanie klauzul społecznych. Polskie i unijne prawodawstwo zezwala na stosowanie jedyne dopuszczalnego wyjątku w prawie zamówień publicznych. Obok ceny i jakości przedmiotu zamówienia, instytucja zamawiająca zgodnie z prawem może wprowadzić zapisy o dodatkowych kryteriach społecznych. Kryteria te nie mogą w żaden sposób naruszać swobody wyboru, ale „muszą być ukierunkowane na ważne potrzeby społeczne”. I tak, według portalu ngo.pl, klauzule społeczne są cyt. *„dodatkowym narzędziem budującym płaszczyznę współpracy z JST, dzięki któremu można rozwiązywać jedne z najtrudniejszych problemów społecznych, jakim wykluczenie społeczne i zawodowe przedstawicieli określonych grup społecznych”*²⁸.

Jednak, aby ta forma współpracy mogła być wykorzystywana przez organizacje pozarządowe, spełnić należy bardzo prosty warunek – samorząd musi chcieć skorzystać z klauzuli społecznej. Klauzule mogą nakładać na wykonawcę konieczność np. zatrudniania określonej liczby osób niepełnosprawnych lub bezrobotnych. Podczas prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego w 2014 r. uczestnicy spotkań wspominali o wykluczeniu osób powracających z placówek penitencjarnych. Zapis o konieczności zatrudnienia osób niegdyś pozbawionych wolności byłby bardzo odważny, ale

²⁸ <http://finanse-ngo.pl/news/arttykul-klauzule-spooleczne>

dałby szansę organizacjom pozarządowym czy spółdzielniom socjalnym na realizację zamówień publicznych. Szczegółowe informacje dotyczące klauzul społecznych można znaleźć na stronie internetowej www.klazulesspoleczne.pl.

Bądźmy nowocześni

Jednostka samorządu terytorialnego utworzyć może na swojej stronie internetowej zakładkę dotyczącą tylko organizacji pozarządowych. Oprócz danych teleadresowych organizacji, będzie tam można znaleźć również wszystkie ogłoszenia na temat realizacji zadania publicznego oraz sprawozdania i raporty z dotychczasowych działań. Podkreślić należy, że stronę tę powinni tworzyć zarówno przedstawiciele JST, jak i sektora społecznego.

Bibliografia:

1. Poradnik Modelowej Współpracy Administracji Publicznej i Organizacji Pozarządowych
2. Przepis na diagnozę czyli poznaj młodych i środowisko lokalne

Strony internetowe:

www.klazulesspoleczne.pl

www.finance-ngo.pl

www.konsultacje.um.warszawa.pl

Spis treści

OCENA WSPÓŁPRACY STAROSTWA POWIATOWEGO W ZGORZELCU Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ZA 2014 ROK6

WPROWADZENIE	6
OCENA JAKOŚCI WSPÓŁPRACY STAROSTWA POWIATOWEGO W ZGORZELCU Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	7
ZAŁĄCZNIK NR 1 OCENA JAKOŚCI WSPÓŁPRACY.....	18
RAPORT Z SONDAŻU	18
METODOLOGIA I OKOLICZNOŚCI PRZEPROWADZANIA SONDAŻU	19
OGÓLNA OCENA ZAKRESU I JAKOŚCI REALIZOWANEJ WSPÓŁPRACY.....	22

OCENA JAKOŚCI WSPÓŁPRACY STAROSTWA POWIATOWEGO W ZGORZELCU Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI (KWESTIONARIUSZ ANKIETY).....33

A. OGÓLNA OCENA JAKOŚCI WSPÓŁPRACY	33
B. SAMORZĄD JAKO PARTNER ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	34
C. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE JAKO PARTNER SAMORZĄDU.....	34
D. UWARUNKOWANIA ORAZ REZULTATY WSPÓŁPRACY SAMORZĄDU Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	35
E. INFORMACJE O ORGANIZACJI WYPEŁNIAJĄCEJ ANKIETĘ:.....	35
ZAŁĄCZNIK NR 3. KWESTIONARIUSZ OCENY WSPÓŁPRACY W TRZECH PŁASZCZYZNACH	36
ZAŁĄCZNIK NR 4. LISTA REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ.....	37
ZAŁĄCZNIK NR 5. SCENARIUSZ DYSKUSJI OCENY WSPÓŁPRACY JST I NGO	39

PROCEDURA „MOŻLIWOŚCI WSPÓŁPRACY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH Z JST W FORMACH FINANSOWYCH I NIEFINANSOWYCH PRZY REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH”44

I. WYJAŚNIENIE ISTOTY WSPÓŁPRACY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH Z JST PRZY REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH	44
W FORMACH FINANSOWYCH I NIEFINANSOWYCH – ROZWIĄZANIA FORMALNO-PRAWNE.	44
II. ZASADY WSPÓŁPRACY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH Z JST PRZY REALIZACJI ZADAŃ W FORMACH FINANSOWYCH I NIEFINANSOWYCH.....	50
III. ETAPY POSTĘPOWANIA KROK PO KROKU WRAZ Z REKOMENDACJAMI - OTWARTY KONKURS OFERT.	53
IV. ZAŁĄCZNIK NR 1	58
V. ZAŁĄCZNIK NR 2.....	66
VI. ZAŁĄCZNIK NR. 3	67

PROCEDURA ZAWIERANIA I DZIAŁANIA PARTNERSTW LOKALNYCH W CELU REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH DLA POWIATU ZGORZELECKIEGO99

I. CZYM JEST PARTNERSTWO LOKALNE?	99
II. ZASADY DZIAŁANIA PARTNERSTWA LOKALNEGO.....	102
III. ETAPY POWOŁYWANIA I DZIAŁANIE PARTNERSTWA LOKALNEGO	103

**PROCEDURA REALIZACJI ZADAŃ W TRYBIE INICJATYWY LOKALNEJ
DLA POWIATU ZGORZELECKIEGO 108**

I. WYJAŚNIENIE ISTOTY INICJATYWY LOKALNEJ – ROZWIĄZANIA FORMALNO-PRAWNE.	108
II. ZASADY REALIZACJI INICJATYWY LOKALNEJ.	112
III. ETAPY POSTĘPOWANIA KROK PO KROKU WRAZ Z REKOMENDACJAMI.	113
IV. ZAŁĄCZNIK NR 1	116
V. ZAŁĄCZNIK NR 2	118

**WDRAŻANIE LOKALNEGO INDEKSU JAKOŚCI WSPÓŁPRACY W POWIECIE ZGORZELECKIM
PARTNERSTWO PROJEKTOWE - WSPIERANIE INICJATYW I AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ
PARTNERSTWA LOKALNE 120**

WSTĘP	120
PARTNERSTWO PROJEKTOWE	120
SYSTEM WSPIERANIA INICJATYW OBYWATELSKICH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	124
PARTNERSTWA LOKALNE	127
ZAKOŃCZENIE	129
BIBLIOGRAFIA	129

**WDRAŻANIE LOKALNEGO INDEKSU JAKOŚCI WSPÓŁPRACY W POWIECIE ZGORZELECKIM
KONSULTACJE SPOŁECZNE - DIAGNOZA POTRZEB LOKALNYCH
- REALIZACJA ZADAŃ PUBLICZNYCH..... 131**

WSTĘP	131
KONSULTOWANIE ZAŁOŻEŃ PROJEKTÓW I AKTÓW NORMATYWNYCH ORAZ ZASAD REALIZACJI INNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	132
WSPÓŁPRACA SAMORZĄDU Z NGO PRZY DIAGNOZOWANIU LOKALNYCH POTRZEB	135
REALIZACJA ZADAŃ PUBLICZNYCH Z WYKORZYSTANIEM FORM FINANSOWYCH	137
BIBLIOGRAFIA:	140

Model współpracy

standardem działań NGO i JST

Model współpracy

Model współpracy

Model Współpracy

Realizatorzy projektu:

Fundacja Integracji Społecznej "ABRAMIS"

Fundacja Wspierania Inicjatyw Lokalnych PROBUS

Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu.

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Model współpracy - standardem działań NGO i JST” jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego